LETO XI. ŠT. 35 (566) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 20. SEPTEMBRA 2007

NOVI GLAS

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

"Šola je jako resna stvar!"

Pred časom smo pri nas lahko brali izjemno ponesrečen naslov uvodnika, ki ga je objavil nek italijanski tednik in se je glasil takole: "Šola: vsi smo zanjo odgovorni." Ponesrečen je zato, ker za neko stvar pač le ne moremo biti vsi odgovorni, predvsem pa zato, ker vemo, da je odgovornost pravzaprav nična, če je zanjo odgovorna masa ljudi in to po starem in preverjenem italijanskem načelu: "Vsi smo odgovorni zato, da nihče ni odgovoren!"

Če odmislimo ponesrečeno napisano misel in se vseeno malce dobrohotno in brez zlobe zamislimo v sporočilo te sicer same po sebi zelo lepe floskule, bomo navsezadnje morali pritrditi dejstvu, da je šola le taka ustanova, za katero bi morali biti vsi odgovorni: od staršev, politikov, upraviteljev, gospodarstvenikov do učiteljev in profesorjev, šolnikov vseh vrst in seveda ravnateljev ter šolarjev. Vemo pa, da ni tako, a tudi tu ne smemo posploševati; če pa vidimo, kako je družba, katere sestavni del smo, že zdavnaj ponižala šolnike na raven nižje plačanega uradnika, da ne rečemo še kaj hujšega. Vsaj v državi, v kateri živimo, šolniki danes ne uživajo (skoraj) nobenega ugleda več in tudi nobene ustrezne denarne nagrade za svoje delo ne dobijo, kar je v družbi, kjer je merilo uspeha (skoraj) vedno in samo denar, žalostno, če se seveda (še) sprašuje o svoji prihodnosti. Hotel sem zapisati, da je to grozljivo, a ni, ker grozljivo v tej naši družbi, v kateri bi petnajst tisoč pobitih psov imelo večji medijski odmev kot petnajst tisoč človeških trupel, ki so jih pred kratkim našli, ni več nič. Pa vendar me vedno zaboli, ko slišim, kako je porazno slaba naša šola, kot me seveda tudi moti govorjenje, da je v naši šoli vse v redu, ker vemo, da to ni res. Mislim, da je naša šola odraz družbe, v kateri živimo, da, naše družbe, kar je tudi logično, da je, saj vendar drugačna ne more biti.

In če nam nekaterim ne gre v račun in se ne moremo sprijazniti z dejstvom, da naših otrok (skoraj) ne učijo več ničesar o narodni identiteti in ne o ljubezni do slovenskega jezika, je to zato, ker je to samo odsev, da ne rečem zrcalna podoba stanja duha v naši narodni skupnosti v Italiji. Tako nas ne sme motiti več preprosto dejstvo, da nihče ne more dati tistega, česar sam nima, kot tudi ne smemo nasedati puhlicam, da je šola s slovenskim učnim jezikom še vedno hrbtenica narodne skupnosti v Italiji, ker to preprosto že dolgo ni več.

In če nekateri ne morejo še danes razumeti, da slovenske šole ni več, da je to šola, v kateri se skuša učiti slovenski jezik, potem zopet drugim ni jasno, da naša šola ne sme postati dvojezična ustanova, pa čeprav je v njej vse več italijanskih otrok in otrok drugih narodnosti! O izzivih, ki so pred našo šolo, tokrat ne bomo pisali, ker je to brezpredmetno, zares, če pa vemo, da niti en sam ravnatelj ne more enega samega profesorja ali učitelja nikjer zamenjati.

Zato bomo veseli že, če bomo naše razrede videli polne, če bomo v njih vsaj kdaj videli nasmejane profesorje, če bodo naši otroci vsaj spoštljivi do šolnikov in sošolcev, če že ne olikani, če bo naša šola še v prihodnje naša šola. Tista, ki jo imamo radi, jo zato včasih kritiziramo, pohvalimo, ker bi jo radi imeli še boljšo, predvsem pa šola, ki jo imamo radi in tudi zaradi tega starši z vseh vetrov vozimo vanje otroke.

Za konec bi lahko zapisal prazno, a slikovito floskulo, da je šola preveč resna stvar, da bi jo lahko prepustili samo šolnikom, a bom raje zaželel srečo vsem v novem šolskem letu, ker jo vsi potrebujemo: otroci, starši in šolniki in ne nazadnje tudi tisti, ki jim šola ni mar.

Pogumno v novo šolsko leto!

Otroci srednje šole Ivan Trinko iz Gorice

Foto Bumbaca

POGOVOR Deželni tajnik SSk Damijan Terpin

O nastajajoči Demokratski stranki

Še nekaj tednov nas loči od primarnih volitev za državnega in deželnega tajnika Demokratske stranke. Kako ocenjujete potek ustanovitvenega procesa?

Nastanek močnejšega političnega subjekta, ki naj bi ciljal na 30% konsenz volilcev, je dobrodošel za zdajšnje politične razmere v Italiji. Ustanavljanje Demokratske stranke pa ni tako enostavna zadeva, kot bi se to zdelo iz raznih izjav. Združitev dveh strank, Marjetice in Levih demokratov, v močno levosredinsko stranko je sicer obetaven in pozitiven namen. Po drugi strani ne moremo spregledati dejstva, da sta bili stranki precej različni v svojih svetovnonazorskih oz. ideoloških pristopih. Tudi v sami notranjosti obeh strank ni vse mirno. Še predvsem Levi demokrati so občutili močnejša nasprotovanja in odklone, zato ne bodo kompaktno vstopili v novo stranko. To se bo poznalo tako na državni kot na krajevni ravni.

Foto DPD

Slovenska skupnost je tako v Trstu kot v Gorici aktivno vključena v ustanavljanje DS. S kakšnim stališčem nastopa SSk?

Slovenska skupnost je politična stranka, ki temelji na narodni osnovi. S samostojnim političnim nastopom Slovencev v zamejstvu teži k čim širši enotnosti v manjšini. V tem smislu seveda ne prideta v poštev razpustitev stranke in posledična vključitev v Demokratsko stranko. SSk je in ostaja samostojna stranka Slovencev v Italiji. Odločili pa smo se, da sodelujemo pri ustanavljanju Demokratske stranke, kot smo svojčas sodelovali pri ustanavljanju Marjetice. To je potem obrodilo federativni dogovor na deželni in lokalni ravni, ki je dal svoje rezultate, ne nazadnje to, da smo spet prišli v deželni svet. V to seveda cilja SSk tudi sedaj.

Kako boste torej sodelovali v tem procesu?

Na primarnih volitvah 14. oktobra bomo za bodočega deželnega tajnika Demokratske stranke podprli Gianfranca Morettona, deželnega podpredsednika FJK, ki ima v levi sredini naječ zaslug, da so bili glavni dogovori s SSk tudi realizirani, od uvrstitve Mirka Špacapana na predsedniški seznam in njegove izvolitve v deželni svet do vključitve evropskega modela v nov volilni zakon. Vedno smo v njem imeli zagovornika svojih interesov, še zlasti takrat, ko so nasprotovanja prihajala prav z leve sredine, konkretno od Levih demokratov, ki so npr. do konca nasprotovali našemu predlogu za volilni zakon. V tem smislu smo sestavili liste v podporo Morettonu, na katerih nastopajo sami naši kandidati za ustanovno skupščino Demokratske stranke. Liste se bodo imenovale "Slovenska skupnost za Morettona" in bodo predstavljene v goriškem in obeh tržaških okrožjih. Torej bomo nastopili kot stranka in ne kot nepovezani posamezniki, v podporo kandidatu za deželnega tajnika nove politične formacije, ki naj bo odprta za sodelovanje z nami. Povedati je treba, da glasovanje na primarnih volitvah nikakor ne pomeni vpisa v Demokratsko stranko, pač pa le sodelovanje pri njenem ustanavljanu. Zato vse Slovence vabim, da se udeležijo primarnih volitev 14. oktobra in podprejo našo, slovensko listo.

/ stran 2

Julijan Čaudek

Pogovor

Bojan Brezigar o paritetnem odboru, manjšini, Schengenu in Primorskem dnevniku

3

Pogovor

Ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj je ob začetku šolskega leta spregovoril o prihodnosti šole

8

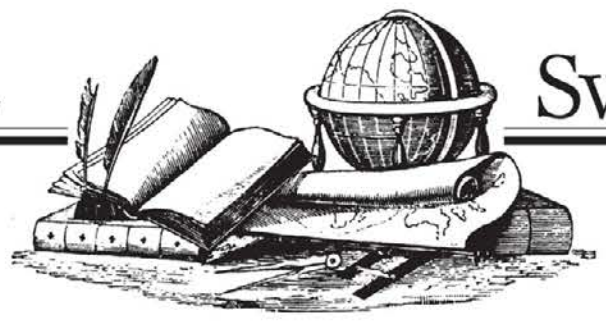

S 1. strani

O nastajajoči...

Nastanek DS bo marsikaj spremenil tudi v političnem spektru slovenske manjšine. Kakšno je stališče SSk?

Gotovo je to zahtevna politična preizkušnja za našo manjšino in mislim, da je pomembno, kako se bo manjšina pri tem vedla. Naše jasno stališče je, da bi bil danes toliko bolj pomemben skupen politični subjekt tudi pri Slovencih. O tem je v časopisju razpravljal že Julijan Čavdek, ko je govoril o novi, skupni stranki tudi v slovenski manjšini, ki bi lahko bila tesno povezana z Demokratsko stranko. Tudi glede na novo deželno volilno zakonodajo, ki olajšuje izvolitev predstavnika Slovencev. Ne vem sicer, če bo to mogoče, vendar potrebno bi bilo preseči tradicionalne delitve, še zlasti sedaj, ko se Levi demokrati in Marjetica združujeta, pustiti ideološke razlike in se osredotočiti na interese naše narodne skupnosti. To pa lahko najbolj uspešno zagovarjamo samo, če smo skupaj.

Bližajo se tudi deželne volitve. Kakšno vlogo bo po vašem odigrala nova Demokratska stranka?

Vse bo zelo odvisno predvsem od udeležbe na primarnih volitvah. Visoka udeležba bi razpela jadra nove stranke, ki se na bližnjih deželnih volitvah lahko ustrezno uveljavi. Torej, če ne bo presenečenj s ponovno Illyjevo kandidaturo, bo po mojem rezultat pozitiven.

Kakšna pa bo strategija SSk?

Z novo deželno volilno zakonodajo je SSk izborila pomembno pridobitev za slovensko manjšino. Olajšana pot za izvolitev slovenskega predstavnika v deželni svet je na razpolago vsem. V ta namen želi SSk oblikovati široko slovensko listo za deželne volitve. Na njej bi se lahko pomerili kandidati različnih usmeritev. Lista lipove vejice naj bi po naših pričakovanjih bila v povezavi z Demokratsko stranko, kar bi omogočilo, da z 1 odstotkom glasov (pribl. 6.700-7.000 glasovi) neposredno izvolimo svojega predstavnika v deželni svet. Zadnji volilni podatek SSk je star že petnajst let, ko smo zadnjič nastopili na deželnih volitvah s svojim znakom, tako da bodo te primarne volitve, na katerih nastopamo s svojimi listami, pomemben test tudi za našo stranko.

Še besedo o novi državni volilni zakonodaji?

O tem je veliko besed, vendar bolj malo znanih dejanj. Pri SSk smo mnenja, da je le nastopil čas, da Italija uvede v svojo volilno zakonodajo tudi zajamčeno izvolitev slovenskega predstavnika, kar med drugim predvideva že zaščitni zakon. V Rimu smo pri naših prijateljih v Marjetici in seveda manjšinskih strankah doživeli podporo za predlog, da se evropski model vključi tudi v državni volilni zakon. Upamo, da ostale stranke koalicije temu ne bodo nasprotovale, kot se je že dogajalo na deželni ravni.

Odmevno zborovanje v Vidmu

Podpora deželnemu zakonu za zaščito furlanščine

Kot smo napovedali v prejšnji številki NG, je bilo minulega 11. septembra v veliki dvorani videmske univerze množično zborovanje v podporo deželnemu zakonskemu osnutku za ovrednotenje furlanskega jezika in kulture, o katerem že dobra dva meseca poteka v medijih živahna razprava. Prve dni septembra je razpravo o njem zaključila posebna komisija deželnega sveta. Zakonski osnutek v bistvu predvideva poučevanje furlanskega jezika (ene ure na teden) v osnovnih in obveznih nižjih srednjih šolah v tistih občinah, ki so se že pred nekaj leti opredelile kot občine s furlansko govorečim prebivalstvom. Na višjih srednjih šolah pa je poleg tedenske ure furlanščine predvidena tudi možnost poučevanja rednih predmetov v furlanskem jeziku. Ta možnost je največja tarča kritikov in nasprotnikov uvajanja furlanskega jezika v šole in urade. Druga sporna točka je način pridobitve privoljenja staršev, da njihovi otroci obiskujejo uro furlanščine.

Končno besedo o tem zakonu ima sedaj deželni svet, ki bo o njem razpravljal in glasoval konec septembra. Nasprotniki zakona napovedujejo predložitev številnih popravkov in dopolnil, zato se obeta zelo zanimiva in ostra razprava.

Pobudo za sklic uvodoma navedenega zborovanja na videmski univerzi so dale univerza sama, odbor združenj za uveljavljanje državnega zakona za zaščito zgodovinskih manjšin št. 482/99, odbor za avtonomijo in ovrednotenje Furlanije, škofijski tednik La vita cattolica ter dve zasebni radijski postaji. Udeležile so se ga številne ugledne osebnosti iz kulturnega in javnega življenja nasploh. Omenimo naj rektorja univerze Furia Honzella, predsednika deželnega odbora Illyja, odbornika za kulturo Antonaza, videmskega župana Cecottija, predsednika videmske pokrajine Strassolda in videmskega nadškofa Brolla. Slovenski krovni organizaciji SSO in SKGZ je zastopal Drago Štoka. Predstavnica slovenskih organizacij videmske pokrajine Jole Namor pa je srečanje koordinirala.

Zborovanje v podporo deželnemu zakonu o zaščiti furlanskega jezika je bilo potrebno predvsem zato, da se obravnavanje furlanske jezikovne problematike dvigne na dostojno kulturno raven, kajti mediji so vprašanje obravnavali zgolj površinsko. Avtorjem posegov v časopisju je šlo namreč predvsem za to, da se politično zavarujejo pred morebitnimi očitki, da se niso pravočasno opredelili. To velja še posebno za nekatere tržaške javne predstavnike in njihove kroge, ki so že podedovano nastrojeni proti slovenski manjšinski skupnosti in so se razumljivo znašli politično in psihološko nepripravljeni za resno obravnavanje zahtev furlanske jezikovne skupnosti. Poleg tega se zavedajo, da se bodo morali med napovedano razpravo v deželnem svetu opredeliti tako do deželnega zaščitnega zakona za Slovence kot za zaščito furlanskega jezika in kulture.

Rektor videmske univerze Furio Honsell

Vsi najbolj vidno izpostavljeni udeleženci videmskega zborovanja so izrazili podporo nastajajočemu deželnemu zakonu o zaščiti manjšinskih jezikov na deželnem teritoriju, ki bodo tako pridobili potrebno dostojanstvo in enakopravnost. Pomemben je bil zlasti poseg deželnega predsednika Illyja, ki optimistično pričakuje, da bo deželni svet sprejel zakon o ovrednotenju furlanskega jezikas in hkrati zavrnil vse neutemeljene ugovore, češ da se furlanska skupnost želi zapreti vase.

V tem trenutku ne kaže napovedovati, kakšno bo končno besedilo zakona, ki ga bo odobril deželni svet. Zanimivo bo tudi, s kakšno številčno podporo bo zakon odobren. V vrstah Demokratičnega zavezništva, ki podpira Illyjev odbor, so menda uskladili različna stališča. Sprejetju zakona vsekakor najbolj nasprotujejo predstavniki Nacionalnega zavezništva, in sicer tako iz načelnih kot konkretnih razlogov. Zanimivo bo tudi zadržanje deželnih svetnikov stranke Naprej Italija. Odkrito nasprotovanje je doslej izrazil Piero Camber, ki je tako deželni kot občinski svetovalec. V razumljivem precepu so predstavniki te stranke iz videmskega, pordenonskega in goriškega volilnega okrožja. Predsednik videmske pokrajine Marzio Strassoldo, sicer pripadnik gibanja Naprej Italija, pa se odločno zavzema za ovrednotenje furlanskega jezika.

Nekateri nasprotniki o uvedbi furlanščine v šole in urade napovedujejo referendum za odpravo zadevnega deželnega zakona.

Alojz Tul

Zaščitni zakon

Napolitano potrdil seznam 32 občin

Italijanski predsednik Giorgio Napolitano je podpisal odlok, ki potrjuje seznam 32 občin v Furlaniji - Julijski krajini, v katerih naj veljajo določila zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji. Odlok bo začel veljati, ko bo objavljen v italijanskem uradnem listu. Novico o podpisu odloka je slovenskim medijem v Italiji posredoval podtajnik pri italijanski vladi Miloš Budin, medtem pa so ga že pozdravili v uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Seznam 32 občin je že leta 2003 odobril institucionalni paritetni odbor. Seznam sestavlja šest občin v tržaški pokrajini (vključno s Trstom), osem v goriški pokrajini (vključno z Gorico) in osemnajst v videmski pokrajini (vključno s Čedadom in Trbižem).

Desnosredinska italijanska vlada premiera Silvia Berlusconija ga več let ni želela potrditi, stvari pa so se spremenile šele po lanskih parlamentarnih volitvah v Italiji in imenovanju novega paritetnega odbora. Ta je seznam potrdil, 3. avgusta letos pa ga je potrdila tudi levosredinska italijanska vlada premiera Romana Prodija. Oblikovanje seznama občin oziroma delov občin, kjer naj veljajo določila zaščitnega zakona, je predvideval četrti člen zaščitnega zakona. V uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu so že pozdravili podpis odloka s strani Napolitana. Kot so zapisali v sporočilu za javnost, se urad ob tem zahvaljuje vsem tistim, ki so s svojim konstruktivnim in zavzetim delom prispevali k izpolnitvi tega pomembnega koraka pri uveljavljanju in vsestranskem priznanju slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Prav gotovo pa tega ne bi bilo mogoče doseči brez naklonjenega političnega ozračja in strpnega dialoga znotraj slovenske skupnosti v Italiji, so še zapisali. "Ob tem, ko se skupaj s Slovenci v Italiji veselimo tega zanje izjemno pomembnega dosežka, jim želimo, da bi s takšnim uspešnim delom nadaljevali tudi v prihodnje," so še navedli.

STA

GORICA Slovenska konzulta

Občinski svet izvolil tri predstavnike

Goriški občinski svet je v ponedeljek izvolil še zadnje tri člane slovenske konzulte na goriški občini. To sta dva člana, ki ju je predlagala večina, Silvana Paoletti Klancic (15 glasov) in Aleš Pintar (8 glasov), ter član, ki ga je predlagal del opozicije, Franco Miccoli (11 glasov). Drugi krandidat opozicije, Igor Komel (7 glasov), pa ni bil izvoljen, kajti po pravilniku ima opozicija pravico do enega samega predstavnika.

Na začetku je odbornik Stefano Ceretta, ki je tudi zadolžen za zaščito krajevnih identitet, na podlagi pravilnika konzulte, orisal pomen tega organa. Nato je predstavil člane, ki so jih imenovali Zveza slovenske katoliške prosvete (5), Slovensko kulturno gospodarska zveza (5) in Sindikat slovenske šole (2). Nakar je uvedel v postopek, po katerem občinski svet izvoli še zadnje tri člane.

Sledila je razprava, v katero so posegli Marko Marinčič (Forum), ki je predlagal Igorja Komela, Federico Portelli (Oljka), ki je predlagal Franca Miccolija, Gaetano Valenti (Forza Italija), ki je predlagal Silvano Paoletti Klancic in Aleša Pintarja, Erminio Tuzzi (občanska lista Per Gorizia), ki je izjavil le, da je za odpravo konzulte, ker po odobritvi zakona 38/01 in 482/99 ni več potrebna, ter svetnik Komunistične prenove Bianchini, ki je izjavil, da bo podprl Igorja Komela. Sledilo je glasovanje, na podlagi katerega so bili izvoljeni Silvana Paoletti Klancic in Aleš Pintar za večino in Franco Miccoli za opozicijo.

Konzulta je tako polnopravno imenovana in sedaj je potrebno le še umestitvena seja, na kateri mora biti izvoljen predsednik.

Čuj

Na dnu...

Povejmo na glas

Pridejo tudi praznični dnevi

V življenju pridejo slej ko prej tudi praznični dnevi in tako so sedaj prišli za nas, za slovensko narodno skupnost v Italiji. Dokončna potrditev zaščitnega zakona št. 38 oziroma 32 občin Furlanije-Julijske krajine, v katerih naj se zakon uveljavi, ter odprtje dvojezične nižje srednje šole v Benečiji sta vsekakor velikanska in izredna dogodka, zaradi katerih smo prav gotovo lahko več kot zadovoljni in se upravičeno prepustimo tej svoji zadovoljnosti, kot se za praznik spodobi. V obeh primerih smo bili poplačani za dolgoletni trud in nepopustljivo prizadevanje za uresničitev svojih pravic in boljših pogojev življenja in delovanja. Od sprejetja zaščitnega zakona v parlamentu je minilo več kot šest let in vendar smo vztrajali ter izkoristili vsako možnost, da ni vsa zadeva zamrla, če je že nismo uspeli pomakniti nekaj korakov naprej. Odklonilno stališče desnosredinske vlade je bilo seveda mučna in težka preizkušnja, kljub temu pa smo vzdržali, kar je bilo odločilno - v težkih trenutkih od stvari odstopimo, ali še močneje vanje verjamemo. Le na videz lažje je bilo z večstopenjsko dvojezično šolo v Špetru, kjer pa ne smemo pozabiti dolgoletnega več kot vzornega in trdega dela vodstva šole ter vseh drugih dejavnikov, ki se niso nikdar izmaknili naporom za uveljavitev in rast te naše enkratne ustanove. In tako sta bila dosežena dva velika cilja, na katera smo danes ponosni in sta nas okrepila ter nam razprla nova obzorja.

Kot je ob velikih uspehih pozabljeno marsikaj, kar je bilo obremenjujoče, težko, nemara kdaj brezizhodno ter nepravično, tako je tudi res, da praznični dnevi ne trajajo v nedogled, ker so pač najlepši trenutki, ki ne zajemajo življenja v celoti. Prav je, da na največje težave preteklosti pozabimo in odložimo njihovo težo, prav tako pa je prav, da gledamo na prihodnost s treznimi očmi in modro. Z udejanjanjem zaščitnega zakona v vseh navedenih občinah ne bo šlo povsod gladko, bodo odpori in bodo ugovori. Razvoj dvojezične nižje srednje šole v Špetru bo zahteval dodatne napore in enako iznajdljivost, kot smo jo pokazali v preteklosti, vendar bomo vse to zmogli, o tem ne more biti nobenega dvoma. Dobro se namreč zavedamo, kakšna je resničnost, s katero se je nujno nenehno soočati in jo preoblikovati, po najnovejšem dosegu obeh častitljivih ciljev pa smo močnejši, kot smo bili, zato v še večji meri usposobljeni za izpolnjevanje novih nalog.

Ne nazadnje vse bolj ugotavljamo, kako se vse naše dejavnosti razvijajo do takšne mere, da vse pogosteje nimajo več finančnega kritja in tukaj nas čaka veliko dela v odnosu na državo večinskega naroda kakor tudi v odnosu na matično državo Slovenijo. V prvem primeru velja doseči razvoju ustrezno finančno kritje, v drugem primeru pozivati k hitrejšemu uresničevanju skupnega slovenskega kulturnega in vsakršnega drugega prostora.

Sedanji praznik je torej pričetek še prodornejših delovnih dni v prihodnosti.

Janez Povše

POGOVOR Bojan Brezigar, predsednik paritetnega odbora

"Glede prihodnosti manjšine sem optimist"

Predsednika paritetnega odbora in glavnega ter odgovornega urednika Primorskega dnevnika Bojana Brezigarja smo povabili v naše uredništvo, da bi se z njim pogovorili o zadnjih, za našo narodno skupnost v Italiji zelo pomembnih dogodkih, na kar je rad pristal.

Predsednik Napolitano je podpisal odlok, zaščitni zakon se bo začel izvajati. Kako je do tega pravzaprav prišlo in kako ocenjujete ta dolgo pričakovani podpis?

Pravzaprav ni kaj velikega povedati. Po sestavi Prodijeve vlade, potem ko se je na Uradu za dežele pri predsedstvu vlade oblikovala politična volja, da pride do sprostitve izvajanja zaščitnega zakona, je teklo vse točno po načrtih. Še preden sem bil izvoljen za predsednika paritetnega odbora, sem bil na ministrstvu in smo se dogovorili ne le o vsebini in delu paritetnega odbora, ampak tudi o rokih, o timingu. Malo po zaslugi paritetnega odbora, veliko po zaslugi ministrstva oz. ministrice in njenega šefa kabineta ter drugih funkcionarjev, ni bilo niti enega dneva zamude. Ko smo marca oz. aprila pripravljali vozni red, smo računali, da bi bil odlok lahko objavljen v Uradnem listu nekje med koncem septembra in polovico oktobra. Približno mesec dni smo zamudili v začetku, to smo tudi predvidevali, predvsem zaradi občinskih volitev v Gorici; v volilni kampanji namreč nismo želeli sprejemati sklepov, ki bi morda tako ali drugače vplivali na volitve. Te so pač šle tako, kot so šle; vseeno nisem želel, da bi kdo očital manjšini - bolj kot paritetnemu odboru -, da bi s svojimi potezami vplivala na takšen ali drugačen izid volitev. Mislim, da je bilo prav tako. Vse ostalo je bilo predhodno dogovorjeno: to, da paritetni odbor ne bo posegal v seznam, temveč da bo potrdil tistega, ki ga je sestavil prejšnji odbor; da bo to naredil z veliko mero spoštljivosti, občutljivosti in predvsem upravne korektnosti, s tem da smo odgovorili na zahtevo Berlusconijeve vlade. Potem je vse teklo tako, kot je moralo teči. Ko smo sestavljali vozni red, smo govorili o roku 10. avgusta; vlada je odlok odobrila 3. avgusta; vsi smo vedeli, da je avgust mesec, ko predsednik republike običajno ne podpisuje veliko odlokov, tako da je do podpisa dejansko prišlo zdaj. Mislim, da pri tem ni bilo nobenih velikih političnih ovir.

Ne bom rekel, da je bilo srečanje županov Trsta, Gorice in Čedada odločilno, gotovo pa zelo pomembno. Še vedno imam v spominu besede nekega uglednega italijanskega diplomata - ime bom pustil pri strani, ker je diplomat še v službi in zaseda zelo visoko mesto v italijanski diplomaciji. Ta je bil na začetku svoje kariere v 70. letih v Trstu. Tam sem ga spoznal, prijetno sva se pogovarjala, govorila sva tudi o zahtevi slovenske manjšine, da bi prišlo do zakona, in on je takrat rekel: "Treba je videti, kaj bo rekel tržaški župan." Nakar sem mu ugovarjal, da zakone sprejema parlament in ne tržaška občina. On pa mi je zelo vljudno odgovoril: "Brezigar, zavedajte se, da ne bo nikoli sprejeta nobena odločitev, ki zadeva slovensko manjšino v Trstu, če se tržaški župan z njo ne bo strinjal, ne glede na to, kdo bo tržaški župan." Zato sem se nekoliko zbal v trenutku, ko je poslanec Menia zbobnal skupaj tri župane; tega pravzaprav ni naredil on, toda prva pobuda je prišla z njegove strani, ko je zahteval, naj župani pozovejo predsednika republike, naj ne podpiše odloka. Ne le jaz, ampak tudi nekateri drugi smo se pogovarjali z župani; jaz sem se pogovarjal bolj s tržaškim in čedajskim. Tako je prišlo do srečanja, na katerem so župani rekli, da bodo pač izvajali zakon; obenem so nas pozvali k temu, naj poskrbimo, da se bo to zgodilo umirjeno in da ne bo ekscesov oz. pretiravanj.

Mislim, da je to velika ponujena roka, da moramo na to primerno odgovoriti tudi sedaj, ko bomo začeli izvajati zakon. Naša manjšina mora upoštevati dejstvo, da na teritoriju še obstajajo nekatere občutljivosti, da so med italijanskimi prebivalci še ljudje, ki imajo družinske spomine, ki so enako boleči kot družinski spomini naših ljudi, in da moramo to spoštovati prav tako, kot mi od njih zahtevamo, da nas spoštujejo. Zato moramo v tej fazi začetka izvajanja zakona poskrbeti, da ne bi prišlo do kakšnega prehitevanja po desni, da bomo s tem zakonom dosegli, kar želimo doseči, in sicer da se tu poveča krog sožitja in sodelovanja med ljudmi, ki živijo na našem ozemlju.

Foto DPD

Kakšno vlogo ima paritetni odbor, potem ko je predsednik republike podpisal omenjeni odlok?

Paritetni odbor mora izpolniti obveznosti, ki mu jih nalaga zakon. Naslednja obveznost je izvajanje 10. člena, t.j. določitev ozemlja, na katerem se bo izvajala vidna dvojezičnost. V tej fazi smo že, postopek je že stekel; mislim, da bomo prvi del te faze končali že pred koncem septembra. To je vsaj v načrtu. Jasno mora biti, da bo vidna dvojezičnost nekoliko bolj postopna. Že v osnutku deželnega zakona, ki je v razpravi v deželnem svetu, je predvideno, da bodo morale pripraviti občine petletni načrt. Tudi sam zakon v osnovi predvideva petletno financiranje za vidno dvojezičnost, kar pomeni, da bo treba sestaviti program; to bodo morale napraviti občine, pokrajine in gorske skupnosti. Program ne bo predvideval vsega takoj, bo pa predvideval, da se v tem obdobju izpolnijo obveznosti.

Potem bomo šli naprej: pomisliti moramo na celo vrsto ustanov, ki opravljajo javne funkcije, na prevoze, druge storitve, odvažanje smeti, plin, vodo, elektriko, pošto, davke itd. Vse te ustanove se bodo morale počasi prilagajati novemu režimu. Tudi tu se moramo zavedati, da ne bomo mogli ne zahtevati ne prejeti vsega takoj, ampak bomo morali iti v neko korektno postopnost, ki ne pomeni zavlačevanja, ampak to, da bomo začeli sproti uresničevati zadeve.

Res pa je, da je glavna naloga paritetnega odbora po zakonu prav določitev ozemlja in da smo to uspešno naredili, kar pomeni, da smo s to prvo fazo dela lahko zadovoljni.

Kaj sploh pomeni vidna dvojezičnost?

Pomeni dvojezični napisi ob začetku vasi, na ulicah, na javnih uradih, na županstvih in potem naprej, na avtobusnih postajah, na avtobusih, na poštnih uradih itd.

Kaj pa urad v mestnem središču Trsta?

To, kar določa zakon, je zelo jasno. Določa, naj se v središču Trsta in Gorice odprejo posebni uradi. Mislim, da bi bilo funkcionalno za javne ustanove in obenem za manjšino, da je to skupen urad, ki bi ga skupaj upravljale vse javne ustanove: dežela, pokrajina, občina. To bo tudi državljanu, pripadniku slovenske manjšine olajšalo postopke; v bistvu bo lahko v enem samem uradu opravil vse, kar želi opraviti. Zato tudi deželni zakon, ki je v razpravi, predvideva, da bo v Trstu, Gorici in Čedadu dežela tudi odprla svoj urad in da bo to naredila sporazumno z drugimi ustanovami. Najbolje bi bilo, če bi te ustanove izbrale skupno lokacijo za ta urad.

V središčih mest ni predvidena vidna dvojezičnost. Tu je zakon zelo jasen. Tudi paritetni odbor tu ni imel veliko manevrskega prostora razen tega, da smo poskusili določiti, kaj je mestno središče; v odloku je zapisano, kar mestno središče ni.

Polemike v italijanskem tisku o rabi furlanščine lahko imajo kakšen vpliv na slovensko stvarnost?

Polemike nikoli ne koristijo. Furlani imajo vso pravico, da govorijo svoj jezik, da se ga učijo v šoli, da uveljavljajo svojo kulturo in identiteto. To so moderni evropski trendi. V naši deželi so žal nekateri, ki tega še niso razumeli in še razmišljajo po starem. Ves proces za slovensko manjšino in furlanski jezik je dinamičen proces, ki postavlja manjšino v širši kontekst evropske integracije, v kateri lahko ugotavljamo, da so Evropejci pripravljeni, navdušeni, voljni sprejeti skupno valuto, odpravo meja itd., ampak so vsi zelo vezani na svojo identiteto. Evropejci imajo korenine, niso kot Američani, ki nimajo korenin. Te korenine je treba potencirati; to je bilo zapisano tudi v osnutku evropske ustave. Upam, da medvladna konferenca, ki bo pripravila novo evropsko pogodbo, tega ne bo zanikala, in da bo te točke ohranila v novi pogodbi, ker je to bistvo. Če ne želimo imeti hudih notranjih trenj in etničnih problemov znotraj EU, moramo pač pristati na to, da se potencirajo lokalne kulture, krajevni jeziki. Če so to uradni jeziki držav ali manjšinski ali narečja, je to pravzaprav zelo postransko vprašanje. Imamo nekatere manjšinske jezike, kot npr. katalonščino, ki jo govori več ljudi kot celo vrsto uradnih jezikov. Malteščino govori 300 tisoč ljudi, katalonščino pa osem milijonov. Malteščina je uradni jezik in ni mogoče, da bi imela v EU višji status kot katalonščina.

To velja tudi za Furlane. V naši deželi je predsednik Illy to dobro razumel. Razumel je, da je naša dežela umetno sestavljena dežela na posledicah druge svetovne vojne, da je pluralna. To pluralnost je treba pač ohraniti. Prav je, da pride do neke solidarnosti med Furlani in Slovenci. Prav je tudi, kar je nedavno v Vidmu poudaril videmski župan, da so bili tu poskusi, da bi razbili solidarnost med Furlani in Slovenci in da so ti poskusi spodleteli. Na tej poti solidarnosti je treba sodelovati, kar pa ne pomeni, da moramo imeti enaka pravila, enake pravice, enake zakone za furlanščino in slovenščino. To sta dva različna problema, ki ju je treba obravnavati na različne načine, z drugačnimi pristopi, z drugačnimi finančnimi posegi in pravnimi ukrepi, kar je ena od značilnosti manjšinske obravnave v Evropi. Moramo pa obe vprašanji obravnavati skupaj v smislu, da ne smemo pustiti, da bi katera od teh dveh skupnosti razumela ali razmišljala, da je postavljena na žrtveni kamen zaradi neke druge skupnosti, ki je boljše obravnavana.

Kako gledate na Illyjev pogled na evroregijo in na nesporazum med njim in ljubljanskim gledanjem na zadevo?

Illya so ali smo prebivalci Furlanije-Julijske krajine izvolili zato, da zastopa interese naše dežele. V interesu F-Jk je, da se organizira prostor, ki je bil nekoč pojmovan kot Alpe-Adria in ima neke afinitete. Evroregija, tako, kot je pojmovana, je nekje odvzemanje Rimu in dajanje tej novi formaciji nekaterih pristojnosti v urejanju prostora, načrtovanju gospodarstva itd. Zato je v interesu dežele, da do tega pride. Illy ta interes pravilno, upravičeno in pošteno zastopa. Dejstvo je, da se ta interes v celoti ne ujema z interesi Slovenije. Slovenija je ekonomsko bolj vezana na srednjeevropski prostor, ima problem povezave koprske luke s srednjo Evropo, ne s severovzhodno Italijo. Italija ima celo vrsto svojih pristanišč. In Slovenija želi biti v nekem prostoru kot država sredinska in ne obrobna. To je njen interes. Mislim, da je popolnoma pravilno, da slovenska vlada, predsednik Janša in minister Rupel zastopajo ta interes, ker so jih slovenski državljani izvolili zato, da zastopajo interes Slovenije. Žal se ta dva interesa v tem trenutku ne ujemata. Tu prihaja do kratkih stikov. Mislim, da bodo na koncu le našli kompromisno rešitev v interesu obeh, toda te interese je treba šele ugotoviti, dodelati in napisati na protokol ter jih počasi začeti udejanjati. To je proces, kot je proces vsaka zadeva v mednarodnih odnosih. Polemike pa ne koristijo ne enemu ne drugemu. To, kar se včasih pojavlja v slovenskem tisku, ki opisuje predsednika Illyja kot sovražnika Slovenije zato, ker zastopa interese svoje dežele, je nesmiselno. Prav tako je nesmiselno, da se pojavljajo v naši deželi izjave na račun Slovenije, češ da noče evroregije; jasno, slovensko vlado so namreč izvolili slovenski državljani zato, da zastopa interese Slovenije. Če se ti interesi ne ujemajo, poskušajmo ugotoviti, katere možnosti obstajajo, da bi lahko združili interese, in kje je največji skupni imenovalec, po katerem bi potem lahko oblikovali evroregijo in omogočili, da bi zares delovala.

Poznani ste kot pragmatik in kot človek v naši sredi, ki verjetno najbolj pozna svet manjšin. Kako gledate na prihodnost naše manjšine?

Mislim, da je imela naša manjšina v teh letih, če ne desetletjih, velik alibi. Imeli smo vlado, ki nam ni bila naklonjena, za seboj nismo imeli splošne politične volje, da se manjšina razvija - tu mislim predvsem na Rim -, nismo imeli zadostne pravne podlage za razvoj manjšine. Zdaj vse to imamo oz. bomo imeli. Glede tega sem optimist. Kot je povedal podtajnik Budin, bomo v kratkem dobili konservatorij, rešen je bil problem šole v Benečiji, kar je velik uspeh, še ta mesec bomo verjetno imeli deželni zakon, pred koncem leta bomo dobili dekret predsednika deželne vlade, ki bo določal območje vidne dvojezičnosti, skratka bomo dobili vse, kar lahko pričakujemo od teh oblasti. Dobili bomo tudi več sredstev, ker bo dežela namenila nova sredstva manjšini.

Potem smo problem mi, ker nimamo več alibija, nimamo več zunanjega nasprotnika, problem bomo morali reševati znotraj manjšine. In tu postavim enostavno vprašanje: zdaj imamo dve glasbeni šoli, kar je včasih absurd tudi zato, ker včasih isti profesorji učijo na obeh glasbenih šolah. Kje je smisel tega? Dobili bomo konservatorij. Ali bomo imeli potem tri glasbene šole? Ali smo sposobni narediti korak in začeti znotraj reševati probleme? Z drugimi besedami: našo manjšino vidim kot zelo staro formacijo, ta manjšina je stara. Imamo iste prijeme, enake proslave, iste ustanove, enak pristop že desetletja, toda svet se je spremenil. Vtis imam, da je čedalje večje število ljudi, ki se prištevajo k slovenski manjšini, ker so Slovenci, ker pošiljajo otroke v slovensko šolo, ki morda živijo v slovenskem okolju, ki pa se ne čutijo vključeni v strukturo manjšine, ki vidijo to strukturo čedalje bolj daleč. Tu se morajo strukture prilagoditi.

Uporabil bom morda zelo težko besedo, ki pa je v tem trenutku moderna v Italiji: veliko se govori o kasti. Mislim, da - v drugačnem pomenu - ima tudi naša manjšina neko kasto. Tisto, ki je sama sebi namen. Krog odločanja je vedno omejen na peščico ljudi, ki jih verjetno prešteješ na prste ene roke. In to so že desetletja isti ljudje. Ne rečem, da delajo slabo, da me ne bo kdo napačno razumel! Mislim pa, da bi bilo potrebno širiti krog, modernizirati manjšino, morda tudi odžagati kakšno suho vejo.

Knjiga ni uspešna, če je lepa na pogled. Uspešna je, če si prodal veliko število izvodov in če jo ljudje res preberejo. Časopis ni uspešen, če je dober ali če si vložil veliko denarja. Uspešen je, če ga ljudje berejo. To velja za radio, za televizijo, za gledališče, za predstave itd. Mislim, da mi čedalje bolj ožimo ta krog in se nekje samozadovoljujemo v nekem dokaj zaprtem krogu, ki je vedno manjši, ker nas je pač tudi fiziološko čedalje manj. Izven tega kroga je vedno več pripadnikov manjšine, ki nimajo nekega jasnega pogleda, perspektive, ki ne vidijo neke strategije o tem, kaj hočemo doseči. Z enim stavkom: nehati moramo delati za danes, začeti moramo razmišljati o tem, kaj bo jutri.

Pogovarjali smo se: Andrej Bratuž, Danijel Devetak, Igor Gregori in Jurij Paljk

/ dalje stran 14

Razmišljanje po posvetu Borca 2007

Kaj pa slovenska mladina?

Anketa o vernosti med mladimi v tržaški škofiji, ki je bila v središču pozornosti na posvetu Borca 2007, je pokazala, da je "stanje duha" v življenjskem obdobju največje kritičnosti v mestnih okoljih po Italiji precej sorodno, za Trst pa je značilna večja radikalnost. Več je mladih, ki so povsem oddaljeni od Cerkve, a številnejša je tudi manjšina, ki je trdna v svoji verski drži. Drugod po državi je več tradicionalne vernosti.

Povsod pa prihajajo na dan nekatere značilnosti. Znatno se je podaljšala prehodna doba mladostništva, ki se za sociologe zdaj končuje pri 34., za nekatere celo pri 40. letu. "Govorica mladih" se je tako spremenila, da so jim dosedanji pristopi starejših in Cerkve precej tuji. Zelo so kritični do Cerkve kot ustanove, manj pa do župnij. Za dve tretjini mladih je Cerkev "stroga" in "oddaljena". Vernost si najraje oblikujejo po lastnem okusu: odprti so do drugih verstev in do drugačnih oblik duhovnosti; raje sami molijo, kot da bi zahajali k maši; kaj je greh in katere so vrednote, je za krepko večino odvisno od lastne vesti in razuma ter posledic dejanj za soljudi, ne pa od božjih ali cerkvenih zapovedi in naukov.

Izide ankete bodo tako strokovnjaki Družbene in verske opazovalnice Treh Benečij iz Vicenze, ki so jo opravili, kot tržaška škofija, ki jo je naročila, še poglobili in skušali razumeti. Služba za kulturo pri tržaški škofiji jo bo predstavila širši javnosti v Trstu, želi pa sprožiti razpravo o najbolj žgočih problemih vere mladostnikov, na katere opozarja anketa, tudi v posameznih dekanijah.

Koristno bi bilo, da bi se s to snovjo resno spoprijeli tudi v openski dekaniji, torej v cerkveni teritorialni strukturi, ki povezuje slovenske župnije na podeželju in slovenske dušne pastirje v mestu. Čeprav so bile anketne pole na voljo tudi v slovenščini, je naključni izbor vprašanih navrgel premalo slovenskih anketirancev, da bi mogel prof. Castegnaro, ki je vodil anketo, iz nje izpeljati kake posebne ugotovitve za slovensko mladino tržaške škofije. Štefan Pahor, ki je nastopil v Borci s svojim pričevanjem, je izrazil mnenje, da anketa precej zanesljivo odslikava tudi stanje med tržaškimi Slovenci, a da je položaj med nami verjetno še nekoliko slabši.

Borca 2007 nam z izidi ankete o mladih in z razpravami v delovnih skupinah postavlja vrsto vprašanj. Začenši s problemom sodelovanja Slovencev pri pobudah na škofijski ravni.

Jasno je, da manjšinski položaj terja od Slovencev dodatne naloge in obveznosti, kar je sicer za nas obogatitev, kot so ugotavljali mnogi diskutanti tudi na letošnjih študijskih dnevih Draga 2007, a tudi velik napor. Ostajati bi morali zvesti svojim koreninam in se napajati v slovenskem duhovnem prostoru, a zajemati tudi iz italijanskega okolja ter oba povezovati. Zahtevna, naporna naloga. Razumljivo je, da se to velikokrat ne zmore, težko opravičljivo pa je, da smo na verskem področju pretežno odsotni na obeh ravneh, zazrti v svoje težave.

Pri tem nočem omalovaževati prav nobenega iskrenega napora v našem okolju, a kot primer bi rad omenil dve večji izrazito verski pobudi za mlade v septembru. Ne vem, če je kdo organizirano vabil mlade Slovence iz tržaške škofije na srečanje Agora mladih v Loretu, kjer se je 2. septembra zbralo ob papežu pol milijona mladih iz vse Italije, ali na srečanje Stična mladih 2007, ki je 15. septembra priklicalo 7.000 mladih iz vse Slovenije.

Upoštevati moramo znani problem maloštevilnosti mladih. V tržaški pokrajini je danes na primer dvakrat toliko 34-letnikov kot 18-letnikov, tako hudo domačini demografsko upadamo! Zato je tudi tržaški škof v Borci svetoval pobude in ponudbo za mlade, ne samo slovenske, na dekanijski ravni.

Tu je problem pomanjkanja slovenskih duhovnikov, saj se nihče med njimi ne more v celoti posvečati mladim (a dva mlajša slovenska duhovnika, ki sta znala pristopati k mladim, sta v zadnjih letih odšla iz tržaške oz. goriške škofije...). Razen skavtov in župnijskih skupin med nami niso razvita verska gibanja in organizacije, ki pri večinskem narodu, v Sloveniji in sploh po Evropi veliko nudijo iščočim mladim.

Škof msgr. Ravignani je v Borci ugotavljal, da je potrebno nanovo premisliti o katehezi, da se ne ustavi pri dobi birme, temveč postane res občestvena in zajame tudi odrasle.

Na seminarju se je veliko razpravljalo o posodabljanju široko razpredenih starih, še vedno predkoncilskih pojmovanj, o mestu laikov v Cerkvi (kar nekaj se jih je tudi med Slovenci v zadnjih letih na lastno pobudo tudi teološko in katehetsko izšolalo), o oblikovanju tistih laikov, ki so se odločili za družbeno in politično delo, in o mnogih drugih perečih vprašanjih, ki zadevajo tudi nas Slovence kot posameznike, kot narodnostno skupnost in kot del krajevne Cerkve.

Vsakdo bi lahko to pisanje zavrnil z besedami: "Najprej pometaj pred svojim pragom!" Prav, problemi pa ostajajo. Bojim se, da mladim v glavnem ponujamo mnogo zelo pomembnih stvari, a ne najpomembnejših. Ob vseh težavah in dvomih ostajajo zapisane besede: "Gospod, h komu naj gremo? Besede večnega življenja imaš..." (Jn 6,68)

Ivo Jevnikar

Goriški in tržaški verniki v gradeški laguni

Številni udeleženci romanja na Barbano

Vsakoletno romanje vernikov goriške in tržaške škofije na prvi ponedeljek v septembru je tudi letos privabilo v starodavno svetišče na Barbano zelo veliko ljudi. Bilo jih je več kot prejšnja leta. Pogrešali smo le marsikaterega župnika. Čudovito vreme, vzdušje med mašo, prijateljska srečanja pod drevesi okoli cerkve po maši, popoldanska pobožnost so popolnoma upravičile to romanje. Tržaški škof Evgen Ravignani nas je povabil k molitvi za duhovne poklice in vzpodbudil, da bi se z Marijo tudi mi zavedali, "da more samo Bog narediti iz nas velike reči. Lahko rastejo v nas veliki načrti za naše življenje, lahko podoživljamo v sebi vse to, kar smo lepega in pomembnega doživeli ali storili, lahko tudi v nas raste želja, da bi se nam odprle nove možnosti, da uresničimo sebe tudi na področju duhovnega življenja. Vendar ničesar ne zmoremo brez Njega. Biti in ostati moramo ponižni ter se k Njemu obračati z zaupno molitvijo in obenem iskreno priznati, da je to, kar je v nas dobrega, le Njegov dar. Zato lahko z Marijo vzklikamo: "Velike reči mi je storil On, ki je mogočen".

Prejeli smo

Naša usoda je Resnica?

Rad bi opisal dva zanimiva, lepa dogodka, ki sem jim bil priča to poletje; nekaj takega nisem še doživel. Prvi se je zgodil na Korčuli v Dalmaciji. Med sveto mašo, po branju beril in evangelija ter po pridigi, pred začetkom darovanja in posvečenja, je stopila pred mašnika odrasla oseba in kleče pred njim dobila blagoslov, nato je odšla iz cerkve. Ob koncu svete maše so mi povedali, da je ta oseba katehumen, ki se že eno leto pripravlja na sveti krst; priprava bo trajala vsaj še eno leto, do tedaj bo vedno odšla iz cerkve ob začetku darovanja; tako se je godilo v Cerkvi v prvih stoletjih po Kristusovem vstajenju. Ob tem dejanju je lažje razumeti, kaj v resnici pomeni sveti krst in kakšen neprecenljiv dar je sveta maša.

Tudi drugi dogodek je bil zame novost. V naši škofiji, v Tržiču, poleti, ko je bil župnik na počitnicah in ker je bil tudi poročen diakon, ki tam služi, večkrat zadržan, je prvi del svete maše, to se pravi uvod, berila in evangelij ter nato molitev očenaša in obhajanje vernikov, opravila poročena gospa, mislim za to določena od župnika. Ko se je ta vrnil, je pohvalil skupino, ki se je v njegovi odsotnosti vztrajno sestajala za poslušanje Božje besede ter delitvi svetega obhajila.

Dogodek iz Tržiča, če ima potrditev našega Pastirja, bi nam lahko pomagal, ob pomanjkanju duhovnikov in diakonov, da bi se v naših cerkvah lahko opravljala služba Božje besede ter delitev svetega obhajila s pomočjo za to pripravljenih laikov. Koliko naših cerkva sameva cel teden brez vsakega bogoslužja.

Tudi če nima nobene zveze z zgoraj povedanim, bom omenil velik problem v naši cerkveni skupnosti: mladinsko katehezo. Kmalu bo preteklo leto od srečanja v Štandrežu, na katerem je gospod nadškof ugotavljal, da se mladinska problematika ne more danes reševati na župnijski ravni, ampak da je dekanijska raven bolj pripravna. Ali se je v tem smislu kaj premaknilo? Kdo je ali kdo bi moral biti za to odgovoren, da bi se mladi pa tudi starši lahko nanj obrnili?

Kot oče, v imenu vseh tistih staršev, ki so zaskrbljeni za svoje odraščajoče otroke, ker poleg drugega vemo, da bomo morali nekega dne dajati odgovor Tistemu, ki nam jih je zaupal, Vas z vsem spoštovanjem prosim, dragi duhovniki in župniki, pomagajte nam napotiti mlade tega časa na pot Resnice, ker vsaj kar je meni znano, so mladoletniki, po sveti birmi, prepuščeni sami sebi. Nekateri izmed nas tudi prosijo, dragi duhovniki, če je mogoče, da bi se lahko dobili v sobotnih nočnih urah, ko so naši odrasli otroci pod največjim vplivom tega sveta in vladarja tega sveta, v eni izmed naših cerkva, da bi se lahko tam, pred Najsvetejšim, zanje borili z molitvijo, kot se je boril Mojzes za zmago svojega naroda nad sovražnikom.

Morda bo tudi ta moj klic padel v prazno, kot se je zgodilo s prejšnjimi; vendar, Deo adiuvante, to me ne bo odvrnilo od nadaljnjega klicanja, ker me k temu priganja naša realnost in dolžnost kristjana.

Emil Radetič

Na pobudo goriške sekcije USCI

Spomin na duhovnika in skladatelja Stanka Jericija

Goriški dirigent in skladatelj Stanko Jericijo je s svojim delom pustil neizbrisno sled v vsem družbenem tkivu. Nenadomestljiva vloga, ki jo je igral v naših krajih, je prišla do izraza na številnih področjih. Ob duhovniškem poklicu, ki si ga je izbral še kot mlad mož, je vedno gojil posebno ljubezen tudi do glasbe. Svoje življenje je posvetil glasbi: vrsto let je bil namreč dirigent različnih goriških zborov. Vodil je MePZ Lojze Bratuž, dalj časa pa je dirigiral tudi cerkveni pevski zbor Sv. Ignacija iz Gorice. Prof. Jericijo je bil tudi zelo prodoren skladatelj: uglasbil in priredil je veliko ljudskih napevov, zelo rad pa se je spuščal tudi v polifonijo modernističnega tipa s clustri in disonancami.

Goriška sekcija zborovske zveze USCI se je tako odločila, da bo dirigentu in skladatelju Jericiju posvetila glasbeni večer s sodelovanjem treh zborovskih sestavov. V Gradežu v baziliki sv. Evfemije je tako v torek, 11. septembra, zadonela pesem na čast pokojnemu goriškemu duhovniku in skladatelju. Koncert sta odprla združena otroško-mladinska pevska zbora Aesontinum iz Špetra ob Soči ter La Foiarola iz Zdravščin pod vodstvom obeh dirigentov Lucie Vinzi in Ivana Portellija. Predstavili so program nabožnih napevov in odpeli med drugim tudi Jericijevo Mašo za otroški zbor. Na vrsti je potem bil cerkveni zbor Sv. Ignacija iz Gorice, ki poje v istoimenski cerkvi na Travniku. Zbor je dalj časa vodil prav gospod Jericijo. Zato je zbor, ki ga je lani prevzel dirigent Liviano Brumat, predstavil program, ki je vključeval pretežno Jericijev opus, med drugim tudi napev Ave Maria, ki ga je Jericijo uglasbil oktobra lani. Večer je sklenil MePZ Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Doberdobci so namreč zlasti v zadnjih desetih letih izvajali veliko polifonskih stvaritev modernističnega značaja, ki jih je uglasbil goriški skladatelj. Nazadnje so naštudirali skladbo Judežev obup, ki so jo izvajali na zadnjem slovenskem tekmovanju Naša pesem v Mariboru in so jo odpeli tudi na večeru na čast skladatelja Stanka Jericija.

AČ

Evangelij

Viljem Žerjal

25. NAVADNA NEDELJA

Am 8, 4-7; Ps 113; 1 Tim 2, 1-8; Lk 16, 1-13

Amos je najstareši prerok. Nastopi sredi osmega stoletja pr. Kr. Dežela je še enotna. Tako prerok, ki izhaja iz bližine Betlehema, lahko prerokuje tudi na severu Izraela. Dežela je dosegla določeno blagostanje. Toda tudi napuh lahko pripomore k politični in socialni rasti. Tedaj se polagoma izgublja čut za pravičnost: teptajo se ubogi. Amos se dvigne proti izkoriščanju človeka. Kajti nastopilo je obdobje pokvarjenosti, varanja zlasti pri trgovskih poslih. Pri tem trpi preprosto ljudstvo, trpijo ubogi. Prerok nastopi proti krivicam na splošno, tudi pri drugih narodih in državah.

Obsodi Amosa, ker so Amonovi sinovi parali gileadske nosečnice (Am 1, 13). Proti Samariji govori, da ne znajo več prav delati (v. 10). Grozi Samarijskim ženskam, ki jih imenuje "bašanske krave" (Am 4, 1). Tako krepke besede proti nasprotnikom najdemo pozneje pri Lutru, ki ni štedil z njimi.

A Izrael je ostal zakrknjen: "Vendar se niso vrnili k meni, govori Gospod", in to ponovi kar petkrat (Am 4, 6.8.9.11).

Dalje piše: "Derejo se ob brenkanju na harfe" (6, 5). Tedaj zagrozi s kaznijo: "In rezgetanje veseljakov bo odstranjeno" (6, 7). Duhovnik Amaoja zmerja preroka, rekoč: "Videc, pojdi, beži v Judovo deželo, tam jej kruh in tam prerokuj!" (7, 12).

Kljub temu Bog odpušča in se usmili. Obnovil bo Davidovo kraljestvo. Bog kaznuje, a tudi odpušča in vse prenavlja, če se človek kesa in spreobrne.

Bog torej poviša ponižne. Zato mu današnji psalm izreka zahvalo in hvalo takole: "Aleluja! Hvalite, Gospodovi služabniki, hvalite ime Gospodovo. Ime Gospodovo naj bo slavljeno od zdaj in na veke. Iz prahu vzdigne slabotnega, iz blata potegne ubogega. Aleluja!" (Ps 113, 1-2.7).

Pavel v prvem pismu Timoteju piše, da je Kristus za to prišel na svet, da bi rešil grešnike. Pove pa, da je moral biti strog do tistih, ki so zavrgli vero in so zato doživeli brodolom. Pavel je dva izmed njih izročil satanu, kar pomeni, da ju je izključil iz kroga verujočih zato, da bi ju skesana pozneje zopet vključil med verne. Tu pa igra veliko vlogo molitev vseh za vse, ko pravi: "Prosite, molite, posredujte in se zahvaljujte za vse ljudi, za kralje in vse oblastnike, da bomo lahko živeli v vsej pobožnosti in vsem dostojanstvu, mirno in tiho. To je namreč dobro in po volji Bogu, našemu odrešeniku, ki hoče, da bi se vsi ljudje rešili in prišli do spoznanja resnice. Vsekakor hočem, naj možje povsod molijo in vzdigujejo svete roke brez jeze in razpravljanja. Tako naj ravnajo tudi ženske" (1 Tim 1, 15. 19-20; 2, 1-4. 8-9).

Pri skupnem bogoslužju naj torej vsi molijo za druge. Kajti vsi smo odgovorni za mir in urejeno življenje. Molitev naj bo v prvi vrsti za vladajoče.

Kvatrna sobota je posvečena tudi molitvi za duhovne poklice ter za edinost kristjanov. Blaženi škof Anton M. Slomšek je tako molitev priporočal in širil povsod, tudi izven domovine. Škof Slomšek goduje 24. septembra; današnja nedelja pa nosi ime po njem, je "Slomškova nedelja".

21. septembra pa goduje apostol in evangelist Matej ali Matevž. Do nedavnega je veljal za prvega, ki je spisal evangelij, a zdaj so ugotovili, da je prvi evangelij sestavil evangelist Marko. Vsekakor veliko o Jezusu najdemo pri obeh evangelistih, pravzaprav vse, ker se pač oba evangelista dopolnjujeta. O molitvi očenaša npr. poročata oba, tako Matej kakor Luka, a s kako posebnostjo, ki bogati izročilo.

Tu lahko omenimo, da so Judje ob določenih urah trikrat na dan molili: zjutraj, opoldne in zvečer. Tako ni bilo težko jih spomniti na dar molitve.

Z nami pa je danes problem. Sveti Janez M. Vianney, arški župnik, je dejal, da smo postali nevredni molitve. Saj bi morala biti čudovit stik z nebeškim Očetom. Gotovo bi imeli več notranje sreče, miru in ljubezni v svetu, predokus nebes. Zdi se pa, da živimo brez Boga, zaverovani smo v ta svet, ki pa je poln varanja in samoprevare. Jezus pa ogreva ljudi, naj se z vso vnemo trudimo za nebeško kraljestvo, s tako vnemo, kot se trudimo za minljive dobrine. Krivični oskrbnik ostane zaradi pohlepa po denarju, po lakomnosti, samoprevaran. Edina prava pot na tem svetu je v delitvi dobrin s tistimi, ki imajo premalo ali celo nič.

Farizeji in pismouki so imeli bogastvo za Božji blagoslov. Zato so se posmehovali Jezusu. Toda s takim zadržanjem lahko utrpijo večno nesrečo. Prosimo za dar uboštva.

DUHOVNIKI POMAGAJO VSEM.

POMAGAJ VSEM DUHOVNIKOM.

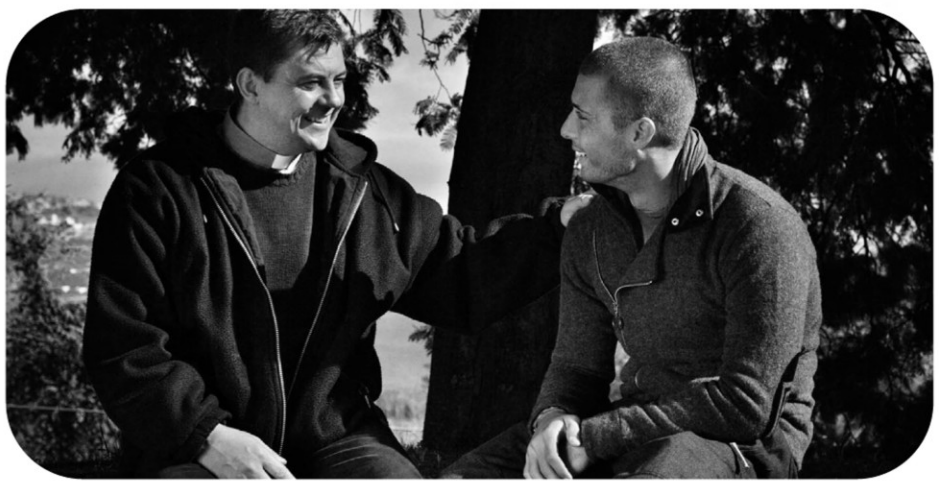

39 tisoč škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij po župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov. Darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali na velikodušnost vseh.

DAROVI ZA NAŠE DUHOVNIKE. PODPORA ŠTEVILNIM ZA DOBRO VSEH.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- poštni tekoči račun št. 57803009
- kreditne kartice: s kartico CartaSi in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.offertesacerdoti.it
- bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji

Prispevki so odtegljivi:

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evra letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih dodatkov.

Več informacij najdeš na spletni strani www.offertesacerdoti.it

CHIESA CATTOLICA - C.E.I. Conferenza Episcopale Italiana

POGOVOR Ana Černic

Ponovno odprta Gradina bo pridobitev za vse

Jutri, v petek, 21. septembra, bo po enoletnem zaprtju obiskovalcem in domačinom spet odprl vrata Sprejemni center Gradina v Doberdobu. Uradna slovesnost bo ob 18.30, že istega dne bosta začela delovati tudi bar in naravoslovno-zgodovinski muzej. Za doberdobske občane bo to pomembna pridobitev, saj se ponovno odpira center, v katerem so se vaščani in krajani v prejšnjih letih radi zbirali v prostem času, pa tudi ob zanimivih kulturnih prireditvah. Pred odprtjem smo se pogovorili z Ano Černic, odbornico zadruge Rogos, ki bo v novem mandatu upravljala center in skrbela za njegove pobude.

Kaj si lahko čakajo Doberdobci in vsi obiskovalci na Gradini 21. septembra?

V prvi vrsti gre seveda za ponovno odprtje raziskovalnega centra Gradina nad Doberdobom. To je pomemben dogodek, saj se center odpira po enoletnem premoru. Mislim, da se bodo odprtja posebej veselili Doberdobci, ker bo spet zaživela tako pomembna struktura.

Kaj boste strankam ponujali že od 21. septemba?

Vsak vikend bo odprt bar, že od 21. septembra pa bo tudi možno na Gradini prespati. Imamo namreč 20 ležišč, razporejenih po dvoposteljnih in štiriposteljnih sobah. Od vsega začetka bo odprt tudi naravoslovno-zgodovinski muzej. Bar bo obratoval ob petkih zvečer, ob sobotah in nedeljah pa v jutranji in popoldansko - večerni izmeni. Muzej pa bo odprt ob ustaljenem urniku: od 10.00 do 12.30 in od 16.00 do 19.00. 21. septembra bomo predstavili tudi koledar dejavnosti in pobud. Zvrstile se bodo enkrat vsaka dva tedna, ob četrtkih, ob 20.30 v Kraški sobi. Ob tem bomo pripravili še nekaj "izrednih" srečanj: prvo bo v nedeljo, 16. decembra, v jutranjih urah. Takrat se bodo obiskovalci lahko udeležili pokušnje različnih vrst kraškega medu in sirov.

Kako ste si zastavili delo?

Za zdaj kratkoročno. Z občino imamo namreč pogodbo do 31. decembra 2007. Takrat se bomo sestali z občinsko upravo in malo pregledali prvo tromesečje delovanja. Za nas bo to trenutek, ko bomo tudi sami pri sebi preverili delo. Občina bo takrat ocenila naše delo, pa tudi nam samim bo nekoliko bolj jasno, kako stvari potekajo. Takrat bomo tudi podpisali novo triletno pogodbo, pravzaprav podaljšali bomo že obstoječo. Občina bo od takrat naše delo redno nadzorovala dvakrat letno: sami bomo oddajali poročila o delovanju, nadzor pa seveda predvideva tudi finančno plat.

Kako je s finančnimi sredstvi?

Finančno podporo nam nudi dežela. Dežela pravzaprav nameni finančno podporo občini, ki jo nato obrne upravljalcu Gradine. To je glavni vir prihodkov. Ob tem bomo seveda skušali pridobiti še kake nove finančne vire. Vključiti se želimo v sistem INTERREG C, morda v sodelovanju s parkom Škocjanske jame. Obrnili se bomo tudi na pokrajino in deželo za projekte s širšim odmevom: v to poglavje vključujemo naravoslovno vzgojo, kulturne večere in podobno. Potegovali pa se bomo tudi za tiste projekte INTERREG, ki predvidevajo sodelovanje z univerzami. To bo nekoliko bolj raziskovalna plat Gradine, ki jo želimo razviti v času našega mandata. V zvezi s finančnimi sredstvi se moramo zahvaliti sldečim sponzorjem, ki so nam priskočili na pomoč: to so agriturizem Pri Cirili, agriturizem Maria Stolfa, gostilna Branka Perica na Poljanah, Gostilna Devetak z Vrha, gradbeno podjetje Iztok&C, podjetje Km, frizerski salon Aleksij, turistična kmetija Alture di Polazzo, podjetje Juren, podjetje Kinemax in podjetje EFFEMI lattonerie.

Kako ste si zamislili delovanje bara? Večkrat je bilo namreč rečeno, da se bar lahko spremeni v pravo restavracijo. Kako boste vi postopali?

V času zaprtja Gradine je občina uresničila projekt, ki ga je pred tem predstavila goriški pokrajini. Gre za poseben kotiček v prostorih bara - okrepčevalnice, ki bo namenjen privatnikom - podjetnikom v prehrambeni industriji. Tam bodo posamezni agriturizmi in privatni pridelovalci lahko predstavljali svoje izdelke. Ta projekt ne bo startal že 21. septembra, v naših programih pa je, da ga bomo izvajali že oktobra. Konec meseca se bomo namreč srečali z lastniki vseh doberdobskih agriturizmov, da bi jim predstavili naš načrt. Želimo si namreč, da bi bili prvi razstavljalci prav doberdobski "podjetniki" oziroma tisti, ki delujejo na območju naše občine. Srečanje bo namenjeno temu, da se vsi interesenti seznanijo z našo pobudo in spoznajo razstavni prostor. Le-ta bo v spodnjih prostorih okrepčevalnice. Stranke si bodo izdelke tam lahko ogledale, nato pa se bodo obrnile na osebje v baru, če bodo želele tudi kaj pokusiti. Prodaja kmečkih izdelkov na Gradini še ni dorečena, je pa samo stvar domene med nami in lastniki osmic in agriturizmov.

Glede restrukturiranja bara v restavracijo pa tako: ta projekt vodi občina. Mi za zdaj se s tem še ne ukvarjamo. Občina je namreč dobila finančno podporo za dograditev kuhinje in mora to izpeljati. Ko bodo dela opravljena, bomo stopili mi na plan. A, dokler kuhinje fizično še ni, se s tematiko gostinstva na Gradini ne ukvarjamo.

Kakšne so naravoslovne pobude v zvezi z muzejem in širše z Rezervatom Doberdobskega in Prelostnega jezera?

Muzej je stalna zbirka. Gre torej za isti muzej, ki so ga obiskovalci videli vse do lani. Računamo pa, da bi si kupili nekaj novih pripomočkov za vodene oglede: lesene modele živali in nagačene živali ter druge konkretne stvari, ki bodo otrokom popestrile obisk našega centra. Ob tem moram povedati, da smo izdali tudi zgibanko za šole. Načrtujemo tudi organizacijo delavnic: govorim o delavnicah za kemijo, arheologijo in paleontologijo. Vse to se bo dogajalo v kraški sobi ali celo lahko v razredih.

Oktobra bomo imeli vodeni ogled z ornitologi društva Astore. Gre za društvo s sedežem v Devinu, ki združuje ornitologe iz FJK. Ogled bo posvečen poslušanju in opazovanju ptic na doberdobski gmajni. Ob Doberdobskem jezeru lahko npr. zasledimo vseh pet vrst detlov. To je prava redkost.

Kako je pa s paludarijem? Je na obzorju njegovo odprtje in ga boste v tem primeru vi upravljali?

Paludarij je trenutno na mrtvi točki. Ni finančnega zaledja, da bi ga odprli in niti opremili. Za to so potrebna vlaganja v višini več deset tisoč evrov. Kar zadeva našo zadrugo, pa paludarij ni v naši pristojnosti. Pogodba, ki smo jo podpisali z občino, te strukture nikakor ne vključuje. Paludarij mora spraviti v pogon občina.

Ana Černic (foto AČ)

Kaj pa program za razvedrilne pobude in sodelovanje z vaškimi društvi?

Načrtujemo martinovanje: ta pobuda je šele v nastajanju. Ponudili bomo kostanje, kuhano vino: nekaj v tem smislu.

Konkretnejšega programa pa še nismo izdelali. No, glede društev pa tako: sodelovanje je zaželeno. Stikov s predsedniki društev ni še bilo, smo pa vse povabili na svečano odprtje centra Gradine. To bi lahko bila idealna priložnost za vzpostavitev prvih stikov. Sodelovanje je dobrodošlo, prostori na Gradini bodo seveda tudi odprti vsem društvom za njihove pobude.

Koliko bo zaposlenih v centru Gradina?

Pri zaposlovanju bo zadruga dajala prednost svojim članom. Finančna razpoložljivost ni ravno velika. Dobre tri četrtine članov ima že svojo službo in so sprejeli delo na Gradini kot prostovoljno pobudo. Nekaj članov zadruge pa bo tudi zaposlenih. Ena oseba bo gotovo zaposlena v baru. Ker je dela dosti, bo treba pomisliti tudi na to, kako vzdrževati prostor in na druge sprotne zadeve.

Kaj bi nam lahko povedala o zadrugi Rogos, ki bo prevzela upravo centra Gradina?

Zamisel o zadrugi se je porodila lani poleti, ko smo nekateri sodelovali z zadrugo Maja. K pobudi smo pritegnili še nekatere prijatelje in znance, ki so se zato zanimali in tako tudi pravno ustanovili zadrugo. Pravna oblika zadruge nam je omogočila konkurirati pri razpisu za Gradino. Občina je namreč v razpisu omogočila prijavo samo družbam in zadrugam: društva ne ustrezajo pogojem za upravljanje tovrstnih struktur, ker niso dobičkonosni subjekti. Zadruge in družbe pa imajo med svojimi postavkami tudi dobičkonosnost.

Ko smo ustanavljali zadrugo, smo želeli vključiti tudi domačine. Vlogo predsednika tako opravlja vaščan Giorgio - Igor Cernetti. Iz Doberdoba je tudi odbornik Albano Marusic. Poleg podpisane sta k zadrugi pristopila še Aila Quadracci iz Sv. Križa in Tržičan Claudio Canton. Zdelo se nam je pomembno vključiti v zadrugo tudi predstavnika tržiške občine, ker je del rezervata Doberdobskega in Prelostnega jezera prav na območju Tržiča. Delovanje smo si razdelili po področjih: predsednik Cernetti bo skrbel za okrepčevalnico in prenočišča. Aila Quadracci bo odgovorna za okoljsko vzgojo in za stike s šolami ter univerzami v sklopu raziskovalnega dela. Albano Marusic je poverjen za to, da je vse urejeno po varnostnih predpisih, Claudio Canton pa za vzdrževanje pešpoti in za dela na strukturi, kot je npr. pleskanje. Sama bom skrbela za stike z mediji in javno upravo. Delno bom sledila tudi okoljski vzgoji, predvsem tistemu delu, ki bo potekal v slovenščini.

No, še nekaj glede imena Rogos. Rogoz je vrsta trstičevja, ki raste ob Doberdobskem jezeru. Končni z smo nadomestili s črko s, poslužujoč se licentiae poeticae, pa tudi da bi olajšali izgovarjavo za italijansko govoreče obiskovalce. Ključna točka v pogodbi je namreč tudi dvojezičnost: karkoli ponujamo na Gradini, mora biti v slovenščini in italijanščini. Izbrano ime je tako fonetično laže dojemljivo za vse.

Kako je bila pot od prijave na razpis do prevzema uprave?

Mi smo na občino večkrat vlagali prošnje predvsem v zvezi z organizacijo posameznih delavnic na Gradini, tudi v obdobju, ko je bil center zaprt. Občina se na to ni odzivala. Maja je bil objavljen razpis, na katerega smo se prijavili. Takrat nismo zmagali, a dejansko ni zmagal nobeden: nihče od prijavljenih ni izpolnjeval predpisanih pogojev. Občina je potem opravila krog pogovorov z vsemi kandidati, da bi ugotovila, kdo bi bil vseeno najboljši partner za prevzem upravljanja Gradine. In... na koncu je izbrala našo zadrugo.

Ste se za pomoč ob začetku delovanja obrnili tudi na zadrugi Dob in Maja, ki sta pred vami upravljali Gradino?

Pomislili smo in se obrnili na prejšnje upravljalce, na zadrugo Maja in na Marizo Pelesson, ki je skrbno upravljala center v nekajmesečnem mandatu svoje zadruge. Prosili smo jo za nasvete in za sodelovanje. Upam, da bo tako sodelovanje možno tudi v prihodnosti. Člani zadruge Dob so se sodelovanju v centru Gradina odrekli po koncu svojega mandata. Zato se nismo nanje obrnili v naših prizadevanjih pri ponovnem odpiranju centra Gradina.

Andrej Černic

Raziskovalni center Gradina nad Doberdobom (foto Bumbaca)

Kaj je center Gradina?

Center Gradina bo ponovno zaživel. Kaj pravzaprav ponuja raziskovalni center Gradina?

Naravoslovno-zgodovinski muzej: gre za strukturo, ki ponuja obiskovalcem kratek sprehod skozi zgodovino in morfologijo doberdobskega Krasa. Muzej je sicer bolj naravoslovni kot zgodovinski, saj prikazuje predvsem morfologijo in podroben opis kraške flore in favne.

Bar in prostor za prenočišče: bar je predvsem družabni prostor, ki bi po prvotnih načrtih moral služiti tudi kot restavracija. Od odprtja centra Gradina pa kuhinja in restavracija nista še zaživeli. Center nudi tudi prostore za prenočišče, natanko 20 postelj.

Kraška soba: zgrajena je v kraškem slogu, namenjena pa je predvsem razstavam, predavanjem, okroglim mizam in podbnim prireditvam.

Paludarij: gre za strukturo, ki ne spada v ožji pojem centra Gradina. Postavljen je namreč ob jezeru, medtem ko je Gradina nad Doberdobom. V paludariju naj bi bil muzej - razstava o flori in favni doberdobskega jezera. Projekt pa ni dejansko nikoli zaživel, čeprav je bila struktura dokončana skupaj z raziskovalnim centrom Gradina. Gre dejansko za še neizkoriščen potencial.

Večer bo popestril nastop Blek Pantersov

"Doberdubska fešta" vabi v Doberdob

Pihalni orkester Kras, SKD Hrast, Civilna zaščita Doberdob in MO Jezero prirejajo v nedeljo, 23. septembra, od 13. ure dalje 1. izvedbo "Doberdubske fešte", ki se bo dogajala na dvorišču pred župnijsko dvorano v Doberdobu. Gre za novo pobudo, ki želi ponuditi doberdobskim občanom in vsem prijateljem prijetno popoldne v družbi in s pestrim in kakovostnim programom. Fešta se bo začela z otvoritvijo ob 13.00. Ob 14.00 bo tradicionalni Hrast bike slalom, ki bo letos doživel že četrto izvedbo. Gre za dirko z gorskimi kolesi med količki čez drn in strn. Tekmovanje je odprto za vse osnovnošolce, srednješolce in višješolce. Fantje in dekleta bodo tekmovali v ločenih kategorijah in bodo za svoj trud poplačani s prijetnimi nagradami.

Za kolesarskim tekmovanjem bodo na vrsti vaje in demonstracije oddelka Civilne zaščite iz Doberdoba. Mladi in vsi udeleženci bodo lahko pobliže spoznali delovanje prostovoljcev, ki pogosto priskočijo na pomoč v težavnejših situacijah, kot so požari in podobno.

Zadnji del večera bo namenjen zdaj že "legendarni" skupini Blek Panters, ki je z doberdobskim narečjem osvojila dobršen del zamejcev, pa tudi veliko Slovencev v matici s svojim julijskim nastopom na Rock otočcu. Uvod v koncert bo imel Pihalni orkester Kras, nato pa bo doberdobski bend prevzel pobudo. Sipo, Mulo mauta in Žile bodo ogreli poznoseptembrsko publiko. V primeru slabega vremena bo koncert v župnijski dvorani.

Pomembna slovenska postojanka v Kanalski dolini

Obnavljamo kočo sv. Jožefa v Žabnicah

Koča sv. Jožefa že več kot 50 let sprejema skupine in posameznike, predvsem mlade, ki tam preživljajo poletne počitnice, se vzgajajo ob raznih tečajih in dejavnostih. Tudi v zimskem času pride mnogim prav kot domače pribežališče ob smučarskih dnevih in tednih.

Vseskozi je kočo upravljalo Katoliško tiskovno društvo. Izročil mu jo je msgr. Močnik. Več kot tri desetletja jo vzorno upravlja Danilo Čotar. V upanju, da bi koča skupaj z bodočim prenovljenim hlevom okrepila svojo dejavnost, je bila ustanovljena zadruga Ojstrnik. Ta je pred leti prenehala delovati in kočo predala leta 2003 ustanovljeni in deželno priznani Fundaciji Gorica. Ustanovljena je bila z namenom, da bi prevzela skrb za nekatere nepremičnine KTD-ja.

Po potresu so bila v koči opravljena nekatera utrditvena dela, predvsem strop nad kuhinjo. Leta 1999 je bila prenovljena električna napeljava, vgrajen plin, zgrajena kopalnica s toplo vodo, postavljen nov štedilnik in stopnice ter vsi urbanistični priključki. Vsa ta dela so bila opravljena na način usklajenega delovanja s sedanjim hlevom. Dolga leta smo čakali na nov regulacijski načrt za Kazarenco (kotiček, kjer se nahaja koča, hlev in travnik), ki je končno stopil v veljavo in dovoljuje obnovo hleva. Manjka še dokument spremembe namembnosti te stavbe.

Ker so bile lesene stene prvega nadstropja koče dotrajane, pa tudi zaradi novih varnostnih predpisov in obvezujočih parametrov izolacije stavb, se je Fundacija odločila, da kočo temeljito prenovi: izolacija pritličja, nova okna, zidano prvo nadstropje in ventilirana streha. Spalna soba bo veliko pridobila, saj bo bolj zračna – videla se bo lesena obloga strehe. Na povišanem delu bo mogoče pridobiti še nekaj ležišč.

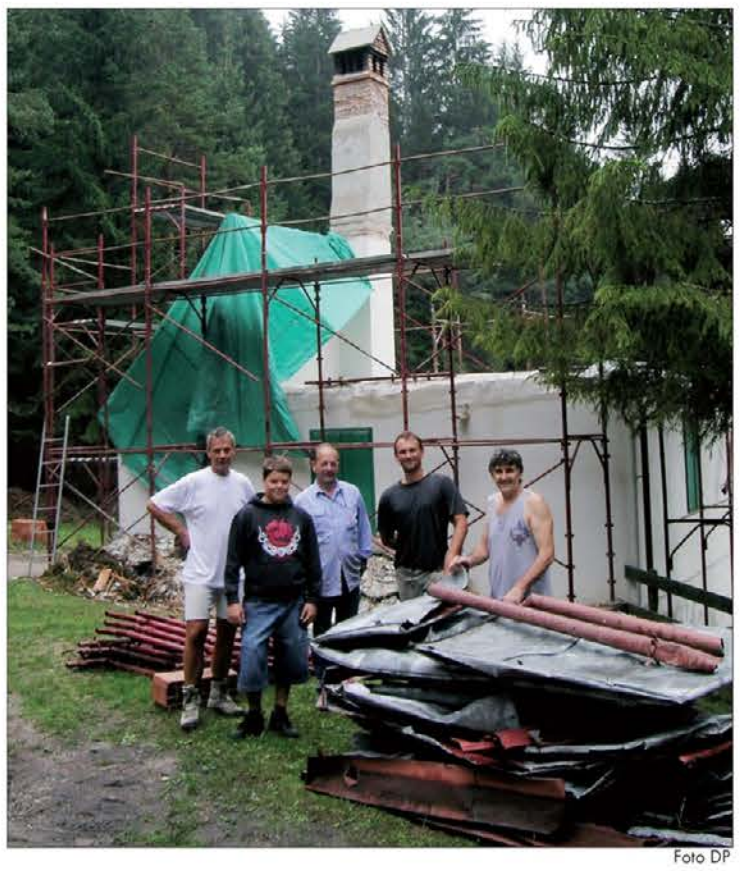

Foto DP

Pred nekaj dnevi je skupina korajžnih pod vodstvom g. Marijana Markežiča (Miloš Čotar, Franko Pahor in Andrej Vogrič) v enem samem dnevu podrla streho in lesene zidove prvega nadstropja. Drugo jutro sta se jim pridružila še Marko Brajnik in Damjan Paulin za pospravo materiala. Prihranjena vsota velja vrednost vseh novih oken za kočo! Te dni nadaljujejo delo zidarji. Upamo, da bo koča pokrita in zaprta še pred zimo. Notranjost bodo kot vedno uredili prostovoljci.

Ker je za Fundacijo finančni zalogaj prevelik, pričakuje podporo društev in posameznikov. Vsem dobrotnikom vnaprej iskrena hvala!

Concordia et Pax

Društvo Concordia et Pax vabi v soboto, 22. septembra, na srečanje z naslovom Poti spomina in sprave. Na trgu pred novogoriško železniško postajo se bodo udeleženci ob 17. uri spomnili dogodkov z dne 16. septembra 1947 v znamenju miroljubnosti in zavzetosti za vedno bolj bratsko sobivanje ob meji. Na sporedu so uvodni pozdravi, državni himni, spominski nagovor, izbor beril, pričevanj, pesmi, razmišljanj in molitev, pozdravni predstavnikov oblasti, evropska himna in sklep.

Ulov rekordnega merjasca

Lovski podvig Dominika Humarja

Z velikim ponosom nam je Dominik Humar, števerjanski podžupan, pri jutranji kavi na goriškem Travniku pokazal fotografijo-trofejo, ki lepo ponazarja njegov zadnji podvig. Zadnje dni avgusta je namreč z enim samim strelom svoje risanice hladnokrvno ubil pravo zver, več kot 190 kg težkega merjasca.

Pred usodnim srečanjem ga je Humar, ki je bil do leta 1999, ko se je upokojil, kar 28 let gozdni čuvaj na pokrajinski upravi, sicer že videl nekajkrat in ga kot izkušen lovec, dolgoleten član Društva slovenskih lovcev, zasledoval vse do zadnjih dni avgusta, ko je spet opazil njegove stopinje. Merjasec je namreč povzročal veliko škodo v vinogradih, kjer je bilo zrelo grozdje zanj prava vaba. Prav globoki sledovi so jasno govorili o tem, da je bila divja zver posebno velika in težka. Ko jo je ob večernem mraku na Sovenci imel na muhi, jo je ustrelil v hrbtenico, saj je vedel, da jo mora pokončati z enim samim zadetkom, če je noče spet izgubiti. Kakšni občutki so ga prevevali, ko se je zver zgrudila na tla, si lahko samo predstavljamo. Potem ko so jo stehtali in se je ponosni lovec slikal ob njej, so njeno meso razdelili ljudem iz okolice.

Učenci in dijaki spet v šolskih klopeh

Z Božjo pomočjo po poti učenosti

Tudi na Goriškem se je v ponedeljek, 10. septembra, za veliko slovenskih osnovnošolcev in dijakov višjih srednjih šol začelo novo šolsko leto. Po lepi krščanski navadi so se pri šolski maši priporočili Bogu, da bi bilo to novo učno popotovanje čim bolj uspešno in bi srečno prišli na cilj. Tako se je v spremstvu učiteljev zbralo v cerkvi sv. Ivana, kjer ima sedež Slovensko pastoralno središče, sto deset učencev osnovne šole O. Župančič iz ul. Brolo v Gorici, da bi poprosili Boga, naj jih spremlja v šolskih dneh.

Mašni obred je daroval msgr. Cvetko Žbogar, nagovoril pa jih je župnik Marijan Markežič, ki jih je najprej povabil, naj toplo zaploskajo sedemindvajsetim prvošolčkom in tako pokažejo, da so jih z veseljem sprejeli v svojo sredo. Tudi sklicujoč se na prebrani evangelij in na zgodbo o bogatinu in tesarju, jih je spodbudil, naj skrbno opravljajo šolske dolžnosti in naj pri tem prosijo Boga pomoči, ker v njegovi družbi je opravljanje dela veliko lažje. Posvaril jih je tudi, naj na vse gledajo z optimističnimi očmi, naj spregledajo napake drugih in naj upoštevajo le dobre lastnosti bližnjega. Ravnajo naj se po modrih besedah: ne stori bližnjemu tega, kar ne bi hotel, da on stori tebi. Otroci so lepo sodelovali, čeprav so se malce raztresli ob podajanju rok v znak miru; petošolci so brali prošnje in zahvale, drugi pa so pod vodstvom veroučiteljice Franke Padovan in ob spremljavi orgel, na katere je igrala učiteljica Barbara Persič, s petjem, tudi Marijinih pesmi, obogatili to srečanje z Bogom.

Isti dan je v Šolskem središču v ul. Puccini v prostorih zavoda I. Cankar ob kar lepem številu dijakov, največ je bilo tistih iz prvih razredov, in ob prisotnosti tudi nekaterih profesorjev, vodil mašno daritev g. Alessio Stasi. Tudi on je dijakom priporočil, naj vestno opravljajo svoje šolske dolžnosti in naj prosijo Boga milosti, da bi srečno prestali letošnjo šolsko preizkušnjo.

IK

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
vabi na predvajanje diapozitiv o
VOJVODINI IN SRBIJI
Na društvenem izletu sta jih posnela
Mario Mucci in **Damjan Paulin.**
Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič
torek, 25. septembra, ob 20.30
POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Obvestila

V nedeljo, 23. septembra 2007, bo ob 17. uri (po maši), v Gnidovčevem domu na Mirenskem Gradu, odprtje razstave slikarja Nikolaja Vogla.

Sovodenjska sekcija Slovenske Skupnosti vabi člane in somišljenike na srečanje, ki bo potekalo v ponedeljek, 24. septembra, v društvenih prostorih v Rupi, s pričetkom ob 20.30. Dnevni red predvideva poročanje o delovanju v občinskem svetu ter novosti v zvezi z ustanavljanjem Demokratske stranke.

Kulturni center Lojze Bratuž prireja tečaj sprostilne telovadbe za odrasle, ki bo potekal v baletni sobi KC Bratuž od meseca oktobra vsako sredo od 20. do 21.30. Tečaj bo vodila Nataša Sirk. Za informacije in vpisnine lahko pokličete na tel. številko 0481 531445 od ponedeljka do petka od 9. do 12.30.

Rupa. V nedeljo, 30. septembra, bomo poromali h Gospe Sveti na Koroško. Vpisovanje je pri Martini Gereon (Pavletič Alma, ul. Duca d'Aosta 2), tel. 0481 882095. Vpiši se takoj in še druge povabi!

Čestitka

Zbor Hrast iz Doberdoba je v petek, 14. 9., nastopil na festivalu Mokranjčevi dnevi v kraju Negotin v Srbiji in prejel drugo nagrado. Zveza slovenske katoliške prosvete čestita zboru za uspešno uvrstitev.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 21.09. do 27.09.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 21. septembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodno zabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor, obvestila.

Ponedeljek, 24. septembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: moderna glasba včeraj in danes, kotiček za popevke Đorđa Novkovića; Živemu se vse zgodi; Zanimivosti in obvestila.

Torek, 25. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 26. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Oljka nekdaj in danes II. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 27. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Vljudno vabljeni na odprtje razstave, ki smo jo pripravili v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka - Kanal ob Soči pod naslovom
IN KAJ NAJ LJUBIM, ČE NE SKRIVNOSTI?
Umetnika **Karla Pečka** bo predstavila prof. Milena Zlatar
Kulturni center Lojze Bratuž
Sreda, 26. septembra 2007, ob 18. uri

Koncertna sezona 2007-2008
KLAVIRSKI RECITAL
Dubravka Tomsič Srebotnjak
Na sporedu: W.A. Mozart, D. Scarlatti, L. van Beethoveen, A. Srebotnjak in F. Chopin
Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 28. septembra 2007, ob 20.30
Predprodaja vstopnic - Kulturni center Lojze Bratuž, Drevored 20. septembra 85 - tel. 0481 531445

Štandrežci na maratonu

Foto DP

Kulturno društvo Domovina iz Ospa je 15. septembra priredilo v domačem kraju gledališki maraton, ki se je odvijal ves dan. Zjutraj so bile gledališke delavnice, popoldne pa predstave. Gledaliških delavnic so se udeležili tudi mlajši člani štandreške dramske skupine, zvečer pa so se štandreški igralci predstavili s komedijo Čudna bolezen v režiji Janeza Starine. Na sporedu so poleg štandreške skupine bile še tri druge predstave.

Park ob Vipavi v Mirnu pa je bil prizorišče vedre igre Kdo je zadnji?, ki so jo dan prej uprizorili člani dramske skupine Prosvetnega društva Štandrež.

Pogovor / Bogdan Kralj

Kdor danes študira glasbo, bo ob poslušanju te celo življenje lahko užival

Letošnja šolska sezona bo za Glasbeno matico potekala v znamenju številnih izzivov. Navedel nam jih je ravnatelj glasbene ustanove Bogdan Kralj.

Prof. Kralj, tudi GM stopa v novo šolsko leto. Najprej obvezno vprašanje: s kakšnimi občutki stopate v novo šolsko sezono?

V novo šolsko leto stopamo z veliko mero optimizma, saj je zanimanje za glasbeno vzgojo res veliko. To se kaže tudi v sodelovanjih, ki so v zadnjih časih stekla z raznimi ustanovami, krajevnimi društvi, predvsem pa s šolami. Te stike bomo še naprej gojili, ker so dosedanje naveze že obrodile prve sadove: izpostavil bi sodelovanje s Slovenskim stalnim gledališčem, ki nas že dve leti spremlja pri koncertni sezoni. Letos pa bodo GM, SSG in slovenske šole na Tržaškem sodelovale pri ponudbi gledališko glasbenega abonmaja, ki bo namenjen tržaškim šolam vseh stopenj in bo vseboval dve gledališki ter eno glasbeno predstavo.

Pozitivno se je izkazalo tudi sodelovanje s šolami na Goriškem, predvsem s šolo v Romjanu, kjer smo že lani uvedli delavnico, namenjeno predšolskim otrokom, in ustanovili tudi oddelek za jazz glasbo, ki ga vodi Andrejka Možina.

Mreža sodelovanj je stekla tudi v Benečiji, in sicer v Špetru ter Kanalski dolini: v tem kraju dobro sodelujemo z društvom Planika, kjer smo aktivno soudeleženi pri njihovih dejavnostih. V Špetru pa smo dejavno povezani z dvojezično šolo, kjer poteka tudi del našega pouka, in z društvom Ivan Trinko ter kulturnim društvom Rečan. V Benečiji imamo tudi veliko podporo Briške gorske skupnosti in javnih uprav, sicer ne v Špetru... V ostalih 'slovenskih občinah' pa je odnos z upravitelji res dober.

Pozabiti ne gre na plodno sodelovanje z našima Dijaškima domovoma tako v Trstu kot Gorici ter z Zvezo slovenskih kulturnih društev, s katero smo letos priredili poklon Pavletu Merkuju ob njegovem življenjskem jubileju. Že več let pa skrbimo za vzgojo mladih pri godbeni dejavnosti.

Zakaj pa so vsa ta sodelovanja tako pomembna pri delovanju GM?

Primarna naloga GM je gotovo glasbeni pouk, spoznali pa smo, da taka mreža sodelovanj krepi medsebojno spoznavanje manjšinskih ustanov in navsezadnje manjšincev, skupne pobude pa hkrati omogočajo organizacijsko in finančno razbremenitev oz. razdelitev stroškov med več subjekti. Pozitivno je tudi dejstvo, da se na tak način izognemo dvojnih oz. trojnih pobud na isto temo, ki jih v manjšini še kako dobro poznamo. Menim, da taka strateška izbira vodi obenem v večjo kakovost določene ponudbe, kar je za manjšino vsestransko pozitivno.

GM ima v Kanalski dolini in v Benečiji tudi pomembno vlogo pri ohranjanju manjšinske identitete.

Letos poteka 30-letnica ustanovitve beneške GM v Špetru, prihodnje leto pa bomo praznovali 30-letnico GM Tomaža Holmarja v Kanalski dolini s sedežem v Ukvah. V treh desetletjih smo na tem koncu dežele marsikaj dobrega storili. V Špetru imamo preko 120 otrok pri individualnem pouku, velika večina katerih je slovensko govorečih, ki obiskujejo oz. so obiskovali dvojezično šolo. Tako v Benečiji kot v Kanalski dolini skrbimo tudi za to, da nudimo otrokom glasbeni pouk v slovenskem jeziku, za kar je zadolžen naš slovensko govoreči učni kader. Negovanje narodnostnega čuta je za nas prvenstvena naloga. Že nekaj let namreč prirejamo ob Dnevu slovenske kulture pobudo z naslovom Glasbeniki ob Dnevu slovenske kulture, na kateri je izvajanje skladb izključno slovenskih avtorjev obvezno: tudi na tak način želimo potrditi vez, ki nas preko glasbe veže na našo slovensko kulturno zakladnico.

Znano je, da se na naših šolah že vrsto let pojavlja vedno večje število otrok iz mešanih zakonov. Ker je tudi GM navsezadnje ogledalo manjšinske stvarnosti, bi vas vprašali, kako je s tem na vaši šoli.

Pri odgovoru bi se omejil zgolj na goriško in tržaško stvarnost, ker je položaj v Benečiji bistveno drugačen. Pomembno se mi zdi podčrtati, da se kljub odprtosti nikakor ne odpovedujemo svoji slovenski identiteti. Naša vrata niso otrokom večinskega naroda zaprta, prednost pa dajemo vendar slovenskim malčkom, ker skrbimo namreč za to, da ostane GM predvsem slovenska šola, namenjena slovenskim otrokom. Dodati gre, da imajo naši italijansko govoreči dijaki (se pravi 3% celotne dijaške garniture v Trstu, nekaj več pa v Gorici) marsikateri stik s slovensko kulturo ali slovenstvom: veliko je dijakov, ki imajo slovenske prednike, mnogo je tudi mladih, ki obiskujejo slovensko šolo ali pa aktivno sodelujejo pri slovenskih društvih. Ponavljam pa, da je učni kader za 99% slovenski, skupinski pouk poteka ravno tako v slovenščini; pojasnila v italijanskem jeziku so vendar možna le pri individualnem pouku. Pomembno pa se mi zdi vprašanje, zakaj se italijanski starši odločajo za vpis svojih otrok v našo šolo? Mislim ,da je kakovost pouka prvi razlog, pa tudi integracija oz. spoznavanje soseda.

V Dijaškem domu v Trstu se je pred nedavnim zaključila četrta izvedba poletne glasbene delavnice. Tovrstne delavnice GM pa so potekle tudi v drugih pokrajinah naše dežele in pozitiven odziv otrok je potrdil dejstvo, da so bili taki "worshopi" res učinkoviti.

Zadovoljen sem, da smo vodenje glasbenih delavnic prepustili mentorjem, ki so za tovrstno delo res primerno podkovani: to so mladi, ki so svoji glasbeni kulturi dodali še posebno usposobljenost za vodenje glasbenih "workshopov": skratka gre za prave profesionalce, ki so svojo didaktično zakladnico krepili z obiskovanjem raznoraznih tečajev in zato dobro poznajo najprimernejše didaktične metode (ki temeljijo na mešanici igre in plesa), s katerimi uvajati otroke v svet glasbe.

Dodal bi, da je imela delavnica v Trstu določeno posebnost: že pred časom smo opazili, kako otroci malo poznajo slovensko ljudsko pesem, tako da smo se že drugo leto zapored odločili osnovati otroško delavnico ravno na spoznavanju slovenske otroške ljudske pesmi, kateri so se malčki približali z igranjem na instrumente, s plesom in z likovnim ustvarjanjem.

Delavnice prirejamo tik pred začetkom šolskega leta z namenom, da bi otroci gojili svoje zanimanje za glasbo na naši šoli. Podatki jasno izpričujejo, da se nam delavnice obrestujejo, saj se polovica udeležencev nato vpiše na GM.

Koliko novih vpisanih pa bo imela GM letos?

Najin pogovor poteka vendar ravno v času, ko potekajo 'reklamne akcije' po šolah, tako da točnih podatkov za zdaj še ne bi navajal. Dodam pa, da je bilo doslej na Tržaškem trideset novo vpisanih, v Gorici pa preko 40 novih dijakov, v Benečiji pa 20.

Ali je na GM veliko otrok, ki prihajajo iz Slovenije?

Je. Posebnost goriške sekcije GM je ravno v tem, da lahko lažje črpa nove dijake iz skupnega goriškega prostora na tej in na oni strani meje. Veliko je povpraševanja iz novogoriškega območja.

Kaj pa na Tržaškem?

Na tem koncu pa so stvari bistveno drugačne. Kot kulturnik opazujem, da je na Goriškem občutek skupnega prostora zrelejši kot na Tržaškem. Gorica in Nova Gorica se v zavest ljudi zapisujeta kot enoten kulturni prostor: naj navedem le podatek, da je pri MePZ Lojze Bratuž ena tretjina pevcev iz Slovenije!

Takega zbliževanja med Trstom in slovenskim zaledjem za zdaj še ni.

Kdaj se lahko začne otrok ukvarjati z glasbo?

To je v prvi vrsti odvisno od spoznavnih zmožnosti posameznega otroka. Svojo težo ima tudi izbira instrumenta, ki se mu otrok želi posvetiti, saj niso vsa glasbila primerna za najmlajše: igranje keltske harfe, kljunaste flavte ali violine lahko začne študirati že otrok, ki je komaj zaključil obdobje vrtca; otrok istih let pa bi se trobenti ali harmoniki na primer težko posvečal.

Kateri so vzroki, ki v zadnjih letih vodijo otroka v izbiro tega ali onega instrumenta?

Od časa do časa smo namreč priča t.i. modnim instrumentom: to so glasbila, ki so v določenem časovnem razdobju bolj priljubljena kot tudi ostali zaradi usmerjenosti družbenega okusa: nisem pa prepričan, da ta moja teorija drži. Vem pa, da izbiro instrumenta običajno pogojuje tudi finančni vidik, saj vsi dobro vemo, da kitara ali flavta manj stane kot klavir. Ponavljam pa, da je v glavnem modni trend diskriminanta pri izbiranju instrumenta: glede tega bi dodal, da smo zadnja leta priča močnemu razmahu kitare, za katero se odloča vedno večje število gojencev; žal pa upada zanimanje za harmoniko, predvsem na Tržaškem, kjer smo pred leti imeli veliko tradicijo harmonikarjev: pred 20 leti smo imeli celo sto gojencev harmonike, danes pa je število upadlo na 25. Glede tega velja poudariti, da prevelika večina obravnava harmoniko kot ljudski instrument, ki je primeren za igranje Avsenikov, nikakor pa ne Bacha. To gotovo ne drži, saj je harmonika pred časom končno postala glasbilo, ki je vključeno v didaktični sistem konservatorijev.

Foto IG

Kako pa se je didaktični pristop profesorjev v letih spremenil?

Starejši profesorji ugotavljamo, da se je pristop do učenja glasbe krepko spremenil. Pozor vendar: to je bolj razvidno pri starših kot pa pri gojencih. Če je pred leti prišel učenec na lekcijo nepripravljen in je profesor to pomanjkljivost dijaka posredoval staršem, so ti nemudoma ukrepali in otroka okarali. Danes smo priča vse bolj splošnemu nazadovanju nekdanjih vrlin, pozitivna strogost staršev se je žal nekoliko porazgubila.

Številne dejavnosti, katerim je naša mladina podvržena, gotovo bremenijo njen vsakdan bolj kot nekoč; prav tako je ponudba, ki jo družbena mreža ponuja otrokom, bolj pestra, kot je bila. Boli me vendar dejstvo, da nekateri gojijo glasbeno vzgojo s premajhno vnemo, češ da je glasba postranska dejavnost, da ni področje, ki bi zahtevalo ravno toliko resnosti kot šolski predmeti.

Prav zato smo se na GM odločili speljati dva učna programa: prvi je namenjen gojencem, ki nameravajo imeti resnejši pristop do glasbe, drugi pa takim, ki se instrumentu posvečajo predvsem v vidiku neobremenjenega jutrišnjega nastopanja v kakem bendu. Prva leta so študijski programi obeh smeri povsem enaki, diferenciacija nastopi po treh letih, se pravi po dveh letih pripravništva in prvem letu rednega študija.

Ravnatelj GM ste že 15 let: kakšne obveznosti je imel ravnatelj nekoč, kakšne pa ima danes?

V vseh teh letih sem bil priča korenitim spremembam. Zamenjati sem moral način reklamiranja šole: nekoč se je staršem zdel vpis otrok na GM običajno dejanje, danes pa ne več, tako da morajo šolniki in ravnatelji z raznimi ponudbami pritegniti oz. preusmeriti na svoje šolske ustanove dotok otrok. Če k temu prištejemo še birokratske obveznosti, ki so v zadnjih letih postale resda nevzdržne, in administrativne naloge, ki zahtevajo na posameznem šolskem zavodu profesionalno usposobljenega uslužbenca, postane ravnateljevanje dokaj zapleten poklic.

Kakšen pa je položaj skupinskega študija na GM?

Položaj ni rožnat, vendar je treba pri oceni takega stanja upoštevati najprej finančne okoliščine.

Že več let se trudimo, da bi ustanovili orkester GM, ki bi opravljal neke vrste reprezentančno vlogo v manjšini. Z današnjim orkestrom se vendar trudimo, da bi čez leto izpeljali nekaj načrtov (naj omenim le Prešernovo proslavo); naša šola pa sama ne zmore orkestrskega sestava, ki bi imel status stalnega telesa v okviru GM, čeprav bi v ta namen s potencialnega vidika lahko vendarle računali na veliko število naših diplomiranih glasbenikov: ti so velik kulturni zalogaj, ki pa jih žal ne moremo suvereno izkoristiti.

Dodajam pa, da v sklopu GM uspešno delujeta harmonikarska orkestra Synthesis 4 v Trstu, ki ga vodi Claudio Furlan, in orkester harmonik v Benečiji, ki ga je pred desetimi leti ustanovil Aleksander Ipavec. Pri GM delujeta še kvarteta kitar in flavt ter godalni kvartet, ki pa ima že bolj profesionalno posebnost.

Tudi na zborovskem področju je položaj dober, saj v sklopu GM delujejo Otroški pevski zbor pod vodstvom Irene Pahor, Mešani mladinski pevski zbor, ki ga uspešno vodi Aleksandra Pertot, in še nosilni element pevskega gibanja GM MePZ Jacobus Gallus.

In še kočljivo vprašanje o slovenski sekciji na tržaškem koservatoriju Tartini.

Občutek imam, da se reči v Rimu končno premikajo v pravo smer. Razveselila me je vest o ustanovitvi dvojezične NSŠ v Špetru, kar daje upati, da se bo tudi naš položaj na konservatoriju pozitivno razpletel. Dodal bi, da je bila vendar politična podpora za ustanovitev dvojezične šole velika: take podpore pa glasbeno šolstvo morda še nima. Težko bi si drugače razlagal naš zagonetni položaj!

Ali ste imeli že stike s paritetnim odborom?

Imeli smo jih že, vendar ne na uradnem nivoju. Upam, da bodo v kratkem s paritetnim odborom stekli plodnejši in globlji razgovori.

Kako gleda ravnatelj GM na nižjo srednjo šolo z glasbeno usmeritvijo pri Sv. Ivanu?

Nanjo gledam z zanimanjem in želim si večjega sodelovanja, do katerega doslej žal ni še prišlo. Navezal pa sem vendar že stike z ravnateljico Ksenijo Dobrila, da bi skupno načrtovali določene pobude v novem šolskem letu. Nižjo srednjo šolo z glasbeno usmeritvijo odločno podpiram, tudi v luči nadaljevanja glasbenega študija dijakov na GM.

In še zadnje vprašanje: skratka, zakaj kot ravnatelj in oče bi svetovali študij glasbe?

Najprej zaradi notranje bogatitve, zaradi emocij in čustvenosti, ki jo glasba sproža, zaradi splošne kulture, socialnih vezi in discipline, skratka zaradi vrlin, ki jih bodo otroci nosili v sebi tudi kot odrasli. Kdor danes študira glasbo, bo ob poslušanju te celo življenje lahko užival.

Igor Gregori

Foto Kroma

Kratke

Ljubljana / Pristno primorski večer

Na sedežu Kluba kulturnih in znanstvenih delavcev v Ljubljani je bil v ponedeljek, 3. septembra, pristen primorski kulturni večer. Obiskovalci, med katerimi je bilo več uglednih slovenskih kulturnikov, so lahko uživali ob raznoliki ustvarjalnosti Slovencev s Tržaškega. Morje in kraško zaledje sta bili povezujoča nit vseh nastopajočih umetnikov. Priznani tržaški slikar Edi Žerjal je predstavil nekaj svojih del iz obdobja 2004-2007. Presenetil je z novimi tehničnimi prijemi in oblikovnimi iskanji, snov pa je tudi za ta dela črpal iz priljubljenega domačega okolja, morja in Krasa, kamor je umestil tudi Lepo Vido, ki je navdihnila že vrsto slovenskih ustvarjalcev. V zadnjem času se namreč slikar posveča odkrivanju in oživljanju antične tehnike slikanja z voskom, enkavstike, znane že od približno 5. stoletja pred Kristusom. Voščeno tehniko, gibanje na meji abstraktnosti, živahne barve s prevladujočimi rumenimi in modro sinjimi odtenki je idealno povezal z domačim navdihom in ustvaril zelo originalne umetnine. Pesnik Aleksij Pregarc je s svojim žametnim glasom povezoval Žerjalovo slikarstvo s poezijo in glasbo: obiskovalci so namreč lahko slišali med povezovalni tekst vpletene nekatere Pregarčeve pesmi in tri prvič izvedene skladbe na temo Lepe Vide za flavto solo: glasbenica Dina Slama jih je zložila po vsebinskem navdihu treh Žerjalovih slik in jih poimenovala Žerjalov triptih. Te glasbene utrinke je mojstrsko poustvaril flavtist Miloš Pahor. V prijeten poletno jesenski večer so izzvenele umetniške besede in mehki zvoki flavte, ostale pa so slike, ki bodo v Klubu kulturnih in znanstvenih delavcev (Tomšičeva 12) na ogled do 5. oktobra, vsak dan od 15. do 21. ure. / Verena Koršič

Foto IG

Smrt velikega pevca

Nedavno je v 71. letu v rojstni Modeni umrl veliki italijanski operni pevec Luciano Pavarotti. Že dolgo je bolehal in ni več nastopal. Pogreb slavnega tenorista je bil v mestni stolnici in se ga je udeležila ogromna množica ljudi. Pogrebni obred je vodil tamkajšnji nadškof. Med drugimi se je maše udeležil predsednik vlade Romano Prodi, ki je tudi v cerkvi spregovoril. V pevskem delu pa so sodelovali nekateri znani operni pevci.

Pavarotti sodi gotovo med najslavnejše tenorje naše dobe. Pel je in zaslovel predvsem v Puccinijevih, Verdijevih in Donizettijevih operah. Rad pa je pel tudi manj zahtevno in popularno glasbo skupno z drugimi pevci. Znani so še njegovi nastopi z dvema drugima slavnima tenorjema, kot sta Jose Carreras in Placido Domingo. Pred leti je nastopil v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Njegov žametni in barviti glas bo gotovo ostal v spominu vsem ljubiteljem glasbene in zlasti operne umetnosti. / AB

Mednarodno violinsko tekmovanje Lipizer

V Gorici se je v nedeljo, 16. septembra, zaključilo 26. mednarodno violinsko tekmovanje Rodolfo Lipizer, ki se ga je udeležilo veliko število mladih violinistov z vsega sveta. Vsi tekmovalni nastopi so bili v deželnem Avditoriju. V prvem delu tekmovanja so violinisti igrali ob klavirski spremljavi, v finalnem delu in na zaključnem koncertu pa ob spremljavi romunskega orkestra Constantinescu.

Žirijo je sestavljalo šest priznanih strokovnjakov, med njimi je bil tudi slovenski violinist Rok Klopčič. Žiriji je predsedoval znani glasbenik Roman Vlad.

Prvo nagrado je prejela Korejka Wonhyee Bae. Na drugem mestu je nemška violinistka Lea Carla Bininger. Sledijo ji Rusanda Panfili iz Moldavije, Korejka Euna Soo Kim, Kristina Krakovetska iz Ukrajine in spet Korejka James Hun Bin Lee.

Ob spremljavi romunskega orkestra so violinisti izvajali dela najbolj znanih svetovnih skladateljev.

Goriška tekmovalna glasbena prireditev sodi gotovo med najpomembnejše v mestnem in deželnem okviru. Posvečena pa je znanemu violinskemu mojstru in pedagogu Lipizerju, ki je dolga leta vodil mestno glasbeno šolo. / AB

Nova Gorica / Ob 3. obletnici ustanovitve Raziskovalne postaje ZRC SAZU

Predstavitev dveh knjižnih novosti

Na sedežu Raziskovalne postaje Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Novi Gorici, je bila 12. septembra prisrčna ter globoko doživeta in občutena slovesnost. Počastili so tretjo obletnico ustanovitve Raziskovalne postaje, ki jo ves čas vodi zgodovinar dr. Branko Marušič, potem pa predstavili dve knjižni novosti sodelavcev omenjene ustanove. Dr. Branko Marušič je pri Goriški Mohorjevi družbi v italijanskem jeziku izdal knjigo z naslovom Bližnjik kot prijatelj, stvarnost ali utopija. V njej je objavil eseje in drugačne prispevke o slovenski narodnosti na Goriškem in njenih soočanjih z italijansko večino v preteklih okoli 150-letih. Uvod v novo knjigo je napisal Oskar Simčič, predsednik Goriške Mohorjeve družbe, ki je v besedilu, pa tudi na slovesnosti v Novi Gorici izrekel zahvalo in priznanje zgodovinarju dr. Branku Marušiču za njegovo delovanje in uspehe pri obravnavanju zgodovine obeh narodov, slovenskega in italijanskega (pa tudi furlanske manjšine) na Goriškem. Gospod Oskar Simčič je v svojem posegu poudaril, da so knjigo izdali v italijanskem jeziku zaradi tega, da bi bila dostopna italijanskim bralcem in poznavalcem preteklosti naših krajev ob meji, ki ne obvladajo slovenščine. Goriška Mohorjeva družba pa se s tem seveda ne odpoveduje svoji vlogi pomembne slovenske založbe in kulturne ustanove. Slavja v Novi Gorici sta se udeležila tudi prof. Marija Češčut in dr. Janko Toplikar, prevajalec omenjenega dela dr. Branka Marušiča v italijanščino.

Foto AČ

Nadalje so predstavili knjigo dr. Danile Zuljan-Kumar z naslovom Narečni diskurz. Izdali so jo v zbirki Linguistica et philologica 16, pri Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovža. Avtorica je v svojem delu razložila in razčlenila razvoj narečij v Brdih in o tem odkrila veliko podrobnosti, ki doslej niso bile znane. Gre nasploh za prvo obravnavo kakih slovenskih narečnih govorov. Del sredstev za objavo knjige je prispevala tudi Občina Brda.

Na omenjeni slovesnosti so predstavili tudi delovanje in program Založbe Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

M.

Simpozij v Papeškem zavodu Slovenik

Letos je zaživel lik škofa Tomažiča

Tudi letošnji september je v papeški zavod Slovenik v Rimu privabil udeležence letos že 25. simpozija, ki je bil tokrat posvečen mariborskemu škofu Ivanu Jožefu Tomažiču, pomembni cerkveni osebnosti, ki se je rodil v Ormožu leta 1876, umrl pa v Mariboru leta 1949. Simpozij je izrisal lik človeka, ki se je znašel na odgovornem škofijskem mestu v težkem obdobju 2. svetovne vojne in po njej. Kakšna je bila njegova življenjska pot, je osvetlila sestra Ilaria Montanar, ki je doma iz Ločnika in ki je Tomažiču posvetila tudi svojo diplomsko nalogo. Iz povedanega je bilo razvidno, da je Ivan Jožef Tomažič vseskozi igral važno vlogo v vodstvu mariborske škofije, zlasti pa po 1. svetovni vojni, ko je postal ožji sodelavec škofa Karlina, ki je nato leta 1928 prevzel škofijo. Ta leta so bila zelo plodna in uspešna tako s pastoralnega kot organizacijskega vidika. Zlasti je v slovenskem prostoru znan kot tisti, ki je veliko naredil za pospeševanje Slomškove beatifikacije. V obdobju do druge polovice 30. let prejšnjega stoletja je sistematično in uspešno skrbel za napredek cerkvenih združenj, za verski tisk, za katoliško akcijo in skrbel za urejanje izobraževalnih struktur tako malega kot velikega semenišča ter bogoslovne šole ali organistov za napredek cerkvenega petja. Škof Tomažič je imel tudi velik smisel za pospeševanje misijonske dejavnosti in organizacijo večjih pastoralnih pobud, kot je bil npr. evharistični kongres v Mariboru leta 1934. Z začetkom druge svetovne vojne in okupacije Maribora pa se je bistveno spremenila možnost njegovega delovanja. Škof je bil dejansko konfiniran v svojem domu - škofijski palači - , nacistične oblasti pa so izselile več kot 360 duhovnikov, kar je predstavljalo več kot polovico dušnih pastirjev. Preseljeni so bili v glavnem na Hrvaško in v Vojvodino, nekaterim pa je uspelo s Hrvaškega zbežati v ljubljansko pokrajino, kjer jim je škof Rožman uspešno nudil pomoč. V simpoziju so osvetlili Tomažičev odnos do krščanskega socializma in njegove poglede na OF. Iz številnih dokumentov je razvidno, da je tudi škof Tomažič, podobno kot ostali jugoslovanski škofje, sprejel in podprl stališča papeža, ki je obsodil komunizem kot protiversko in proticerkveno gibanje, ki ga veren človek ne more sprejemati. V tem smislu je tudi škof Tomažič pisal razna pastirska pisma, razmere na Štajerskem pa so bile bistveno drugačne kot na Kranjskem. Zanimivo je, da so predstavili tudi poglede, ki jih je na škofa Tomažiča imela Verska komisija. Po vojni je namreč zbolel, tako da je v glavnem skoraj vse delo prevzel pomožni škof msgr. Držečnik.

Tudi letos so se udeleženci v lepem sončnem jutru, v sredo, odpravili v Vatikan, kjer so se ob romarjih vsega sveta na trgu pred sv. Petrom udeležili splošne avdience. Sveti Oče je, kot veleva praksa, v različnih jezikih pozdravil skupine, ki so se zbrale na trgu. Tako je v slovenščini nagovoril vse, ki so prišli v Rim na simpozij msgr. Tomažiča, ki je modro vodil škofijo Maribor v težkem obdobju njene zgodovine. Vsem je nato podelil svoj apostolski blagoslov.

Vsakoletni simpozij je tudi priložnost za predstavitev zbornika predavanj lanskega. Urednik Edo Škulj je tako letos predstavil zbornik o goriškem administratorju msgr. Mihaelu Torošu. Napovedali pa so, da bo simpozij prihodnje leto posvečen Primožu Trubarju. Osvetlili bodo razne velike njegove teološke misli.

MT

Nova Gorica / Predstavitev priročnika D. Čotarja

Okus po mlečnih dobrotah v knjižnici F. Bevka

V tekočem, duhovitem slogu napisan priročnik agronoma Danila Čotarja, Domače sirarstvo za zabavo in zares, ki je izšel kot redna knjiga Goriške Mohorjeve družbe za leto 2006, je po mnogih predstavitvah tostran in onstran meje doživel še eno v četrtek, 13. septembra, pod večer, v Goriški knjižnici Franceta Bevka, v sklopu prireditev praznika Mestne Občine Nova Gorica. S slednjim so na Novogoriškem v septembru zabeležili pomemben zgodovinski dogodek: priključitev Primorske k matični domovini, 15. septembra 1947. Med vsemi temi pobudami je edino ta »posegla« po gradivo v naše zamejstvo, ki je prav gotovo vselej vredno pogleda ljube domovine. Na večeru se je zbralo lepo število poslušalcev, ki so ob koncu čestitali avtorju, izrazili svoje navdušenje nad zanimivo in lepo predstavitvijo ter nekateri tudi kupili knjigo, ki jo, kot znano, dopolnjujejo fotografije in ilustracije, ki jih je izdelala Danila Komjanc, grafično pa jo je obdelal Franko Žerjal. Danila Čotarja onstran meje zelo dobro poznajo predvsem številni sirarji, katerim je posredoval svoje poklicne izkušnje in jih spodbujal pri izdelovanju domačih izdelkov na čim bolj pristen način. Na četrtkovem srečanju ga je predstavil in pogovor z njim vodil mag. Miha Lipušček, po poklicu veterinar, nekdanji direktor Kmetijsko-veterinskega oddelka v Novi Gorici, doma iz Zatolmina, poznavalec planin in tolminskega sira.

Čotar je v uvodnem predgovoru o sebi povedal, da je kot otrok pasel krave in se je zelo navezal na kmečko okolje. Ker doma niso imeli kmetije, mu je bilo jasno, da bo lahko ohranil stik s tem svetom le, če se bo poklicno usmeril vanj. In tako je bilo. Glede priročnika pa je med drugim poudaril, da zavestno ni hotel rabiti v njem tujih izrazov, katerih so prepolne strokovne knjige. Prepričan je namreč, in to utemeljeno, da so domači dovolj povedni, kar je dokazal prav s svojo strokovno publikacijo. Obrazložil je tudi vsebinsko delitev poglavij, ki so namenjena vsem bralcem; v njih so nakazani njegova usmerjenost v sirarstvu, blagi postopki in trdi industrijski. Ostali del knjige pa vsebuje "strogo" strokovni priročnik. V pogovoru s povezovalcem večera Lipuščkom je tekla beseda prav o enajstih poglavjih, v katerih je govor o pomenu mleka, o drobnoživkah, o mediteranski iznajdljivosti ..., pa tudi o pomembnosti paše na planinah in kako ta vpliva na mleko in njegove izdelke. Omenil je tudi, da so v zadnjem času zdravniki in psihologi precej spremenili svoje mnenje o mlečnih maščobah. Ob koncu se je zaustavil še pri strokovnih nasvetih, za tem pa so poslušalci postavili vrsto vprašanj, na katera je izčrpno odgovarjal.

Uradni del se je prelil v pokušnjo raznovrstnih sirov, kravjega, kozjega, ovčjega, trdega, mehkega, za namaz, pa tudi jogurta, kislega mleka in kefirja.

Na prijetni novogoriški predstavitvi so bili prisotni tudi predstavnici GMD prof. Marija Češčut in Mirjam Simsič ter predsednik SSO za Goriško Janez Povše.

IK

Kratke

Odprtje simfonične sezone gledališča Verdi

Ko je Gustav Mahler napisal drugo simfonijo v c molu "Vstajenje", je nosil v srcu smrt očeta, matere in sestre ter je vlil občutek tegobe v partituro v petih delih, ki je nastala v duhu pogrebnega obreda. Skladba se začenja s spominom na preminulo, drago osebo in z bivanjskim vprašanjem smrti, razvija se skozi vrsto različnih občutkov do končnega, svetlega upanja v vstajenje. Zaradi vsebine in slovesne priložnosti otvoritvenega večera je tržaško gledališče Giuseppe Verdi posvetilo prvi koncert letošnje simfonične sezone spominu na pred kratkim preminulega tenorista Luciana Pavarottija. Projekcija njegovega portreta v atriju gledališča je sprejemala publiko, ki v dvorani ni kazala dovolj iniciative, da bi stoje, primerno počastila trenutek slovesa od legendarnega pevca, a mu je namenila aplavz. Občinstvo je z zanimanjem sledilo kakovostnemu koncertu, ki je prepričljivo uvedel v letošnjo deveterico koncertnih ponudb. Glavni protagonist večera je bil mlad izraelski dirigent Dan Ettinger, ki se je izkazal s poglobljeno analizo partiture in mladostno zagnanim pristopom k zelo kompleksni skladbi.

S svojo monumentalno razsežnostjo, obsežno zasedbo in raznoliko glasbeno vsebino, ki sega od poljudnih plesov do najbolj prefinjenih izrazov poznoromantičnih struj, vsaka Mahlerjeva simfonija predstavlja svet emocij in ekspresivnih barv. Za dirigenta je zvočna magma predstavljala zaporedje trenutkov in detajlov, v katerem je iskal prozorno razčlenjevanje večplastne snovi. Orkester v polni zasedbi, z zborom in dvema solistkama, je znal tolmačiti njegove spodbude z nadpovprečno dobro izvedbo, ki je ob koncu izzvala dolg aplavz. Danska mezzosopranistka Mette Ejsing je prepričala z dovolj prodornim glasom, medtem ko je kazala manjšo domačnost s partituro sibirska sopranistka Eteri Gvazava, ki je zaslovela pred nekaj leti z nastopom v glavni vlogi v televizijski produkciji "Traviata v Parizu". Med gosti, ki bodo po uspešni otvoritvi oblikovali prihodnje koncerte simfonične sezone, bodo pianist Andrea Lucchesini, trobentač Markus Stockhausen (sin znanega skladatelja) in slovenski dirigent Marko Letonja. / PAL

Z Zadružno kraško banko na Krku

Nad sto članov in prijateljev Zadružne kraške banke je v nedeljo, 16. septembra, preživelo krasen poletni dan na tradicionalnem društvenem izletu, ki je bil letos namenjen križarjenju ob obali otoka Krk.

To je bila četrta in zadnja "izmena" od začetka meseca, tako da se je pod vodstvom prijaznih uslužbencev in predstavnikov vodstva tržaškega slovenskega denarnega zavoda ter vodičev skupno podalo na izlete na Kvarner okoli 500 ljudi.

Udeleženci so se z avtobusi podali iz Nabrežine in z Opčin do Reke, nakar jih je zanje rezervirana ladja po triurni plovbi popeljala do starodavnega mesteca Vrbnik na pečini nad vzhodno obalo Krka. Ogledali so si to nekdanje središče "glagoljašev", a tudi značilno vinsko klet, in bili deležni - tako kot na ladji - odlične postrežbe. Na povratni plovbi, ko se je družabnost še razživela, so lahko pobliže opazovali obalo od Crikvenice prek Kraljevice in Bakarskega zaliva do Reke.

Glede prihodnjega leta, ko bo banka obhajala stoletnico, so odgovorni namignili na še skrivnosten, posebno vabljiv izlet. / IJ

Izlet na ljubljansko tržnico

Kmečka zveza prireja v soboto, 22. t.m., izlet z avtobusom na osrednjo ljubljansko tržnico na Pogačarjevem trgu, kjer bo potekala že tradicionalna prireditev Podeželje v mestu. Na stojnicah se bodo kmetje iz celotne Slovenije in zamejstva (Italije in Avstrije) predstavili s krušnimi izdelki, domačimi siri, mesnimi izdelki, vrhunskimi vini, pecivi in drugimi domačimi dobrotami. Prireditev bo potekala med 8. in 15. uro, osrednji del prireditve s programom, na katerega so vabljeni predstavniki vlade, parlamenta, mestne in ostalih občin, se bo začel ob 10. uri.

Obisk slovenske prestolnice je že sam po sebi enkraten dogodek, ogled osrednje ljubljanske tržnice, kjer se bo mestu predstavilo slovensko podeželje v celoti, pa bo pravi praznik.

Vpisovanje v uradih Kmečke zveze (040 - 362941). Cena izleta, ki vključuje samo prevoz znaša 15,00 evrov. Odhod avtobusa ob 7. uri iz Štivana preko Nabrežine, Opčin in Bazovice.

TRŽAŠKA KARITAS Report za leto 2006

Med domačim prebivalstvom je vedno več revnih

Revščina in pomanjkanje osnovnih življenjskih standardov se pri nekaterih subjektih močno stopnjuje, kar zaskrbljuje operaterje tržaške Karitas. Kazalci, ki so zbrani v letošnjem Reportu tržaške škofijske ustanove, neoporečno prikazujejo, kako se je življenjski položaj določenih družbenih skupin krepko poslabšal, preseneča pa vendar predvsem podatek, da novih oblik revščine ne gre iskati med subjekti, ki smo jih doslej običajno uvrščali med potrebne - se pravi priseljence, ki so se naselili pri nas -; izsledki Reporta, ki so ga predstavili v torek, 11. septembra, na sedežu Karitas, kažejo na vse večje število italijanskih prebivalcev, ki se na škofijsko organizacijo obračajo zato, ker se samo z lastnimi dohodki se z veliko muko dokopljejo do konca meseca. "Dandanes je glavni problem v Trstu posredovanje pomoči prebivalcem EU, ki živijo pri nas", je dejal ravnatelj Karitas, Mario Ravalico.

Foto Kroma

Leta 2006 so italijanskim prebivalcem namenili skupno vsoto v višini 114 tisoč evrov, ki je skoraj trikrat večja od sredstev, s katerimi je Karitas pomagala stalnim prebivalcem tujega porekla (manj kot 40 tisoč evrov). Denarna pomoč Karitas je preko posameznih tržaških župnij dosegla družine in ostarele prebivalce. Tujcev, ki prosi Karitas za pomoč, je namreč vedno manj, saj se je število le-teh v zadnjih treh letih razpolovilo. Dokaj zgovorni so v tem vidiku tudi podatki Centra za poslušanje, ki je lani sprejelo 648 domačinov in le 203 tujce, ki stalno prebivajo v Trstu. Posebno dobrodošel je zato sklad 8 za tisoč italijanske Karitas, s katerim je 92 oseb lahko koristilo poseben podporni program. Zgovorna sta tudi podatka, ki pričata o vedno večjem številu obrokov, ki jih Karitas namenja potrebnim, in gostov, ki se zatekajo v center za prvi sprejem Teresiano.

Kot sta poudarila ravnatelj Karitas Mario Ravalico in tržaški škof Evgen Ravignani, je treba družbo osveščati o delovanju škofijske organizacije in poudarjati vlogo, ki jo znotraj te imajo številni prostovoljci. Škof Ravignani pa je še dodal, da je treba družbeno tkivo prepresti z nepristransko kulturo sprejemanja, ki "se mora otresti rasnih in verskih diskriminant".

IG

Gledališče La Contrada

Večer v spomin na Orazia Bobbia

"Gledališki človek ne umre, gre na gostovanje med zvezdami" - tako sta napisala Maria Amelia Monti in Edoardo Erba ob prvi obletnici smrti nepozabnega Orazia Bobbia, ki ga je njegovo gledališče počastilo s slovesnim in prisrčnim spominskim večerom, katerega so se udeležile osebnosti političnega in kulturnega sveta. Kolegi, prijatelji, sodelavci, znanci, gledališki delavci in igralci so se zbrali v gledališču, ki od letošnje sezone nosi njegovo ime. Njegova predanost, poštenost, komunikativnost, so pustile globoke sledi, kot je prišlo do izraza v besedah številnih govornikov na iskreno doživetem večeru, kjer ni bilo prostora za zgolj priložnostne besede. Skoraj dvourno zaporedje predvsem besednih, a tudi pevskih in recitiranih poklonov je s kančkom razbremenjujoče ironije povezoval novinar Umberto Bosazzi. Tudi inštitucionalni pozdravi so pridobili bolj prisrčno oznako kot spomini predstavnikov političnih oblasti, ki so mu večkrat prisluhnili in podpirali njegove projekte: tržaški župan Roberto Dipiazza, ki je omenil, kako ga je Bobbio skušal prepričati, naj stopi na oder, predsednica Pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat, Ettore Rosato, Cristiano Degano in Roberto Menia.

Med dolgoletnimi sodelavci Orazia Bobbia sta stopila na oder Antonio Salines, ki je prinašal tudi pozdrav Johnnyja Dorellija, in režiser Patrick Rossi Gastaldi, ki mu je poklonil dva francoska šansona njegove najljubše kantavtorke Barbare. Marsikateremu govorniku so se besede večkrat zataknile v grlu, predvsem ožjim sodelavcem, kot je sedanji umetniški vodja njegovega gledališča Francesco Macedonio. Tudi igralec Paolo Ferrari je doživeto podal ganjen spomin in se je potem zadržal s povezovalcem v pogovoru o anekdotah iz gledališkega zakulisja.

Bobbiova pozornost do dramaturgije teritorija, do programskih izbir, podpora mladim ustvarjalcem, so vrednote, ki so jih izpostavili mnogi navzoči kulturni delavci, od scenografa Sergia D'Osma do pisatelja Pina Rovereda. S pisnimi sporočili so se odzvali vabilu drugi znani ustvarjalci in prijatelji, med katerimi Tullio Kezich.

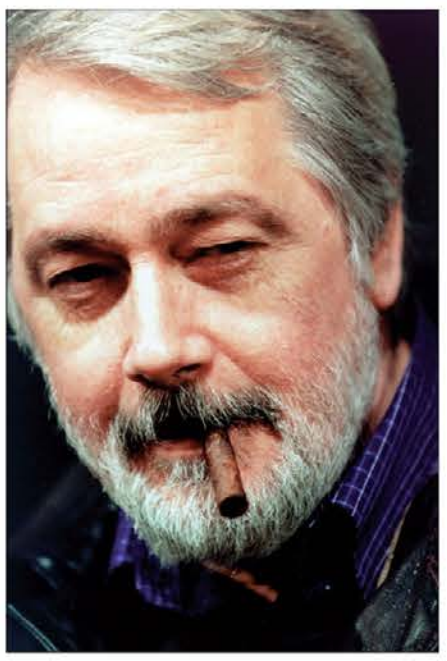

Ob besedah je zazvenela tudi glasba, z nastopom treh ljubljencev operetnega občinstva; v spomin na Bobbia, ki se je večkrat ukvarjal tudi z opereto, so podali spored arij in duetov iz oper, operet in muzikalov Daniela Mazzucato, Max Rene' Cosotti in Andrea Binetti. Večer je sklenilo predvajanje video lepljenke, ki jo je Maurizio Bressan sestavil z odlomki posnetkov iz zgodovine Bobbiovega ustvarjanja.

Na tem večeru je ekipa gledališča stala diskretno na robu dogajanja in je prepustila oder in besedo gostom; Ariella Reggio je za zaveso ganjeno spremljala projekcijo video-poklona, nakar je skušala olajšati konec sporeda z običajno duhovitostjo, ko je v narečju nagovorila župana s sugestijo: "V tej dvorani je vroče, bi res potrebovali klimo...". Z njo so vidno ganjeni stopili na oder vsi člani umetniške in tehnične ekipe gledališča, ki so do tistega trenutka ostali v zakulisju. Njim, ki nadaljujejo in razvijajo veliki življenjski projekt zaslužnega ustvarjalca, je pripadala zadnja beseda: "Hvala, Orazio!".

PAL

Didaktika za najmlajše / Študijski center Melanie Klein

Z družino Talpa v odkrivanje slovenskega jezika

Novi pedagoški pristopi morajo slediti težnjam časa: dandanes smo namreč z jezikovnega vidika priča vedno manj homogeni sestavi razredov naših zamejskih šol, predvsem vrtcev in prvostopenjskih izobraževalnih struktur. Vzgojitelji in učitelji se morajo dan za dnem ukvarjati s šolsko populacijo, med katero je vedno več primerov otrok iz mešanih zakonov in izključno italijanskih družin ali pa celo tujcev. Učno osebje je zato pred povsem novim izzivom, ko mora posredovati tudi najosnovnejše elemente v slovenskem jeziku otrokom, ki se v družinskem krogu soočajo z neslovensko jezikovno kodo.

Tega problema so se pred časom zavedali tudi pri Študijskem centru Melanie Klein, ki je s svojo strokovno pedagoško ponudbo že vrsto let v tesnem stiku z otroki. Odgovorni pri Centru so se namreč odločili, da na podlagi enostavnega, a suverено zastavljenega didaktičnega postopka omogočijo otrokom italijanskih ali mešanih družin neobremenjen stik z osnovami slovenskega jezika. Sredstvo, ki so se ga poslužili, je otrokom ena najbolj priljubljenih literarnih zvrsti, basen. Z izvirnim ciklusom vsebinsko povezanih zgodb, napisanih v italijanskem jeziku, s skupnim naslovom Le avventure della famiglia Talpa - Dogodivščine družine Talpa (ki jih je izdala založba Mladika) se bo lahko otrok na bolj prijeten način soočal z jezikom, ki mu v stiku s sošolci in učitelji povzroča težavo. Hkrati bodo ob njegovem 'domačem učenju' soudeleženi tudi starši ali sorodniki, ki bodo malčku prebirali zgodbe.

Foto IG

Podrobnosti načrta, ki se je doslej udejanjil v petih zvezkih s postopno težavno stopnjo pri posredovanju osnov slovenskega jezika, so predstavili na sedežu Študijskega centra Melanie Klein v ponedeljek, 17. septembra. Predsednica pedagoške ustanove, Francesca Simoni, ki je z ilustratorjem in grafičnim oblikovalcem Matejem Susičem izpeljala zamisel o didaktičnem priročniku, je najprej poudarila, kako je Center z izdajo prvih petih zvezkov ponudil italijanskim staršem prvo pomoč, ki so jo izrecno povprašali. "Številni starši so nas spraševali, ali obstaja primerna knjiga, ki bi slovenski jezik približala njihovim otrokom", je dejala Francesca Simoni. To vprašanje se je večkrat pojavljalo v okviru pobude Slovenski ABC, ko se je sodelavka Centra dejansko soočala s tem jezikovnim problemom kar na terenu.

"Knjiga ni bila zasnovana kot prava slovnica. To je le dinamični pripomoček, s katerim lahko otroci in njihovi starši bogatijo svoj besedni zaklad", je dejala Simonijeva. Ob prebiranju zgodb italijanske družine Talpa, ki se je odpravila na dopust v Slovenijo, kjer se mali krti s pomočjo očka in mamice soočajo s slovenskim besediščem, bo otrok med drugim dojemal pravilno izgovarjavo najobičajnejših slovenskih besed oz. tistih, ki so otroku najbližje. Ob italijanskem izvirniku je namreč zapisan ustrezen slovenski prevod v oklepaju. Sredi vsake zgodbe so zbrane tudi interaktivne vaje, na koncu vsakega zvezka pa je še preglednejši slovensko-italijanski slovar in pa slovenski prevod dogodivščine; za tega je poskrbela Licia Pahor. Posamezne zgodbe je napisala Francesca Simoni, otroka pa spremljajo ob branju prav lepe ilustracije Mateja Susiča.

Cena posameznega zvezka znaša 6 evrov, pri direktni prodaji (se pravi pri založbi Mladika oz. pri Centru Melanie Klein) pa lahko vseh pet knjižic odkupimo za 25 evrov.

Igor Gregori

REPENTABOR Prijeten večer v tabrski cerkvici

V gradovih in utrdbah se zrcali naša preteklost

Konzorcij za varstvo gradov zgodovinskega pomena Furlanije - Julijske krajine že celih 35 let skrbi za ovrednotenje teh pomembnih kulturnih objektov, ki so nekoč izkazovali svojo mogočnost z očarljivo arhitektonsko veličino. Tok stoletij pa tem zgradbam ni prizanesel: graščine in utrdbe so tako polagoma podlegle teži časa in razno raznim ujmam.

Konzorcij združuje tako zasebne lastnike graščin kot tudi ustanove, ki določen tovrsten objekt upravljajo. "Naš namen je osveščati čim širši krog ljudi o zgodovinski pomembnosti, ki ga gradovi in utrdbe imajo pri razvoju določenega področja. Pri ovrednotenju grajskega objekta pa je treba pozorno zreti v preteklost kraja, na katerem se graščina ali utrdba nahaja. Konzorcij, kateremu predsedujem, opravlja zato dvojno nalogo: po eni strani prireja obiske v gradove zgodovinskega pomena ravno v času, ko so ti objekti podvrženi prenovitvenim delom, po drugi pa prireja niz srečanj, na katerih lahko občinstvo preko strokovnega drobnogleda izvedencev dodobra spozna arhitektonske zakonitosti graščine in preteklost le-te ter zgodovino njenega področja. Poudarjam tudi dejstvo, da so na pobudo našega konzorcija stekla tudi pomembna prenovitvena dela gradov po naši deželi; močan zagon je naše delovanje pridobilo po potresu leta 1976, ki je porušil kar pet pomembnih grajskih objektov. Danes si zato upam izjaviti, da ni gradu v Furlaniji, ki ne bi bil deležen popravil."

Ko je predsednik konzorcija Marzio Strassoldo, ki je hkrati tudi predsednik videmske pokrajine, izrekel te besede, je občinstvo že sedelo na klopeh cerkve Marije Vnebovzete na repentabrskem Tabru, ki je v konzorcij včlanjen. Srečanje, ki ga je konzorcij priredil v sredo, 12. septembra, se je namreč začelo v poznih popoldanskih urah na odprtem: večerni hlad pa je prisotne tako premrazil, da jih je g. Tone Bendenčič povabil v notranjščino tabrske cerkvice.

Ko pa so bili sončni žarki še prisebni, se je zvrstil začetni del programa. Na sporedu je bil krajši nastop mešanega pevskega zbora Repentabor in kvarteta Sedem plus iz Izole, ki je zapel pesmi slovenske, pravoslavne, črnske in jazz zakladnice. Domači pevski zbor, ki ga vodi Loredana Guštin, je nastal leta 2005 in v marsičem prehitel prihodnji padec meje, saj šteje med člani tudi pevce iz sosednjih slovenskih vasi (Dola, Vogelj, Dutovelj in Sežane) in pa pevce italijanske narodnosti.

Foto IG

Tudi v tem se pač kaže posebnost našega mešanega prostora, ki je bil v preteklosti z družbenega vidika bolj enoten kot danes: Repentabor je bil nekoč pomembna stična točka med Jadranom in vzhodnimi Alpami, njegovo področje pa so sooblikovale neštete generacije, ki so v preteklosti delile isto usodo. Tudi ta vidik je prežemal poročili, ki sta jih o preteklosti repentabrske utrdbe podala izvedenca Nada Morato Raubar in Paolo Parovel, ki sta občinstvu predavala o preteklosti repentabrskega Tabra, ki je med vsemi tabri v Italiji, Sloveniji in Avstriji najbolje ohranjen.

Igor Gregori

KRAŠKA HIŠA Pesniški večer

Poezija je danes intima, ne pa bardovstvo

Pesniški zbirki Zibelka neba in dna Marija Čuka in To ni zame Aceta Mermolje sta bili podlaga, na kateri se je razvil pogovor med avtorjema knjig in Alenko Florenin, ki je potekal v petek, 14. septembra, v Kraški hiši v Repnu. Srečanje sta priredila Zadruga Naš Kras in Založništvo tržaškega tiska, ki je knjigi izdalo. Pogovor pa je že od samega začetka zajel širši spekter kulturnih vprašanj, od vloge, ki jo ima danes sodobna leposlovna umetnost Slovencev v Italiji, do vloge, ki jo ima poezija nasploh v sodobnem prehitrem svetu.

Iztočnica, na kateri se je razvil dialog med Alenko Florenin in avtorjema, je najprej zadevala zamejski ustvarjalni prostor. Čuk je v svojem odgovoru izpostavil dejstvo, da je treba tudi našo književnost v Italiji suvereno uvrščati v vseslovenski literarni korpus, kajti enotnost slovenske literature sestoji v globoki navezi vseh njenih komponent. "Kar pa me danes skrbi, je predvsem pomanjkanje novih besednih ustvarjalcev, saj se po generaciji štiridesetletnikov odpira brezno in razen Davida Bandelja na Goriškem ni na obzorju nikakršnega mlajšega pesnika oz. pisatelja." Mermolja pa je glede slovenskega književnega prostora izrazil prepričanje, da se je vloga poezije v času spremenila, ker se je najprej spremenila vloga literature. "Nekoč v času študijskih let je književno ustvarjanje imelo tudi močne prapolitične vzgibe", pripadniki tedanje pesniške avantgarde (Jesih, Šalamun) so bili nositelji tudi širših kulturnih vzgibov. Danes pa se t.i. bardovstvo tudi v književnosti porazgubilo: poezija ni več vlečni konj novih idejnih premikov. Knjiga je postala potrošniška dobrina, bralec ne zahteva od nje narodnega obrambnega pristopa - meni Čuk, ker si potrošnik želi zgolj intimnega soočanja s čustvi: sodobna književnost namreč sili predvsem v emocije, v razglabljanje vprašanja o pomenu bivanja: "Književnost je danes stvar izpovednosti, povednosti in preoblikovanja besede." Mermolja pa je dodal še dejstvo, da zamejska književnost ni več deležna vsestranske podpore matične domovine, kot se je pač dogajalo nekoč v času Jugoslavije: nove družbenopolitične okoliščine v Sloveniji, skratka tržišče, "ne dovoljuje več nikakršnih popustov... Tržni uspeh zamejske knjige odvisi zato od marketinških sposobnosti posameznega pisca in njegovega založnika."

Foto IG

Glede pristopa do lastnega ustvarjalnega postopka pa sta pesnika izjavila, da je poezija postala za njiju predvsem skrit kotiček, v katerega nima dostopa hrup vsakdanjih službenih in drugih obveznosti. "Pisanje je samotarsko delo, je stik s samim sabo, je beg iz družbenosti", je dejal Čuk; Pri Mermolji pa poezija raste zgolj "iz lastnega razmišljanja kot pa na podlagi relacije s svetom".

IG

Obvestila

Društvo Rojanski Marijin dom in Misijonski krožek vabita na srečanje z misijonarko, sestro Ljudmilo Anžič, ki nam bo prikazala s sliko in besedo položaj in probleme, s katerimi se srečujejo misijonarji v daljni Kambodži, v deželi, ki se razprostira ob riževih poljih. Toplo vabljeni na srečanje v nedeljo, 23. septembra, ob 16.30, v Marijin Dom v Rojanu, ulica Cordaroli 29.

Župnijska skupnost iz Boršta, Zabrežca, Jezera in Hrvatov vljudno vabi k slovesni zahvalni sveti maši ob 60. obletnici delovanja šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja v Borštu, ki bo v nedeljo, 23. septembra 2007, ob 18. uri v župnijski cerkvi sv. Antona Puščavnika v Borštu. Sledi družabnost v dvorani pri sestrah. Vabljeni!

Slovenska Vincencijeva konferenca bo proslavila 60. obletnico v četrtek, 27. septembra, v domu šolskih sester pri Sv. Ivanu, ul. delle Doccie 34, v Trstu. Slovesnost bo vodil tržaški škof Evgen Ravignani. Ob 16.30 bo zahvalna maša, pri kateri bo pel otroški pevski zbor Kraški cvet, ki ga vodi sestra Karmen Koren, po maši pa bosta krajši kulturni program in družabno srečanje. Prisrčno vabljeni vsi sodelavci, podporniki in prijatelji te dobrodelne organizacije ter predstavniki sorodnih ustanov.

Slovensko pastoralno središče v Trstu obvešča, da bo v petek, 28. septembra, ob 18. uri, v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta 3 predaval koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak na temo "Sv. pismo je kakor čreda". Toplo vabljeni!

Šolske sestre de Notre Dame iz Sv. Križa pri Trstu vabimo v soboto, 6. oktobra, na celodnevni romaski izlet na Notranjsko. Avtobus bo odpeljal s Trga Oberdan ob 6.30, s Sesljana ob 6.45, iz Nabrežine ob 6.50, iz Sv. Križa ob 7. uri, s Proseka ob 7.10 in z Opčin ob 7.20. Najprej se bomo ustavili v Starem trgu pri Ložu, kjer bomo v cerkvi molili za duhovniške poklice, priložnost bo tudi za sv. spoved. Sledila bo sv. maša, po maši pete litanije Matere Božje in blagoslov z Najsvetejšim. Sledilo bo kosilo, po kosilu pa ogled okolice, zlasti pa gradu Snežnik in cerkve na hribu Viševek ter kmetije na Babnem polju z divjimi živalmi. Vabljeni tudi otroci! Vpisi in dodatne informacije na tel. št. 040 220693. Cena romanja znaša 40,00 evrov.

Darovi

Za popravilo strehe Slomškovega doma v Bazovici darujejo: Marija Mesarjeva v spomin na svojega moža 30 evrov; v spomin na pokojnega Svetota Čufarja Ema Križmančič 10 evrov; Zelka Križmančič 20 evrov.

Ob 1. obletnici odhoda dragega prijatelja Dolfija Repinija N.N. darujeta 20 evrov za Društvo Marij Kogoj.

V spomin na Dolfija darujejo Marta, Valentina, Vera in Adrijana 80 evrov za cerkveni pevski zbor pri sv. Ivanu.

V spomin na dragega Dolfija Repinija darujejo Gigi, Boži in Marko 25 evrov za cerkveni pevski zbor pri Sv. Ivanu.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi predstavnike včlanjenih pevskih zborov in skupin, da se udeležijo predstavitve

5. ŠTEVILKE ZBORNIKA GLAS NAŠIH ZBOROV

torek, 25. septembra ob 20.30
Finžgarjev dom na Opčinah

Nastopila bo dekliška skupina Vesela pomlad pod vodstvom Mire Fabjan

MoPZ FANTJE IZPOD GRMADE in ŽENSKI ZBOR DEVIN

vabita ob začetku sezone na ogled satirične komedije

KDOR IŠČE, NAJDE

Avtorja: *Fabrizio Polojaz in Paolo Tanze*
Igra: *gledališka skupina Slovenskega kulturnega kluba*
Režija: *Lučka Susič*
Prizorišče: sedež Devinskih zborov
v nedeljo, 23. septembra 2007, ob 18. uri

V Domu blagrov

Duhovna srečanja 2007

Letos mi ni bila dana milost, da bi bila prisotna pri duhovnih vajah od 20. do 22. avgusta v "Domu blagrov", ker me je prehitela bolezen. Toda sledila sem, kolikor sem mogla, zlasti z molitvijo. Komaj sem čakala, da mi pride kdo povedat, kako je bilo.

In res: v petek zvečer se prikažeta izza vrat bolniške sobe dva nasmejana, od sreče žareča obraza.

"Vse je šlo v najlepšem redu. Sestre so bile navdušene nad našim korektnim vedenjem. Sicer smo bile ves dan zaposlene: govori, maše, predvajanje filmov in druge zanimivosti... , npr. o Magdaleni Gornik. O njej je p. Leopold govoril in prikazoval slike kar tri dni. Zelo mu je pri srcu, da bi jo proglasili za svetnico."

Msgr. Franc Vončina in p. dr. Leopold Grčar

"Magdalena, to je tista deklica, ki je že zelo mlada na sebi trpela krvave Kristusove rane... Rojena je bila 1835 in umrla leta 1896."

"Kakor vidite, smo letos imele malo prostega časa in to je bilo lepo. Kaj me, pomislite na p. Leopolda! Če ni bil z nami, je bil vsak čas na razpolago za spoved ali za razgovor. Skratka, bil je zaposlen od jutra do večera."

P. dr. Leopold Grčar je na prošnjo udeleženk duhovnih vaj tri leta zapovrstjo vodil vaje, tako je priljubljen in upoštevan. Letos sta se mu pridružila tudi dva poslušalca.

Samo Bog lahko poplača patru tolikšno nesebičnost in požrtvovalnost v prid našim dušam. Mi smo mu lahko samo zelo zelo hvaležni. V imenu vseh mu je škofov vikar msgr. Franc Vončina stisnil roko v znak hvaležnosti in v začasno (vsaj tako upamo) slovo.

Za presenečenje je ob slovesu poskrbel sam pater, ko je obdaril sestre, naše dolgoletne gostiteljice, kar je spravilo vse v dobro voljo. Tako slovo od patra le ni bilo pregrenko.

Sicer pa, na veselo snidenje prihodnje leto!

Nada Martelanc

Udeleženke z g. voditeljem p. dr. Leopoldom Grčarjem

Pater Leopold Grčar se zahvaljuje čč. ss. Na sliki predstojnica suor Gilda

Naravnost čez Atlantik in nato nekoliko severneje (3)

Neomajno prijateljstvo v senci ameriških bratov

Živeti v senci močnejšega brata... Nekoliko tako mora verjento zgledati vse skupaj tam onkraj velike luže. Obstaja svojevrsten predsodek o Kanadčanih, da namreč živijo v soju svetovno znanih južnih bratov iz ZDA. Mnogi jim pripisujejo zato manjvrednostni kompleks kot prirojeno frustracijo. Ja, predsodki so pač predsodki. Ampak, poskusite povprašati kakega Kanadčana...

»Ne, mi imamo svojo zgodovino, mi smo Kanadčani in smo ločeni od ZDA« bo vsakdo komentiral, čeprav mnogi priznavajo, da je to le ena plat medalje. Druga plat medalje je seveda ta, da obstajajo zelo jasni razlogi, zakaj so Kanadčani tako malo poznani po svetu. Preprosto, interpretaciji sta dve: 1) Kanadčani so tako diskretni in plašni, da se nikoli ne postavljajo za svojimi dosežki in jih pred svetovno javnostjo ne izpostavljajo; 2) Kanadčani niso še spoznali trikov umetnosti marketinga (!!!). Glede na to, da Kanada spada v G8 (ste npr. to vedeli?) in je tehnološko med najnaprednejšimi državami na svetu, je druga možnost težko verjetna. Torej ostaja nam prva razlaga, o diskretnosti in plašljivosti.

"Ja,ni kaj... Kanadčani res ne znamo se nekoliko považiti. Kanada se lahko ponaša s številnimi podvigi, o katerih se nikoli ne govori. Le zakaj? Sami smo si krivi." mi je razlagala prijateljica Stefanie, ki je bila kot domačinka pravi vodič po Torontu. "Tako mi grejo na živce naši politiki, pa tudi vsi naši predstavniki, ker nič ne dajo na svojo kanadsko poreklo. Zdi se, kot da jih je sram pred velikimi ZDA. Vsi mislijo, da smo Kanadčani strahopetci, da nimamo lastne vojske in da ne znamo sami zase poskrbeti. Kanada je s svojimi vojaškimi silami prisotna povsod po svetu". Kanadska vojska sicer v Iraku ni prisotna, je pa prisotna v Afganistanu. "In tako kot številni vojaki iz ZDA, se tudi številni naši vojaki vračajo domov v krstah", je Stefanie sklenila svoje pojasnjevanje. Dejansko so v Afganistan Kanadčani poslali res lepo število vojakov. V Nato misiji proti talebanom, ki se je začela oktobra 2001, so bili Kanadčani tretji največji kontingent za ZDA in VB. Tja so poslali 15 tisoč vojakov, a o tem le malokdo govori. Če se zaustavimo pri vojaških parametrih za ugotavljanje, kako se mednarodna vloga Kanade podcenjuje, se lahko obrnemo nekaj desetletij nazaj v zgodovino, v drugo svetovno vojno. Ko govorimo o Angloameričanih, vsi vedno in samo pomislijo na Churchilla in Roosvelta, pozablja pa se, da pojem Angloameričani vključuje tudi Kanadčane. Le malokdo namreč ve, da je Kanada proti Nemcem v 2. svetovno vojno vstopila že 10. septembra 1939. Kanadčani so skupaj imeli zelo pomembno vlogo tudi pri izkrcanju na Siciliji leta 1943 in na D-day v Normandiji, 6. junija 1944. V vojno je stopilo 1,1 milijona Kanadčanov, 42 tisoč jih je na evropskih tleh pustilo življenje. Očitno so Kanadčani pri promoviranju svojih zaslug in svetlih točk res zelo zelo diskretni.

Paradoksalen odnos med ZDA in Kanado lahko razberemo tudi v bolj lahkotnih temah, v temah, ki zabavajo ljudi celega sveta, in v prvi vrsti Severnoameričane. Mislim na risanko South park, ki je v svojem celovečernem delu *Bigger, longer & uncut* (Večji, daljši in necenzuriran) iz leta 1999, ko avtorji inscenirajo vojno med ZDA in Kanado. Paradoks je v predsodku, o katerem smo že govorili. Kanadska diskretnost in kompleks manjvrednosti sta v nasprotju z vsako agresivnostjo, posebej še v odnosu do ZDA. Poleg tega so avtorji omenjeni paradoks zgradili na še enem paradoksu: do vojne je namreč prišlo, ker sta dva kanadska komika pripovedovala po televiziji vulgarne šale. V ZDA so v znak protesta proti temu najprej komika obsodili na smrt in nato šli v vojno s Kanado. Paradoks zajema, čeprav z različnih zornih kotov, obe državi: Kanada, ki je prototipsko označena kot povsem miroljubna in liberalna država, se vplete v vojno s tradicionalno svojimi sosedi in najboljšimi prijatelji Američani. Paradoks, izrisan iz Američanov, pa je tisti o ultramoralističnih puritancih, ki so vedno pripravljeni na križarsko vojno. In paradoks paradoksov (čeprav je v marsičem realen) je razlog vojne: vulgarnost vicev na televiziji. Neobstoječi razlog za vojno med miroljubno-liberalno državo in moralističnimi zanesenjaki.

South park... ko risanke znajo paradoksalno dobro prikazati geopolitične mednarodne odnose.

Andrej Černic

Prijateljska meja med ZDA in Kanado na Niagarskih slapovih

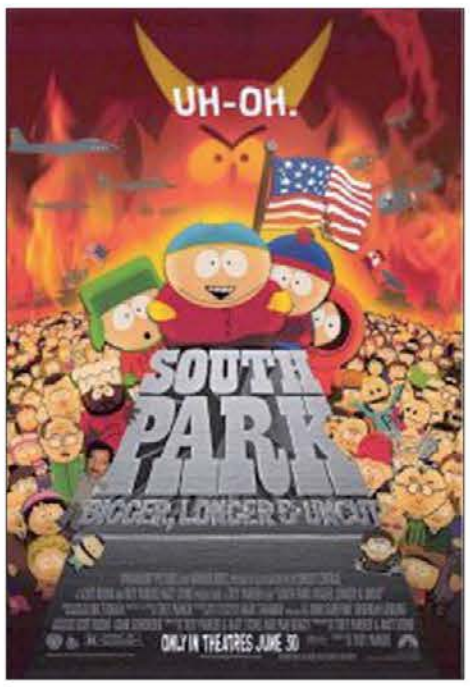

South Park: namišljena vojna ZDA - Kanada

Ko so "Kanadčani" požgali Belo hišo...

Bela hiša je gorela. Zgorela je v celoti. Kar je ostalo na nogah, so bili samo zidovi. Ne, ne govorimo o Bin Ladnu, niti o teroristih. Gre dejansko za neznano poglavje iz zgodovine kanadsko-ameriških odnosov. Pisalo se je leto 1812, ko so ameriške sile napadle Britance v Kanadi. Požgali so parlament Zgornje Kanade (Upper Canada), ki odgovarja današnji provinci Ontario. Šlo je za t.i. Bitko pri Yorku, ki se je bojevala na današnjem ozemlju Toronta. Britanci so na ameriški napad odgovorili in iz Toronta krenili na Washington. Uspelo jim je priti do Bele hiše in jo požgati do tal. Na nogah so ostali samo nekateri nosilni zidovi, ki jih je bilo treba vsekakor porušiti: bili so namreč prešibki. Prenova hiše se je "usmilila" le redkih zidov na južni strani. Legenda pravi, da so predsedniško palačo po požaru prebarvali v belo, da bi čimbolje zamaskirali vse, kar je za sabo pustil požar. Gre pa samo za legendo, ker je bila Bela hiša prpleskana v belo barvo leta 1798. Resničen pa je podatek, da sta se samo dva izmed številnih takrat oropanih predsedniških predmetov vrnila v ameriško prestolnico: portret Georgea Washingtona in skrinja z dragocenim nakitom.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Kje pa mi živimo?

Včasih postaneš humus za razmislek o določenih signalih, ki ti jih ponuja družba. Kot da bi mi ta vikend mešalec kart želel pokazati določene aspekte te družbe, ki so se mi prej zdeli, kljub vsemu, neeklatantni.

Sinoči sva se po dnevnem pohajkovanju po Ljubljani zopet odločila za film v Koloseju. Ne šokira me več ne popolna amerikanizacija vsega ponujenega, od filmskih zgodb do prigrizkov, ki so vedno bolj barvani in z vedno večjo količino sladkorja, ne preseneti me nobeno skupinsko manikiranje rok, zraven break-dancerjev, niti ne najstnice z oksidiranimi lasmi in našobljenimi ustnicami, ki si žele sličnosti Pameli Anderson.

Pač pa sta me šokirala dva stavka, ki jih je visokorasli dvajset - ali nekaj več - letni dolgin izrekel svojima prijateljema v vrsti za mano. "Vprašali so me, ali bi delil stanovanje s tremi Hrvati. Ja, ..., odgovoril sem jim: **niti z enim** ne bi!"

Sosledje besed, dva stavka, ki jih je dolgin vrgel v pogovor takole, brez kake posebne »politične« namere, običajni pogovor med najstniki, nekaj zafrkavanja, nekaj faktov, veliko smeha in nekaj tarnanja. Ob teh stavkih, pa čeprav jih je izrekel neki neznani - in zakaj ne, lahko tudi neumni - ljubljanski najstnik, sem pomislila, da se je res zaključilo neko obdobje.

Kakšna je današnja slovenska družba (z najstniki vred)? Tudi, če se sama prištevam med tiste, ki niso verjeli v utopijo Jugoslavije, tudi če nisem verjela v takratno vizijo bratstva in enotstva, tudi če sem se veselila novonastale Republike Slovenije, sem vedno, še danes, čutila, da imamo iste slovanske korenine in smo zato kulturno povezani. Že samo dejstvo, da lahko razumeš pesmi v cerkveni slovanščini pri kakem pravoslavnem obredu, se mi zdi neverjetno lepo. In da jih lahko razumejo malodane vsi slovanski narodi, po tolikih stoletjih in takih družbenopolitičnih razlikah. Ne grem se nobenega panslavizma, niti ne južnoslavizma, stavek tistega najstnika pa je odprl v meni neki vprašaj. Kakšna je danes slovenska družba, kakšne so kulturne meje ali pregrade, ki si jih (vsaj najstniki...) postavlja?

Dvomim, da se je dolgin s prekipevajočimi hormoni takole postavil zaradi kakega mnenja o meji, na kopnem in na morju, vprašanja Slovencev na hrvaških tleh ali kakega drugega družbenopolitičnega vprašanja.

Bolj se mi zdi odraz nekega občutka superiornosti, ki mi je tuj.

Danes sem v intervjuju z ameriškim dramaturgom Samom Shepardom zasledila druga dva stavka, ki sta se mi vtisnila v spomin: "Izumrl je pogum, to je ameriška sanja, s katero se lahko povzdigneš nad vsakdanjim in mondenim; ostala sta nam le shopping in televizija".

Odložim revijo in še isti hip mi bliskne pred oči ljubljanski Kolosej, tržaške Torri d'Europa in nedeljski popoldnevi tržaških najstnikov v njem, televizijska odvisnost, ki zaznamuje današnjo družbo. Kakšna je sploh razlika?

Pred kratkim sem v kinu gledala "Sicko" Michaela Moora, ameriškega debeluha, ki na izjemno efekten način bruha v svet velike črne pike svoje države. Tokrat o bogokletnem zdravstvenem sistemu v ZDA. In spet stavek, ki se mi je vtisnil v spomin: "Primerjam ZDA in Francijo ali Kanado, naš in njihov zdravstveni sistem, in vem, kakšna je razlika: mi živimo v državi "jaz-ev", oni v državi "mi-jev". Kje pa mi živimo?

Beneška Slovenija

Prvi dan pouka na novi dvojezični srednji šoli v Špetru

Za dijake novoustanovljene dvojezične nižje srednje šole v Špetru v Beneški Sloveniji je bil 12. septembra prvi dan pouka. Ob tej priložnosti je v šolskih prostorih potekala krajša slovesnost ob udeležbi številnih gostov iz Italije in Slovenije.

Prvi razred nove šole bo v šolskem letu 2007-2008 obiskovalo 16 dijakov, vseh učencev oziroma dijakov, ki obiskujejo vrtec, osnovno in nižjo srednjo šolo, pa je 188.

Navzoče je nagovorila ravnateljica šole Živa Gruden, ki je izrazila veliko zadovoljstvo ob začetku delovanja nižje srednje šole in pri tem poudarila zlasti prizadevanja staršev otrok, da se taka šola ustanovi. S tem bo pouk celotnega prvega ciklusa obveznega šolanja (v Italiji slednji obsega vrtec, osnovno in nižjo srednjo šolo) potekal v slovenščini in italijanščini.

Slovesnosti se je udeležil tudi podtajnik pri italijanski vladi Miloš Budin, ki je poudaril, da je šola bistvenega pomena za ohranitev jezika. Deželni odbornik Furlanije - Julijske krajine (FJK) za šolstvo in kulturo Roberto Antonaz je ustanovitev dvojezične srednje šole označil kot rezultat ekipnega dela, obenem je zagotovil, da bo dežela FJK finančno podprla Občino Špeter za kritje stroškov, ki jih bo terjala nova šola.

Vodja urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, državni sekretar Zorko Pelikan, je ob zahvali vsem, ki so prispevali k ustanovitvi šole, izrazil tudi željo po čimvečji naklonjenosti pri reševanju prvih korakov.

Vodja upravne enote Tolmin Zdravko Likar pa je špetrskim učencem prinesel knjižni dar.

Slovesnosti so se udeležili še generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Jože Šušmelj, predsednik paritetnega odbora za vprašanja slovenske manjšine Bojan Brezigar, predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka in deželni tajnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Igor Gabrovec ter pedagoška svetovalka za slovenske šole v Italiji Andreja Duhovnik Antoni.

Dvojezični šolski center v Špetru je začel delovati kot zasebna ustanova leta 1984, ko je nastal otroški vrtec. Leta 1986 je začela delovati tudi osnovna šola, ki so ji leta 1997 izenačili status z državnimi šolami, leta 2001 pa je bila podržavljena na podlagi zaščitnega zakona za slovensko manjšino.

Po podržavljenju so se začela prizadevanja staršev in področnega sveta šole za ustanovitev nižje srednje šole, ki so dosegla vrhunec letos. Prošnjo staršev je pred poletnimi počitnicami podprl paritetni odbor, podprli sta jo tudi zveza beneških občin in deželna vlada FJK. Konec avgusta je italijansko ministrstvo za šolstvo pristalo na ustanovitev dvojezične nižje srednje šole.

STA

Društvo TIGR Primorske počastilo beneške duhovnike, Čedermace iz romana Franceta Bevka

Najbrž že pred Božičem vstop Slovenije v schengensko območje

V slovenskem političnem prostoru se kopja strank soočajo v vseh smereh in ravneh. Posamezni vplivneži iz obeh taborov, vladnega in opozicijskega, pogosto uporabljajo besede, ki so v razvitih demokracijah v Evropi že izginile iz političnega besedišča. V posameznih občilih je posebno ostra kampanja zoper predsednika vlade Janeza Janšo, kar kaže tudi na spornost trditev, da je sedanja vladna koalicija dobila pod svoj vpliv oz. "prevzela" vsa glavna javna občila v Sloveniji. V obračunavanju s premierom prednjači znani politični izvedenec, ki je pred nekaj leti celo zahteval, naj Janeza Janšo z administrativnim ukrepom izločijo iz slovenske politike.

Sla po oblasti, političnem in drugačnem vplivu je čedalje bolj očitna in pregledna, pri čemer to najbolj poudarja Borut Pahor, predsednik stranke Socialnih demokratov. Poudarja, da bo ta stranka zmagala na parlamentarnih volitvah naslednje leto, in prevzela izvršilno oblast v državi. Borut Pahor je spreten politik, ki meni, da se je vladna koalicija začela "sesuvati" in nima več ustvarjalnega zagona pri izvajanju svojega programa. Toda v resnici vlada dobro deluje in sproti odpravlja vrzeli in težave v koaliciji. Namesto treh ministrov, ki so podali ostavke, je hitro imenovala nove, ki jih je parlament potrdil.

Koalicija širi mednarodno delovanje, tudi v pripravah na predsedovanje Slovenije evropski povezavi, v prvi polovici leta 2008. Predsednik italijanske vlade Romano Prodi je med obiskom v Sloveniji potrdil, da bo sosednja država podprla naše predsedovanje, in nasploh poudaril obnovitev dobrega sodelovanja med Italijo in Slovenijo. Podporo našemu predsedovanju so izrekli tudi ministri evropske komisije na sestanku slovenskih diplomatskih predstavnikov iz tujine, ki je bil pred dnevi v Bruslju. Ob tem navajamo, da bo novi veleposlanik ZDA v Sloveniji prispel v Ljubljano še pred začetkom predsedovanja Slovenije evropski povezavi. Zatrjujejo, da premier Janez Janša večino svojega časa namenja pripravam vlade in države omenjenemu predsedovanju.

Kar zadeva odnose z veliko zahodno sosedo, so mediji v Sloveniji obširno komentirali novico, da je italijanski predsednik Giorgio Napolitano podpisal odločbo, po kateri bodo v dvaintridesetih občinah sosednje Furlanije-Julijske krajine začeli izvajati zakon o zaščiti slovenske narodnostne skupnosti. Rimski dopisnik časnika Delo Tone Hočevar je v svojem komentarju tudi zapisal, "da je za Slovence v Italiji podpis Giorgia Napolitana pomemben mejnik. Za Slovenijo tudi, saj je spoštljiv odnos do manjšine tudi spoštljiv odnos do države, ki je domovina matičnega naroda manjšine. Spoštljiv in resen, z mislimi pri poslih, pri sodelovanju v prihodnje, ko bodo - že čez dobre tri mesece - padle meje in bomo spet del nekakšne skupne države brez meja. Rim in Ljubljana sodita pod isto streho, tudi formalno sta popolnoma enaka in enakopravna, pa čeprav je v resnici eden najbrž malo bolj enakopraven od drugega." Rimski dopisnik časopisa Dnevnik Andrej Mrevlje pa je v svojem komentarju z naslovom Končno korak naprej menil, "da je Napolitanov podpis prvi konkretni korak s seznama obljub, s katerimi Italija hiti nadoknaditi zamujeno. Dejstvo, da je do podpisa prišlo v kontekstu strateškega utrjevanja in izvajanja geopolitičnih interesov, ne zmanjšuje zaslug slovenske manjšine, ki je z združenim naporom, za katerega se je zavzemal že pokojni dr. Darko Bratina, ogromno prispevala k premiku. Toda vprašanje je, ali temu stoletju ostaja dovolj let za uresničitev vseh Prodijevih obljub. Za slovensko manjšino so bila potrebna desetletja."

O odnosih med Slovenijo in Italijo je v soboto, na državni proslavi ob 60. obletnici priključitve Primorske k matični domovini, na Tatrah v Brkinih, govoril tudi slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel.

V Sloveniji pa se vlada, politične stranke in tudi obmejne občine zavzeto pripravljajo na vstop slovenske države v t.i. schengensko območje. Z vstopom bodo odpravljene državne meje s sosednjimi državami, članicami EU, to je z Italijo, Avstrijo in Madžarsko. Evropski komisar za pravosodje, svobodo in varnost Franco Frattini pričakuje, "da bo nadzor na kopenskih in morskih mejah odpravljen še pred Božičem. Schengen bo božično darilo za Slovence."

Kritično o spominskih slovesnostih v Bazovici

Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske je v ponedeljek, 17. t.m., v Goriški knjižnici Franceta Bevka pripravilo okroglo mizo o beneških duhovnikih, ki jih je pisatelj France Bevk opisal v romanu Kaplan Martin Čedermac.

Stalni zunanji sodelavec tednika Demokracija Pavel Ferluga pa je v novi številki tega časnika objavil zelo kritičen članek o proslavah v Bazovici, ki so namenjene počastitvi tam ustreljenih narodnih junakov. V prispevku z naslovom Ogabnost v Bazovici je zapisal, "da se v Bazovici nabere kopica okupatorskih zastav z madežem zločinske partije in ogabnih senilnih informirancev titoističnega mračnjaštva. Uradno slovensko zastavo zavračajo z besedami, naj jo nesejo v Ljubljano."

Marijan Drobež

Sadovi letošnje trgatve na Primorskem

V štirih vinogradniških okoliših pridelali skoraj 46 tisoč ton grozdja

Ob zaključku trgatve, ki se je zaradi vremenskih razmer (predvsem nepričakovano velike vročine v poletnem obdobju) začela občutno prej kot običajno, je Andreja Škvarč, svetovalka in specialistka za vinogradništvo pri kmetijsko-gozdarskem zavodu v Novi Gorici, sporočila uradne podatke o letošnji trgatvi. Poudarila je, da je bil pridelek grozdja v večini vinorodnih krajev povprečen oz. ponekod nekoliko nižji od povprečnih letin. Odlična pa je bila kakovost grozdja, ki se ugotavlja predvsem glede na stopnjo sladkorja in kislin v pridelku.

Izvedenka za vinogradništvo je povedala, da so v vinogradniških okoliših Brda, Vipavska dolina, Kras in Slovenska Istra pridelali skupaj okoli 46 tisoč ton grozdja, kar znaša

skoraj polovico celotnega pridelka grozdja v Sloveniji. V Brdih je pridelek znašal okoli 13.900 ton, v Vipavski dolini 18.750 ton, na Krasu 3.300 ton in v vinogradniškem okolišu Slovenska Istra 9.700 ton. Na Primorskem imajo skupaj okoli 6.734 hektarov vinogradov, urejanje novih površin pa je že nekaj let v zastoju. Pridelujejo približno 56% belih sort grozdja oz. vina in 44% rdečih sort.

Zelo spodbudno in pomembno je, da v večini kleti nimajo večjih zalog vina iz prejšnjih let. Pridelek vinogradniki, posebej še kleti na Dobrovem, v Vipavi, Sežani in v Slovenski Istri, lahko sproti prodajo, delno tudi v tujih državah. Vina iz Primorske so namreč kakovostna, ustrezajo različnim okusom, prodajajo pa jih skoraj izključno v moderno oblikovanih steklenicah.

M.

Slovesnosti ob zgodovinskih obletnicah

Spomin na borce za osvoboditev domovine

Primorska doživlja velike dneve, ki bodo zaznamovali zgodovinske dogodke in jubileje: 64-letnico zloma oz. kapitulacije Italije, enak jubilej nastanka Goriške fronte in začetka množične ljudske vstaje zoper novega nemškega okupatorja, pa tudi 15. september leta 1947, ko je bila Primorska združena s svojo matično domovino, Slovenijo.

Slovesnosti in prireditve se kar vrstijo, vse pa imajo neko sporočilo. To je čas spominov na protifašistični boj, osvoboditev in priključitev, pa tudi na težke razmere in utesnjenost duha v povojnih naporih za obnovo in gospodarski razvoj. Veličine teh dni ne bi smeli zmanjšati trenja in spori o tem, kakšen naj bi bil pomen posameznih proslav. Omenjali so predsednika države dr. Janeza Drnovška, ki je bil častni pokrovitelj partizanskega slavja z naslovom Na svoji zemlji, ki je bilo v soboto, 8. septembra, v Novi Gorici, pa Aleksandra Zorna iz vladnega usklajevalnega odbora za proslave, ki je v primernost Drnovškovega pokroviteljstva podvomil, in predsednika slovenske borčevske organizacije Janeza Stanovnika, ki je častno pokroviteljstvo državnega poglavarja branil in utemeljeval. Zgodilo se je celo to, da so v Novi Gorici izvajali pritisk na Marjana Bevka, predsednika društva za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske, naj se odpove govoru na partizanskem oz. ljudskem zborovanju, češ da bo dovolj en sam govornik, predsednik slovenske borčevske organizacije Janez Stanovnik, "ki bo govoril tudi o organizaciji TIGR." Toda Bevk ni popustil, tako nam je sam povedal, zato je bil na proslavi v Novi Gorici tudi on slavnostni govornik.

Omenjamo torej poglavitne dogodke in proslave v počastitev 9. septembra, praznika mestne občine Nova Gorica, začetka vseljudske vstaje ter priključitve Primorske k matični domovini. V soboto, 8. septembra, je bila slavnostna seja Mestnega sveta mestne občine, na travniku pred občinsko stavbo pa se je začelo veliko partizansko slavje, ki so ga poimenovali Na svoji zemlji. Na njem naj bi bilo okoli 8 do 10 tisoč borcev in drugih udeležencev iz vse Primorske. Slavnostna govornika sta bila Janez Stanovnik in Marjan Bevk. V petek, 7. septembra, pa je bila v Sežani slavnostna akademija ob osemdeseti obletnici ustanovitve organizacije TIGR. Slavnostni govornik je bil pisatelj Boris Pahor. Ob jubileju je izšla tudi knjiga o zgodovini omenjene organizacije, ki je prva začela protifašistični boj in boj za narodno osvoboditev Primorske. Tigrovci so skupaj s partizanskim gibanjem, ki se je začelo pozneje, odločilno prispevali k zmagi v osvobodilni vojni, s čimer so bili zagotovljeni pogoji za poznejšo priključitev Primorske matični državi Sloveniji.

Državna proslava ob šestdeseti obletnici vrnitve Primorske k matični domovini je bila v soboto, 15. septembra, na Tatrah v Brkinih. Slavnostni govornik na proslavi na Tatrah je bil dr. Dimitrij Rupel, slovenski zunanji minister.

M.

Kratke

V Vipavi v dvorcu Zemono razstava umetniških del Lojzeta Spacala

Spacal: Kraške poti, 1970; barvni lesorez

Tudi v Vipavi so počastili spomin na našega velikega slikarja in umetnika Lojzeta Spacala, ob 100-letnici njegovega rojstva. V galeriji podjetja Duka v Vipavi in v dvorcu Zemono pri Vipavi so pripravili razstavo umetnikovih del, ki jih imajo v Spacalovi družinski zapuščini. Na ogled so slike, nekatere doslej niso bile dovolj znane ali pa so sploh nepoznane stvaritve slikarja. Ob odprtju razstav je umetnika predstavil Franko Vecchiet.

Razstava umetniških del Lojzeta Spacala v galeriji podjetja Duka v Vipavi in v dvorcu Zemono pri Vipavi bo odprta do 11. oktobra.

Grad v Ljubljani deležen največjega zanimanja v Sloveniji

V Ljubljani Mestna občina izvaja razne posege in novosti za izboljšanje podobe in sploh za večjo privlačnost glavnega mesta Slovenije. Pri tem naj bi imel največji delež in zasluge zlasti župan Zoran Janković. Obisk domačih in tujih turistov se je letos zelo povečal. Barbara Vajda, direktorica ljubljanskega zavoda za turizem, poudarja, da je obisk našega glavnega mesta začel izraziteje naraščati po sprejemu Slovenije v EU in uvedbi evra, saj je tolar predstavljal veliko oviro za tuje goste. Na večji obisk pa zagotovo vpliva tudi bližnje predsedovanje Slovenije evropski povezavi. V slovenskem glavnem mestu imajo vsako leto številne kakovostne festivale in okoli tisoč kulturnih in drugih prireditev. Za obiskovalce imajo na voljo okrog 5 tisoč ležišč. Usposobljenih imajo dovolj vodnikov za turiste, ki obvladujejo 17 jezikov. Ljubljanski grad, ki nanj vozi vzpenjača, je najbolj obiskovan turistični objekt v Sloveniji.

Dela kiparja Negovana Nemca na razstavah v Novi Gorici in Ajdovščini

Ob 20-letnici tragične smrti akademskega kiparja Negovana Nemca iz Bilj v Vipavski dolini so Mestna galerija v Novi Gorici, Pilonova galerija v Ajdovščini in Galerija v Velenju izdale skupen katalog o žilvjenju in delu kiparja Nemca in o njegovem prispevku pri oblikovanju novih smeri in teženj v omenjeni vrsti likovne umetnosti. V počastitev Negovana Nemca potekajo tudi razstave in drugi dogodki.

Umetnik je dobil svojo spletno stran, v Biljah pa so obnovili in razširili njegovo delavnico. Plastike in druge stvaritve akademskega kiparja Negovana Nemca prikazujejo na razstavah v Mestni galeriji v Novi Gorici in v Pilonovi galeriji v Ajdovščini. Prva bo na ogled do 2. oktobra, razstava v Pilonovi galeriji pa do 28. septembra.

Koncert na Mirenskem Gradu

Moški zbor Glasbene matice Ljubljana, ki ga vodi Tomaž Tozon, in Vokalna skupina Chorus '97 Miren, ki jo vodi Laura Winkler, vabita na Mirenski Grad nad Mirnom pri Gorici v nedeljo, 30. septembra, ob 16. uri, kjer bosta zbora s petjem sodelovala pri maši, po njej pa se bosta predstavila s krajšim programom.

Prejeli smo

Pomen besede Primorska

V sedanjem pomenu besede se je pojem Primorska uveljavil šele med obema svetovnima vojnama. Povezan je z antifašizmom in NOB, nikoli pa ozemlje Primorske ni imelo samo enega središča ali ene same teritorialne identitete. Samo ime Primorska izvira iz avstrijskega poimenovanja naših krajev (Österreichisches Küstenland - Avstrijsko primorje), čeprav so se ljudje na tem prostoru, tudi zaradi upravnih meja, delili na Goričane, Tržačane in Istrane. O tem priča npr. še kratica organizacije TIGR. Vrednote antifašizma in NOB so največja primorska narodna svetinja, pooseblja jo himna "Vstala Primorska". A Primorska ni vstala zoper Ljubljano. Primorska je njen prvi branik. Zato so izjave, da mora biti Primorska enotna pokrajina, da se bomo lažje borili proti prestolnici, smešne in demagoške. Tako govorijo tisti, ki izkoriščajo primorska čustva za lastne koristi in jim je za Primorsko malo mar. Če bo unitaristična politika zamolčala Goričane, bo Slovenija izgubila del slovenske tisočletne zgodovine. Goriška je že danes, zaradi "koridorskega koncepta" razvoja Slovenije, demografsko, gospodarsko in kulturno ogrožena dežela. Brez lastne pokrajine pa bo po padcu "Schengena" tudi narodno ogrožena, posebej še, če se naša pokrajina ne bo imenovala zgolj po slovensko.

Andrej Malnič

Odbojkarska pot Sandre Vitez

Vmesne stopničke so velikanko pripeljale v vrh

Ta prispevek je bil predviden teden ali dva kasneje, saj smo po tihem upali, da bo Sandra Vitez nastopila na evropskem odbojkarskem prvenstvu v Belgiji in Luksemburgu (ki se začenja danes). Naposled mlada Kontovelka ni bila sklicana v italijansko dvanajsterico, ki bo konkurirala za žlahtno kolajno, česar pa nikakor ne smemo jemati kot razočaranje. Pričujoči sestavek je bil namreč mišljen bolj kot poklon športnici, ki se ji je - zahvaljujoč se v prvi vrsti sami sebi - v letu dni življenje popolnoma obrnilo na glavo.

Toda pojdimo po vrsti in osvežimo tudi ozadje. Sandra Vitez, letnik 1987, izhaja iz športne družine. Oče Milko in predvsem bolj znani stric Boris sta bila odlična Jadranova košarkarja (Boris je, kot znano, nato igral tudi v A ligi), tudi mama in sestra pa sta bili dokaj uspešni odbojkarici. Sandra je v mladinskih ligah v deželi po postavi štrlela iz povprečja in počasi osvajala znanje v igri pod mrežo. Pri šestnajstih je bila že zanesljiva igralka članskega moštva domačega kluba, ki se je v zadnji Sandrini sezoni doma potegoval celo za preboj na državno raven. Jasno pa je bilo, da je 188 cm visoki in izjemno nadarjeni temnolaski v teh okvirih pretesno, tako da je naslednji dve leti preživela v Manzanu v videmski pokrajini, v zdravem društvu, ki ji je ob primernem tehničnem vodstvu jamčil kakovostno treniranje in igranje v vodilni vlogi v solidni B1 ligi. Zraven je bila vseskozi tudi mladinska reprezentanca, v kateri je bila Kontovelka nenadomestljiv člen in s katero je osvojila prestižen mednarodni uspeh na svetovnem prvenstvu v Turčiji, na katerem je bila Vitezova celo med najboljšimi tolkačicami sploh.

Sandrina pot torej napreduje po načrtovanih stopničkah. In že smo pri lanski sezoni 2006/2007. Po uspešno opravljeni maturi so deževale ponudbe prvoligašev, ki so že zdavnaj uvideli, da gre za pravo "robo". Odločitev je padla na Sassuolo, mirno mestece pri Modeni, ki je ob mogočni klubski in ekonomski strukturi planiralo preboj iz A2 v A1 ligo. Za Sandro je bila po kvaliteti druga liga kot nalašč, nova vmesna postaja, ki ji je v tistem trenutku res pristajala. Odhod od doma, treniranje dvakrat dnevno, odbojka kot prva skrb v življenju. Lep preskok, nemajhen zalogaj. Odgovor na igrišču pa je bil spet enkraten, saj je bila Vitezova izredno učinkovita, njena ekipa pa je nato tudi napredovala - s Sandro v vlogi protagonista - v najvišjo italijansko konkurenco.

In to ni bilo vse, saj se je pozimi ponudila tudi nenadejana priložnost krstnega nastopa v članski izbrani vrsti. Na sicer ekshibicijski tekmi zvezd, v kateri pa Vitezove ni zajela trema, čisto nasprotno, spet je reagirala pozitivno in debi sklenila s petnajstimi točkami, ki so pustile vse prisotne odprtih ust. Časa za proslavljanje napredovanja v A1 pa ni bilo, saj je našo junakinjo čakalo naporno reprezentančno poletje. Skozi je dala vse mogoče priprave in bila uvrščena v ekipo, ki je sodelovala na uglednem svetovnem Grand Prixu, kar je velika reč. Tudi tu Sandra ni brisala parketa, pač pa si je izborila svoje mesto pod soncem. V začetku septembra je zaradi prehlada morala odpovedati kvalifikacije za naslednji Grand Prix, kar je bila generalka pred evropskim prvenstvom.

Pa smo tu. Sandra Vitez je v zadnjem obdobju opravila neverjeten korak naprej, koraki si pri njej v resnici kar sledijo, nepričakovano hitro. Na EP bodo azzurre igrale v bolj izkušeni postavi, za katero se je razumljivo odločil selektor Barbolini. Strateg, ki pa nikakor ni odpisal Vitezove, prav nasprotno, z njo ima dober in odkrit odnos in prav gotovo ji bo v prihodnje namenil vodilno vlogo v igri.

To - in še marsikaj - je zgodba o uspehu Sandre Vitez, po srcu dobre velikanke, ki bi želela v roza reprezentanci ponoviti to, kar je pri fantih v zadnjem desetletju zmogel Matej Černic (o njem kdaj drugič). Na Kontovelu so jo že opazili v velikem športnem avtomobilu, verjamemo pa, da bo brhka in odločna dvajsetletnica, s skromnostjo in brezskrbnostjo, ki sta zanjo značilni, še naprej tako uspešna in zlasti taka, kakršno jo imamo vsi radi.

HC

V Sloveniji v prvih sedmih mesecih več turistov

V slovenskih turističnih nastanitvenih objektih so v prvih sedmih mesecih letos zabeležili 1,494 milijona prihodov turistov in 4,650 milijona prenočitev. Skupno število prihodov se je v primerjavi z enakim obdobjem lani povečalo za osem odstotkov, prenočitev pa za šest odstotkov, so sporočili iz državnega statističnega urada.

V kategoriji prihodi turistov se je število domačih gostov povečalo za sedem odstotkov, tujih pa za devet odstotkov. V kategoriji prenočitve pa se je število domačih turistov povečalo za štiri odstotke, tujih pa za osem odstotkov.

V letošnjih prvih sedmih mesecih je bilo med vsemi prenočitvami za 58% prenočitev tujih gostov. Od tega so večino, 70%, prispevali turisti iz Italije (17%), Avstrije (14 odstotkov), Nemčije (13%), Hrvaške (7%), Združenega kraljestva (6%), Nizozemske (4%) ter Madžarske, Ruske federacije in Belgije (po 3%).

Julija letos so v turističnih nastanitvenih objektih v Sloveniji zabeležili za odstotek več prihodov turistov in za dva odstotka več prenočitev kot julija lani, so še navedli v statističnem uradu.

STA

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 18. septembra, ob 14. uri.

S 3. STRANI Pogovor: Bojan Brezigar

"Glede prihodnosti manjšine..."

Ob koncu leta se nam bo zgodil Schengen. Kako bo na to reagirala naša manjšina? Kaj bo to za nas pomenilo?

Bojim se, da ne bomo reagirali, kar je seveda najslabše. Če gre danes človek v Ljubljano in hodi po mestnih ulicah, sliši italijanščino na vsakem vogalu. Cela vrsta Italijanov, na stotine, tisoče jih hodi v Slovenijo. Ne gre samo za tiste v turističnih avtobusih z vodičem in zastavico, ampak za ljudi in družine. Kolega, italijanski novinar, doma iz Basilicate, mi pravi, da mu 12-13-letni sinko reče: "Očka, jutri si prost, gremo v Ljubljano." Tam se sprehajajo, gredo na tržnico, nekaj kupijo, kaj pojejo, jim je všeč. Bojim se, da je ta občutek, da je Slovenija lepa, prijetna in prijazna, močnejša med italijanskim prebivalstvom kot med slovenskim. Ko govorim z ljudmi, zaznam še vedno podcenjevalen odnos. Slovenija je moderna, supernapredna država, ki se modernizira na vseh področjih. Na šoli so uvedli švedsko-finski-estonski računalniški model: starši lahko zjutraj prižgejo računalnik in izvejo, ali je otrok prišel v šolo, če so kakšni problemi, kakšne ocene ima, od doma lahko v vsakem trenutku prek gesla komunicirajo z učiteljem in točno vedo, kaj se z njihovim otrokom dogaja. To so stvari, ki si jih v Italiji sanjamo! Drug primer: znanci imajo hišo v neki grapi, Bogu za hrbtom. Pred nekaj leti si prišel tja po makadamu, zdaj so jim dali optične kable za računalnik in televizijo. To je moderna država, ki napreduje, ki ima 7% rast. V naši manjšini to še ni prisotno, tega se ne zavedamo in še vedno razmišljamo o prispevku za pevovodjo, ko bi lahko razmišljali o drugih stvareh, ko bi lahko rekli: "Mi, ki smo jeziček na tem koncu, dajmo poskrbeti, da bi imeli ljudje na našem koncu enake računalniške povezave, da bodo naši ljudje enako opremljeni, da bodo imeli nekaj od tega!" Ljudje ne živijo samo od kulture, pevskih zborov in folklornih skupin. Ljudje imajo vsakodnevne potrebe. Če bi bili mi sposobni pripadnikom slovenske manjšine, tudi tistim, ki so bolj mlačni, ali tistim iz mešanih zakonov nuditi nekaj več, nekaj, kar bi jim koristilo, čeprav jim na čelo ne daje pečata slovenske manjšine, bi verjetno imeli nek povratni rezultat, ki bi bil gotovo zelo velik: več otrok v naših šolah, boljšo kvaliteto življenja, večjo povezavo s Slovenijo. Schengen bi v tem primeru res nekaj pomenil. Bojim pa se, da bo Schengen za nas spet "fešta" na polnoč, ko bodo odpirali "štrange" in da bo potem ostalo vse po starem. To je moja bojazen.

Foto DPD

Pred leti je bilo veliko govora o sodelovanju med manjšinami v Italiji in na evropskem nivoju. Je ta problem še aktualen in koristen danes v novih oblikah?

Mislim, da je še zelo koristen in aktualen, čeprav v zelo spremenjenih okoliščinah. Zavedajmo se velikega preskoka, ki so ga storile evropske institucije. Manjšine v evropskih institucijah niso več predmet zaščite, ampak sestavni del nekega širokega pojma, ki se mu pravi kulturna in jezikovna različnost, ki je temeljna vrednota Evrope. Bistveni preskok je bil narejen 14. februarja 2002 na Svetu ministrov za izobraževanje EU, kjer je bil sprejet dokument o jezikih, v katerem je zapisano, da so vsi evropski jeziki enakovredni. Izginilo je razlikovanje med uradnimi in neuradnimi jeziki. To tudi zato, ker prehajamo v novo fazo: danes je v EU ogromno priseljencev, ki govorijo ogromno drugih jezikov. Ne zaradi pomanjkanja spoštovanja, podcenjevanja ali česarkoli, toda prav je, da ločimo evropsko kulturo od drugih kultur. Vse naše manjšine skupaj predstavljajo evropsko kulturo. Njen temelj pa je različnost. Rejec severnih jelenov na Laponskem in delavec v železarni v Tarantu nimata popolnoma nič skupnega. Govorita drug jezik, pojeta drugačne pesmi, oblačita se drugače, vstajata ob različni uri, imata popolnoma različna poklica, sta sicer kristjana, toda eden je protestant, drugi katoličan, živita v drugačnem socialnem kontekstu, zdravstveno zavarovanje je drugačno, pokojnina je drugačna; popolnoma nič skupnega nimata, razen tega, da sta oba Evropejca. In to je veliko bogastvo, ki ga ohranjamo s tem, da poudarjamo različnost. Prav tu je sodelovanje med skupnostmi zelo pomembno, saj je ob poudarjanju različnosti zelo pomembno spoznavanje različnosti drugih. Mi nismo več zaprte identitete. Ljudje danes tudi dosti več potujejo kot v preteklosti; želja po spoznavanju je veliko večja. Zato je treba tudi odnose med manjšinami postavljati na nove temelje. Ni enega samega recepta za zaščito neke kulture ali identitete. Vsaka manjšina si mora izdelati svoj model, kako bo ohranjala svoj košček v tej veliki različnosti. Potem lahko tudi izbereš iz nekaterih modelov to, kar je koristno in dobro zate, toda vsakdo mora imeti svoj model.

Še ta mesec ste šef Primorskega dnevnika, odhajate namreč v pokoj. Pri dnevniku ste začeli v drugih časih, odprli ste ga, spremenili ekipo. Kaj vam je dal in kaj ste dali vi njemu?

Za novinarski poklic sem se odločil, ker sem to želel. Študiral sem ekonomijo in prepričevali so me, naj se začnem ukvarjati z drugimi vprašanji, jaz pa sem rekel: "Ne, jaz želim biti novinar!" Pristal sem na Primorskem dnevniku. Mimo je 35, skoraj 36 let.

Najprej enostaven odgovor na vprašanje, potem pa mi dovoli še sklepno misel. Meni je Primorski dnevnik dal zelo veliko: od osebnih prijateljstev do poklica, ki mi je všeč, do možnosti, da delam celo vrsto stvari, sicer z veliko žrtvijo nekaterih kolegov, ki so pač uskočili, ko mene ni bilo; za to sem jim zelo hvaležen. Jaz sem časopisu dal vse, kar sem lahko dal, še zlasti v zadnjih 15 letih, kar sem odgovorni urednik. Mislim, da sem nekje izčrpal svoje možnosti in končal neki ciklus. Prav je, da odidem in predam časopis drugim, predvsem mlajšim generacijam. Sklepna misel pa je ta: predvsem sem si prizadeval, da bi bil Primorski dnevnik res neodvisen in samostojen časopis, da ne bi bil podvržen nobenim zunanjim vplivom ali sektaški, da bi bil res dnevnik vseh Slovencev v Italiji. V to sem vložil največ prizadevanj. Rezultate bodo sodili drugi; osebno sem z rezultati zadovoljen. Svojemu nasledniku in redakciji zapuščam neodvisnost Primorskega dnevnika: mislim, da je to velika vrednota, ki jo je vredno ohraniti. Politika Primorskega dnevnika se je vedno delala, ustvarjala v uredništvu. To je tista velika vrednota, ki je po mojem mnenju garancija za celotno manjšino. Včasih smo bili z nekaterimi prijazni, z drugimi manj prijazni. Naredili smo veliko napak, ker vsak, kdor dela, pač dela tudi napake, to je popolnoma normalno. Mislim pa, da bo to vrednoto potrebno ohraniti.

PRIČEVANJE Ob stoletnici skavtizma

"Svetovni Jamboree mi je spremenil pogled na svet..."

Pred sto leti je Baden Powell zbral okoli sebe svojo skupinico in jo peljal na prvi tabor na otok Brownsea. V imenu tega velikega dogodka smo se nekateri odločili, da bomo sprejeli ta izziv in bomo priča temu velikemu dogodku. Osem zamejcev je 20. julija s slovensko odpravo Zveze tabornikov Slovenije (ZTS) krenilo na pot proti Angliji. Pred nami so bili trije nepozabni tedni...

Popoldne smo že dospeli do Münchna. Prva etapa je bil živalski vrt, kjer smo se razdelili po skupinah in, da bi bil ogled bolj "interaktiven", smo v nekakšnem tekmovanju iskali razne živali. Zvečer smo postavili šotore v kampu, kjer smo preživeli dve noči. Naslednji dan smo preživeli jutro v ogromnem Deutsches Museum, kjer je bilo dejansko premalo časa, da bi si ogledali vse, popoldne pa smo imeli ogled mestnega centra. Tretji dan smo krenili proti Strassbourgu, kjer smo najprej poiskali glavne etape starega dela mesta, nato pa smo se premaknili v novejši del, kjer se nahaja evropski parlament. Zvečer smo se odpeljali proti Angliji. Ponoči smo iz Calaisa odpluli proti južnoangleški obali. Tam smo si zjutraj, še pred tipičnim angleškim zajtrkom s fižolom, šunko, klobaso, toastom, jajcem in čajem z mlekom, ogledali mogočne klife in se sprehodili po tipični otožni angleški pokrajini. Popoldne je bilo na programu potepanje po veličastni doverski graščini s čudovitim razgledom na mesto. Na poti proti skavtskemu sedežu, kjer naj bi preživeli dve noči, nas je ulovil silovit dež, ki nas je premočil do kosti. Držali pa smo se Baden Powellovih besed, ki pravijo, da ne obstaja dobro in slabo vreme, pač pa dobra in slaba oprema s tem, da smo peli in plesali pod dežjem, kar je med nami ustvarilo čudovito vzdušje. Ko nam je končno uspelo posušiti vsa naša premočena oblačila, smo se lahko začeli pripravljati na naslednji dan: ogled znamenitega Stonehenga. Ta kamnita skrivnost sredi prostrane ravnine, okoli katere se nabirajo najrazličnejše legende, je vsem vzbudila neko strahospoštovanje, nek občutek majhnosti... Dan smo nadaljevali v labirintu, narejenem iz žive meje, kjer smo ves popoldan iskali izhod. Z odpravo smo preživeli še zadnjo noč, saj smo nje naslednji dan pustili v Londonu, mi, mednarodno osebje (IST), pa smo krenili proti tabornemu prostoru v Hylands Park ob Chelmsfordu v Essexu. Jamboree se začenja! Že takoj smo vstopili v ta svet, v to posebno atmosfero, ki nas je spremljala vse do zadnjega dneva. Že takoj nas je presenetilo morje šotorov, v katerem smo se znašli tudi mi. Med Kostaričani, Indijci in Kolumbijci smo že takoj našli prijatelje in nasmejane obraze. Vse, kar se je potem dogajalo čez dva tedna, je bila najbolj neverjetna izkušnja, kar sem jih osebno kdaj doživela. Vse je bilo obkroženo z neko pozitivno energijo, povsod smo videvali ljudi z nasmehom na obrazu in pripravljene na pogovor. Naslednji dan smo na seznamu služb poiskali svoje ime. Službe so šle od čiščenja stranišč do dela v skladišču, dela v trgovini, skrbi za varnost... Urniki so bili med sabo zelo različni. Od nekaterih je zahtevalo le dve uri na dan, drugi pa so na delu preživeli kar nekaj več časa. Sama sem delala v skladišču, in to osem ur na dan z nočno izmeno vsake tri dni. Na začetku nisem bila ravno najbolj navdušena. V skupini sem bila s Portugalcema, Brazilci, Špancema, Avstrijko in Savdskim Arabcem. Ko pa smo se med sabo spoznali, smo odkrili, da lahko tudi delo pod nočnim dežjem in mrazom postane prijetno, če si le v dobri družbi in ob skladanju tovornjaka odkrivaš novo kulturo, njene posebnosti in se čudiš njenim neobičajnim navadam.

Prvič v zgodovini se je Jamboree-ja udeležilo toliko ljudi iz toliko različnih držav: tokrat so bile prvič prisotne prav vse države sveta, ki imajo skavtsko organizacijo.

Vseh štirideset tisoč skavtov se je trikrat srečalo na glavnem travniku, v Areni. Ob pogledu na to neskončno množico ljudi in zastav nam je vsakokrat zastal dih... Na slovesnosti ob odprtju (opening ceremony) se je s plesi, pesmimi in kratko predstavitvijo vseh držav uradno začel Jamboree. Osrednja slovesnost pa je bil seveda Sunrise day, ko smo se ob zori zbudili in vsi skupaj v Areni obnovili skavtsko obljubo. S tem smo se spomnili na 1. avgust 1907, ko je lord Baden Powell začel to gibanje, ki je še vedno tako aktualno in ki je uspelo, po sto letih, zbrati na istem travniku več kot štirideset tisoč ljudi s podobnim idealom.

Medtem ko so udeleženci imeli zelo razgiban program z raznimi izleti in delavnicami znotraj tabornega prostora, smo si "staffovci" morali nekako sami usklajevati delovne in proste ure. Izbira je bila izredno pestra, zato je bilo treba kar čimbolj izkoristiti vse, kar nam je Jamboree ponujal. Ob obiskih vseh raznih predstavitvenih šotorov držav, pokušnji tipičnih jedi, učenju tradicionalnih plesov, meditiranju s tibetanskim budistom, izdelovanju bumerangov, igranju na tahitijske in indonezijske instrumente in izdelovanju fidžiskih obeskov je evforija naraščala. V malem smo nekako odkrili ves svet. Marsikdo se sicer ni strinjal s komercialno platjo Jamboreeja; včasih so se Sainsbury's marketi na vsakem podtaboru in stojnice s Fish&Chips res nekako oddaljevale od prvotnega namena skavtizma, ki cilja na večji stik z naravo in na preživetje le s tem, kar je bistveno. Tudi sama se s tem strinjam, saj vse te razne trgovine res niso spadale... Vsekakor pa je bila to le manjša plat tega velikega dogodka. V vsem ostalem je Jamboree v polno dosegel svoj cilj. Združil je ljudi z vseh koncev sveta, vsakega s svojo zgodbo, s svojim potovanjem, s svojo barvo kože, s svojimi vrednotami, ideali, navadami, s svojo veroizpovedjo... Osebno mi je Jamboree v neki meri spremenil pogled na svet, na prijaznost ljudi in na to, kako moramo ob vsakem koraku slediti Baden Powellovim besedam, ki nas spodbujajo k temu, da pustimo svet nekoliko lepši in boljši, kot smo ga našli.

Tanja Zorzut

POGOVOR Sara Cocetta

Po univerzitetnih vstopnih izpitih

V prvem tednu septembra so se za maturante že začele nove preizkušnje, in sicer vstopni izpiti za nekatere fakultete, kot so npr. medicina, arhitektura, živinozdravstvo, zobozdravstvo idr.

Najprej so se začeli izpiti iz arhitekture, ki smo jih v ponedeljek, 3. septembra, pisali istočasno v 33 italijanskih mestih. Ministrstvo za Univerzo in Raziskovanje je pripravilo 80 vprašanj iz različnih predmetov za vsako fakulteto z omejenim številom študentov. Pri arhitekturi so bila ta iz logike in splošne kulture, zgodovine in zgodovine umetnosti oz. arhitekture, načrtovanja in prikazovanja ter matematike in fizike, čas reševanja pa 135 minut. Nekatere vaje so zahtevale daljši razmislek, druge so bile preproste, tretjih pa ni bilo vredno se lotiti - to pa je osebno mnenje. V Trstu se nas je zbralo 221, od teh pa nas bo 140 posedelo za univerzitetnimi klopmi. Potem ko sem si dobro ogledala vse izide na spletu, sem ugotovila, da je test marsikoga spravil v težave, saj so bile dosežene točke razmeroma nizke pri vseh atenejih; morda pa sem enostavno imela previsoka pričakovanja. Bala sem se, da se ne bom mogla zlahka naučiti italijanske strokovne terminologije, nazadnje pa tega problema sploh ni bilo. Čeprav se je priprava klasičnega liceja marsikdaj izkazala za vredno pohvale, je bila ob tej priložnosti nekoliko pomanjkljiva glede načrtovanja in prikazovanja, ki ju na šoli sploh nismo imeli po urniku; nasprotno pa je trenirana organizacija dela odigrala ključno vlogo tako pri hitrem učenju in memoriziranju neštetih podatkov kakor pri samem reševanju testa. Za dober recept uspeha pa ne smejo nikakor manjkati dobra volja, vztrajnost in motivacija.

Glede medicine pa sem se odločila za pogovor s Saro Cocetto, nekdanjo dijakinjo liceja Gregorčič, ki se je po stotici na maturi povzpela še do 36. mesta na videmski univerzi.

Sara, kako si reagirala, ko si izvedela za novi dosežek?

Presrečna sem bila, ker so me sprejeli na fakulteto, sploh me nista zanimali točkovanje in uvrstitev - to sem prepustila kar sestri, ki mi je naknadno sporočila vse podrobnosti. Še sedaj me najbolj pretresa misel na to, da je za mano preko 400 oseb!

Kako je izgledal tvoj vstopni izpit?

Test je bil razdeljen na štiri enote: prvi del je sestavljalo 33 vprašanj zaprtega tipa iz splošne kulture in logike, sledilo je 21 vprašanj iz biologije, nato 13 iz kemije in nazadnje še 13 iz matematike in fizike. Čeprav smo za reševanje imeli na voljo dve polni uri, je čas dobesedno zletel! Najtežji je bil drugi razdelek, glede katerega sem tudi pri ostalih slišala več pritožb. Drugače je bila organizacija zelo učinkovita, osebje pa prijazno; žal je bilo treba dolgo čakati, saj se je za 80 mest potegovalo kar 413 ljudi.

Kako si se počutila sredi takšne gneče?

Ostalih kandidatov pravzaprav skoraj nisem videla, ker smo bili porazdeljeni po raznih učilnicah na univerzi "Rizzi". Opazila sem pa starše in sorodnike - teh je bilo res na pretek! Kljub temu da sem bila mirna, sem vseeno občudovala sotekmece in si govorila: "Tisti pride noter in jaz ne!"

Kako in kdaj si se začela pripravljati?

Resno sem se posvetila pripravi takoj po maturantskem izletu, to je bilo na začetku julija. Takoj sem si nabavila Teoritest in Alfatest, ju prebrala in vztrajala pri reševanju vaj. Največ težav mi je povzročalo ponavljanje splošne kulture, saj nisem vedela, kje naj bi začela. Pri ostalih predmetih pa je šlo gladko, ker smo že v šoli dobro predelali snov.

Kaj je slabše: matura ali vstopni izpit?

Zadnja preizkušnja je bila gotovo težja, ne mislim samo na zahtevnost in znanje, ampak predvsem na dejstvo, da te tu nihče ne pozna, si samo številka: samo ti veš, koliko veljaš, in dana ti je samo ena možnost, da to dokažeš. To je bila tudi vodilna misel, ki mi je vseskozi pomagala. Res sem želela dobro opraviti test in v ta namen sem tudi žrtvovala svoje počitnice in še marsikaj. Ko so me na univerzi vprašali, ali sem prvič reševala nalogo, sem odgovorila: "Ja, prvič in tudi zadnjič!"

Ali misliš, da so ti vraževerni ukrepi prinesli kopico sreče?

Nimam se za vraževerno osebo, a sem, začenši z maturo, sprožila tradicijo sladoleda s politimi višnjami. Ne bi vedela, če mi je to v kako pomoč, vsaj pa pridobim na gotovosti, da sem res dala vse od sebe. Brez učenja pa brezdvomno ne bi šlo, zato tudi svetujem vsem tistim, ki se nameravajo spopasti z medicino, da se resno posvetijo študiju in reševanju neštetih vaj.

Zahvaljujem se Sari za dragoceno pričevanje in vsem študentom voščim spodbujajoč začetek šolskega-akademskega leta.

Marta Lombardi

Prosvetno društvo Štandrež

Izlet v Vojvodino in Srbijo

Prosvetno društvo Štandrež organizira vsako leto dva večdnevna izleta za člane in prijatelje. Izleta potekata spomladi in jeseni. Za letošnji jesenski izlet so se podali od 6. do 9. septembra v Vojvodino in Srbijo. Petdesetčlanska skupina izletnikov si je najprej ogledala vojvodinsko prestolnico Novi Sad. Razgledna točka na mesto je utrdba na bregu Donave, ki je služila v obrambne namene že v rimskih časih. Sedanjo utrdbo pa je zgradila Avstrija za nadzor nad mejo s Turčijo. Iz trdnjave so še vidne posledice zadnje vojne, ko so Natova letala bombardirala mostove. Mesto, ki je zelo živahno, ima več kulturnih spomenikov, cerkva, predvsem pravoslavnih in tudi sodobnih gledaliških in koncertnih centrov. Ko smo se sprehajali po mestu, smo lahko poslušali več glasbenih in pevskih skupin, ki so nastopale na raznih ulicah v okviru mednarodnega festivala glasbe in petja. V okolici Novega Sada je več znamenitih samostanov pravoslavnega obreda. To velja predvsem za kraje Krušedol in Sremske Karlovce na Fruški gori, ki sta izredno pomembna za srbsko cerkev in zgodovino. V Sremskih Karlovcih ja bila leta 1699 podpisana mirovna pogodba med Avstrijo, Poljsko in Benetkami na eni in Turčijo na drugi strani. S to pogodbo so se Turki umaknili iz teh krajev in niso več grozili Evropi. Mesto je v naslednjih letih postalo pomembno versko, kulturno in politično središče. Odprli so prvo gimnazijo in bogoslovno šolo v Srbiji. Tu je bil sedež metropolita, kasneje patriarha. Ker je Fruška gora vinorodni okoliš, so štandreški izletniki obiskali tudi vinsko klet, kjer jim je prijazni vinogradnik ponudil razna vina in tudi tipičen sir in pršut. Tretji dan smo namenili ogledu Šumadije, srca Srbije. Najprej smo se zapeljali do Topole, kjer je na bližnji vzpetini Oplenac spominski park in grobnica srbske vladarske rodbine Karađorđević. Na vrhu griča je cerkev sv. Jurija, notranjost katere je zelo bogata in razkošna z obnovljenimi freskami. Druga pomembna samostana sta Žiča v bližini Kraljeva, ki je bil zgrajen v 13. stoletju, in Ljubostinja pri Trsteniku. Slednji je iz 14. stoletja in je bil večkrat hudo poškodovan. Pred kratkim so ga obnovili in zaščitili ohranjene freske, ki pa žal pokrivajo samo tretjino prvotne poslikave. Zadnji dan je bil namenjen ogledu Beograda. Povzpeli smo se na trdnjavo Kalemegdan, ki stoji nad sotočjem Save in Donave in ponuja lep razgled na Novi Beograd. Tudi ta trdnjava je iz rimskih časov in je služila Avstrijcem za obrambo Beograda pred Turki. Ogledali smo si tudi Hišo cvetja na Dedinju, kjer počiva maršal Tito, ki pa je precej zapuščena in cvetja ima nasajenega komaj za vzorec. Mogočna pa je zunanjost in tudi notranjost nove in največje pravoslavne cerkve sv. Save, ki pa še ni dokončana. Obisk Beograda smo sklenili na sedežu nadškofije, kjer nas je sprejela prijazna sestra frančiškanka Emanuela. Seznanila nas je z delovanjem katoliške nadškofije, ki jo vodi Slovenec msgr. Stanislav Hočevar in oskrbuje nad 15 tisoč vernikov. Sedež nadškofije so pred kratkim popolnoma obnovili. Kapelo in sejno dvorano je z lepimi mozaiki obogatil p. Marko Rupnik. Ko smo v kapeli zapeli Marijine pesmi, je bila sestra navdušena nad lepim petjem in nas zaprosila še za kako narodno, kar smo seveda rade volje ugodili. Vesela in dobro razpoložena druščina se je poslovila od Srbije, kjer smo bili, poleg že omenjenih zgodovinskih, verskih in kulturnih zanimivosti, deležni tudi srbske gostoljubnosti in dobre hrane. Večerje je vedno spremljala pesem in glasba. Na mejnem prehodu med Hrvaško in Slovenijo pa so se izkazali hrvaški policisti, ki so nas več kot dve uri zadržali na meji, nas in vso prtljago spravili z avtobusa, ne da bi sploh kaj pregledali. S takim početjem očitno ne bodo pridobili veliko turistov.

DP

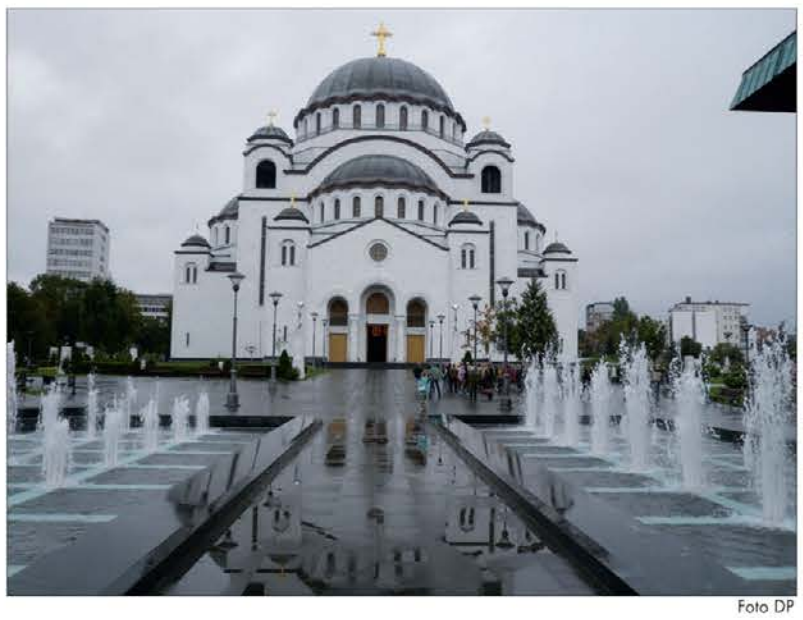

Foto DP

Foto DP

Pohodništvo nekoliko drugače (1)

Z "mladičem" na hrbtu po Zreškem Pohorju in okolici

Že več let se aktivno ukvarjam s pohodništvom, ki se mi zdi super oblika preživljanja prostega časa, saj je zdravo in relativno poceni, ob izpolnitvi zastavljenega cilja pa nudi tudi veliko mero osebnega zadovoljstva. Vsak dopust zaznamuje vsaj nekaj pohodov, v najslabšem primeru sprehodov, in tudi letos je bilo tako. S to razliko, da sem v aktivne počitnice prvič potunkal tudi desetmesečnega sina Natana.

Takoj, ko je mali suvereno sedel, kar je pogoj za nošnjo v posebnem nahrbtniku, namenjenem prenašanju otrok, sva z Jano nabavila "mercedesa" v tej branži, ki je bil res žafranasto drag (skoraj 200 evrov), zato pa nudi otroku vso potrebno varnost in udobje, zaščito pred sončno pripeko in dežjem. V njem je tudi dovolj prostora za nekaj kilogramov najnujnejše prtljage (beri: papice, čajček, slinček, plenice, robčki, dodatna oblačila in še cel kup manjših frčkarij in pripomočkov, ki morajo biti malemu vedno na voljo).

Natan je bil nad prvimi sprehodi v otroškem nahrbtniku navdušen, česar sva bila z Jano zelo vesela, saj nekaterim otrokom to ni najbolj všeč. Preden sva ga prvič posedla vanj, sva se kar malo bala, da bo tudi z našim malčkom tako. A si predstavljate, da kupite za otroka tako drago opremo, on pa se potem v njem ves čas dere, sitnari in sili v mamino naročje?

Najprej smo obdelali nekaj lažjih poti v okolici Nove Gorice, kjer se je nahrbtnik izkazal za res dobro naložbo, v začetku avgusta, ko je nastopil čas za kratek oddih, pa smo se odpravili na prve pohodniške počitnice. V Zreče. Prvenstveno zato, ker je le dobrih deset kilometrov stran Rogla s številnimi pohodniškimi potmi po čudoviti naravi, pa tudi zato, ker ima prijatelj tam garsonjero, ki smo jo za nekaj dni dobili na razpolago po res ugodni ceni.

Petdesetkilogramsko pasjo mrcino, ki se je je, odkar imamo Natana, prijel vzdevek "starejši brat", smo med potjo pustili pri mojem očetu v Ljubljani (kjer ima beštija na voljo prostoren vrt in 24-urno pasjo družbo), saj bi bilo sicer vse skupaj prenaporno in prav nič podobno dopustu.

V Zreče smo prišli zvečer, in ker je bila potrpežljiva in zvesta Vitara natovorjena tako kot avtomobili tiste nesrečne in številne romske družine Strojan, ki jim slovenska politika že vse predolgo sramotno in neuspešno išče lokacijo za naselitev in jih nikjer nočejo in jim povsod grozijo, pa čeprav predstavljajo jedro družine otroci, česar res ne morem razumeti, je bil začetek kratkih počitnic zaznamovan z raztovarjanjem, prenašanjem in spravljanjem prtljage. Tistih milijon potovalk, nahrbtnikov in torb je šlo z nami predvsem zaradi otroka, saj je Jana ob vsakem nekoliko daljšem odmiku od doma zvesta načelu NNNSP (nič nas ne sme presenetiti) in potem tovorimo s sabo res vse živo. Malo pa sem bil kriv tudi sam. Ker sem vajen asketskega pakiranja res najnujnejšega v nahrbtnik, se mi zdi potovanje z avtomobilom tak luksuz, da sem si dal duška in vzel s seboj trikrat preveč "robe".

Lepo urejena garsonjera, v kateri smo si za nekaj dni ustvarili nadomestni dom, se nama je zdela hudo tesna, pa čeprav sva še pred tremi meseci skupaj z malim in 50-kilogramskim kosmatim "starejšim bratom" brez večjih težav shajala v le malo večjem, 34 kvadratnih metrov velikem prostoru. Kako hitro se ljudje razvadimo!

Naslednje jutro smo se takoj po zajtrku in krajšem sprehodu okrog jezera Zreče odpravili proti Rogli, kjer pa nas je pričakalo tako slabo vreme, da si Natana nisva upala vzeti niti iz avtomobila. Megla je bila dovolj gosta, da mi je ostalo priznano slovensko klimatsko zdravilišče, ki ga še nisem obiskal, pohodniških poti, ki sem ga že doma snel z interneta in natisnil, pisalo, da je pot dolga 4 kilometre in je čas hoje predvidoma 1 uro, smo slabih 250 metrov nadmorske višine po razgibani stezi med tipičnimi domačijami in skozi

še naprej neznanka. Razen ceste nekaj metrov pred seboj in dva metra levo desno, ni bilo videti prav nič. Ves čas je rahlo deževalo, temperatura pa je bila okrog 10 stopinj Celzija.

Če bi bila z Jano sama, naju to ne bi odvrnilo od tega, da bi obkljukala katero od pohodniških poti, morda kakšno krajšo, za Natančka pa je bilo vreme povsem neprimerno. Nič. Obrnili smo se in se z dolgimi nosovi odpeljali nazaj proti dolini, kjer so bile vremenske razmere veliko ugodnejše, toliko, da smo popoldne obdelali P.P.1 - prvo od štirih označenih pohodniških poti v okolici Zreč. Šlo je za vzponček na Brinjevo goro, za katero sem kasneje izvedel, da jo imenujejo tudi Male Višarje. Čeprav je v opisu gozd premagali v uri in pol. To me je, vajenega, da predvideni čas prepolovim ali vsaj občutno skrajšam, neprijetno presenetilo. Šele ko sem pomislil na vse postanke in otroku prilagojeno počasnejšo hojo, mi je postalo jasno, zakaj smo hodili toliko časa. Tudi naslednje dni sem imel s tem težave. Preobrazba iz solo (oz. tandem) "brzotrekerja" v pohodnika očeta z malčkom na hrbtu pač zahteva nekaj časa.

Dan kasneje je bila Rogla z okolico ovita v še debelejšo in bolj gosto plast megle, tako da smo kar takoj opustili vsako misel na treking po Zreškem Pohorju. Namesto tega smo se odpravili v bližnje terme, ki so bile slabemu vremenu in soboti primerno zabasane s kopalci. Hvala Bogu smo kupili le 3-urno vstopnico, saj nismo imeli tam kaj početi. Zunanji bazeni so bili zaradi slabega vremena zaprti, notranji pa je bil tako nabito poln, da v njem ni bilo mogoče plavati. Če si se samo približal manjšim bazenčkom za vodno masažo, so te začele med mehurčke namontirane mamice grdo gledati izpod čela, da ti ja ne bi padlo na pamet pridružiti se jim in tako zmanjšati obseg njihovega udobja. Še dobro, da je obstajal tudi otroški čofotalnik, v katerem je Natan prišel na svoj račun. Mahal, rital in brcal je po vodi, da ga je bilo veselje gledati. Vesel in zadovoljen otrok pa je za starše itak nekaj najlepšega, tako da je bil obisk term uspešen.

Proti večeru se je vreme izboljšalo, in ker je bilo energije še dovolj, sva se z Jano odločila obkljukati še P.P.2, drugo od pohodniških poti v okolici Zreč. Ob Dravinji smo se sprehodili do bližnjih Gabrovelj, od tam pa nazaj v Zreče po trasi nekdanje ozkotirne železnice. Med osemkilometrskim ravninskim krožnim izletom, ki nas je vodil mimo polj, pašnikov, sadovnjakov, vinogradov in skozi manjše zaselke, se je pošteno ohladilo in Natanove nožice so bile vse bolj mrzle. Z ostalimi deli telesa ni bilo težav, saj sva vedela, da je treba otroka, ki je v nahrbtniku pri miru, temu primerno topleje obleči. Mislila sva, da bosta dva para zimskih nogavičk dovolj, a sva se očitno uštela, kar nama je zagrenilo zadnje kilometre poti in skrajšalo postanke, namenjene opazovanju narave in fotografiranju.

Pri nošenju otroka v nahrbtniku je treba poleg nevarnosti podhladitve ali vsaj prehlada upoštevati tudi dejstvo, da dolgotrajno sedenje lahko povzroči zastajanje cirkulacije krvi, zato je treba otročiča med daljšimi pohodi večkrat (sam to naredim najmanj po vsaki uri in pol hoje) "sneti" s hrbta in mu privoščiti vsaj nekajminutno razgibavanje. Morda bi se dalo neprekinjeno hoditi tudi dalj časa, a tega nisem in ne bom preverjal.

/ dalje

Nace Novak